

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JENS CHRISTOPHER FRIBORG

DEN FRIBORGSKE FAMILIE-HISTORIE

FRA 1639 TIL 1835.

KØBENHAVN

FR. G. KNUDTZONS BOGTRYKKERI

INDEHAVER: OSCAR ENEVOLDSEN

1919

JENS CHRISTOPHER FRIBORG.

DEN FRIBORGSKE FAMILIEHISTORIE.

JENS CHRISTOPHER FRIBORG.

DEN FRIBORGSKE FAMILIE-HISTORIE

FRA 1639 TIL 1835.

BEARBEJDET OG UDGIVET AF

AXEL CARL.

KØBENHAVN

FR. G. KNUDTZONS BOGTRYKKERI

INDEHAVER: OSCAR ENEVOLDSEN

3233—1918

FORORD.

Nærværende Bog er en Bearbejdelse af 2 gamle haandskrevne Bøger. Skriften er gotisk og Bladene er gulnede, men Indholdet danner et godt Billede af Tiden og Tankegangen for ca. 100 Aar siden med al dens Nøjsomhed og Tilfredshed, og navnlig for Fens Christopher Friborgs talrige Efterkommere vil Bogen have Interesse.

Bogen her er holdt saa nær Originalen som nugældende Sprogbrug tillader.

Et kort Uddrag af Bogen blev udgivet af Sofus Elvius i 1895 i Anledning af Urtekræmmerlaugets 200 Aars Jubilæum.

København, 1918.

AXEL CARL.

DEN FRIBORGSKE FAMILIEHISTORIE

FRA 1639 TIL 1795.

1. DEL.

KJØBENHAVN ANNO 1821 OG 22.

FORERINDRING.

At udgive sit Levnedsløb er en snurrig Ting og kan betragtes fra to forskellige Synspunkter: enten af Forfængelighed eller Vindesyge, i Fald man for Penge lader et saadant Værk udgive i Trykken. Det sidste er ikke Tilfældet med disse Blade, da de ene og alene er skrevet for dem, som efter min Død finder dem iblandt mine Bøger. Det første vil min Familie næppe tro, da de har kendt mig fra en anden Side, og hvad deres Børn angaar, kan det maaske hænde sig, at disse ikke engang gider læse et gammelt Manuskript, endskøndt det gælder en Farfader eller er Morfader. Nu da, hvorfor skriver jeg det? Jeg vil blive Sandheden tro og svare: fordi jeg har nogle Timer ledige i de lange Aftener. Der er nu saare lang Tid fra Kl. 5—10, og skønt jeg har flere Embeder som Regnskabsfører, kan det dog ikke udfylde alle disse Timer. Mit Aftenselskab bestaar af min Kone paa 67 Aar og min Søster paa 87 Aar; selv er jeg i det 74. Vi tre sidder ved et Lys; min Kone med sit Strikketøj for at sørge for Uldstrømper til sig og sin Mand, og min Søster undertiden med sit Bomuldsstrikketøj, men i Aften med fint Linnedsyning til en Halskrave til sig selv. At se derpaa uden selv at have Beskæftigelse er mig umuligt. Derfor har jeg i Dag, den 5. Februar 1821, indrettet denne Bog, for ved det samme Lys, der skinner for mine Damer, at lade disse Linier komme for Lyset, dersom

ikke Skifteretten i sin Tid behager blandt andre Bøger og Papirer at slutte dem i en hvid Pose og bringe dem til Raadstuearkivet, hvilket dog skulde gøre mig ondt.

Men jeg er løbet temmelig langt fra Teksten. Man vil vel sige: var der ikke andet, den kære Bedstefader kunde more sig med end at skrive og atter skrive en saa lidet betydende Historie? Og deri faar I Ret; men vid, i min Ungdom var alle unge Mennesker nysgerrige efter at vide deres Slægtsregister. Man gav endog 2—3 Dukater for en Historie om en nær Paarørende og mere, naar den gik i andet og tredie Led opefter. Intet Under derfor, at min Broder, Doktor Niels Friborg, skrev til min Fader, om han vilde give os sin og deri opgive sine Forældres Historie saa vidt som muligt.

Det opfyldte den kære Mand saa vidt, det stod i hans Magt. I Aarene 1770 og 71 modtog jeg hans Breve og indførte dem i en dertil smukt indrettet Bog og satte den blandt de smukkeste af mine Bøger med den Betingelse, at min Broder skulde faa den at læse, naar han ønskede det. Det skete vel ogsaa stundom, at han læste i den, men den var og blev min Ejendom til 1807, da Luerne fortærede saavel denne som min øvrige Ejendom.*)

Imidlertid fandt jeg, at min gode gamle Faders Arbejde ikke skulde være spildt. Jeg tog mig derfor i 1808 for, efter Hukommelsen at samle saavel min Hr. Faders som hans Faders Levnedshistorie eller rettere et kort Udtog af samme, hvilket, skønt det til dels var Hukommelsesværk, dog var sandfærdigt, thi saa kær var denne Bog mig, og jeg havde læst den saa ofte, at jeg ved, det var Sandhed, hvad jeg skrev. — — —

Det jeg nu prøver paa at skrive, er min egen Dato i dette Liv, det vil sige det, som jeg erindrer deraf, og intet mere eller mindre end Sandheden skal blive fremlagt. Det

*) Nemlig ved Kjøbenhavns Bombardement. Se Anden Del.

vil da vise sig, at det langtfra er noget overordentligt ondt eller godt, jeg har haft at stride med, men dog tror jeg, at Striden — især af Familien kan betragtes med nogen Opmærksomhed. At jeg ikke har været flittig til at skrive, beviser nedenstaaende Dato, og at jeg havde ventet at faa min hele Historie samlet i disse Blade er vist, men det første har til Aarsag, at da Sommeren kom, og Dagene var gode og lange, forgik Lysten mig, og Bogen blev lagt bort, saaledes at jeg ikke saa den førend hen i dette Aar. Nu tog jeg fat paa den igen og arbejdede i den i de fleste af mine ledige Timer. Jeg har maaske været mere vidtløftig i at fortælle et og andet af, hvad der er passeret i min Levetid, end jeg havde behøvet; men det maa tilgives mig, da disse Blade kun er en »Concept«, som dog tillige indeholder en fuldfærdig Historie.

Jeg kunde vel have udeladt det meste eller alt det for-tids, og da var Bogen blevet stor nok; men det morede mig at nedskrive, hvad der interesserede mig selv, eller gav mig Anledning til at tænke paa de vigtigste Tildragelser i den Tid jeg har været Borger og Husejer i Staden.

Jeg har da nu bestilt mig en ny Bog, ikke mindre end denne, og vil Gud, at jeg lever, skal jeg stræbe at fuldbringe eller i det mindste fortsætte det her begyndte. Jeg vil alt-saa for at vise, at der følger noget mere efter, sætte: »Første Del« paa Titelbladet af denne, og paa den næste; »Anden Del«. Det vil komme an paa, om Gud sparer Liv og Helbred, og om Lysten og den gamle Tænkekraft vil staa mig bi; thi Hukommelsesværk vil det dog blive. —

Kjøbenhavn, den 31. December 1822.

FRIBORG.

FRIBORGERNES HISTORIE.

MIN Farfader Niels Frandsen fik Livet 1639 af Murermester Frandsen — Frands Nielssøn — August 1639. Dennes Fader skal have været Konstabel. Da førstnævnte, min Farfader, havde et godt Nemme, blev han sat til Bogen og gjorde saadanne Fremskridt ved samme, at han uden Protektion blev kaldet tilfældigt til Sjælland, men efter nogle Aars Forløb af Baron Eggert Christian Knuth til Præst for Husbye Menighed paa Laaland. Han blev gift med en engelsk Dame, som formedelst Valget eller Regeringsforandringen ved Cromwell, tillige med sin Broder, James Williamson, var flygtet til Danmark. Med denne Kone avlede han flere Børn, hvoriblandt Hr. Niels Friborg, der har været Provst og Sognepræst i Jylland. Denne har efterladt sig Børn, som jeg ikke kender. — En Datter, Else, (gift med Borgmester Larsen i Nyborg) har efterladt en Søn, som tog Tilnavnet Friborg og døde som uværdig Præst paa Fyen, og som ingen Efterkommere efterlod sig. En Datter var gift med Præsten Schaaning i Nyborg. Dennes Søn finder jeg som værdig Præst paa Sjælland. Jeg ved, at han har Brødre, af hvilke jeg har kendt en i min Ungdom.

Min Fader var født 1696 og opkaldt efter Herskabet*): Eggert Christian. Denne Baron forgudede min Farfader og var elsket af ham. Baronen sørgede for, at der blev bygget

*) Baronen, paa hvis Gods Faderen var Præst

en Præstegaard udenfor Byen, gav den Navnet Friborg, og bad Præsten selv tage sig dette Tilnavn og lade det forblive paa hans Efterkommere.

Min Fader var født den 13. September 1696, og i sin tidlige Ungdom blev han sendt som Dreng hos en nær Familie af sin Moder, nemlig Christoffer Bruhn, Foged i Gudbrandsdalen. Han havde det ikke godt i denne Tjeneste, men udholdt det dog, og under Krigen skildte han sig vel fra de Forretninger, der blev paalagt ham, nemlig Transporten af Ammunition, Viktualie og Rekruter til Armeen etc. Men foruden at han som Dreng bestyrede de vigtigste Affærer hos denne sin Morbroder,*) maatte han om Natten som Tjener følge ham til hans Svireselskaber, og dette gav ham Mismod. Derfor saasart han var blevet Skriverkarl paa hans Kontor, fik han Lejlighed til at opsiges sin Tjeneste og rejste til Danmark, hvor han blev antaget som Fuldmægtig hos sin Morbroder James Williamson, som dengang var Forvalter paa Wemmetofte. Imidlertid lagde han sig efter det juridiske Studium, og var saa fornuftig at erhverve sig særdeles gode Kundskaber i samme. Han gjorde sig derved yndet af sine Foresatte, saa han ved sin Morbroders Død af Prinsesse Sophie Hedevig blev kaldet og af kgl. Højhed beskikket til Forvalter ved bemeldte Wemmetofte. Denne gode Tjeneste beholdt han i nogle Aar, nemlig saa længe Prinsessen levede, men efter hendes Død fandt Priorinde Berner for godt at begaa saadanne Handlinger, som min Fader fandt urigtige. Han modsatte sig dem, derfor blev hun ham fjendsk og magede det saaledes, at han maatte søge sin Afsked. Da stod det i hans Magt at forlange 400 Rdl. (800 Kr.) aarlig, saa længe Priorinden levede eller 200 Rdl. (400 Kr.) saalænge han selv levede. Det sidste modtog han, og derefter forpagtede han »Højstrup«, hvor han blev til 1748, da han dette Aars 1. Maj flyttede til »Alkestrup«, som dengang til-

*) Da Moderen var født Williamson, kan det vel ikke være en Morbroder, men muligvis en Svoger til Moderen.

hørte Geheimeraad Adler til »Dragsholm«. Paa »Højstrup« havde han været uheldig. Kvægsygdomme indtraf og borttog hele Besætningen, hvorved han tabte betydeligt af sin Formue.

Paa »Alkestrup« var han uheldig, da han i Aaret 1751 eller 52 skulde gøre en Rejse og kørte i sin egen Ekvipage. Da de var nær ved Holbæk, væltede de midt paa Landevejen, og et jernbeslaaet Skrin, hvori hans Terminspenge laa (i de Dage Krone-Rexorter), faldt lige paa hans Knæ, hvorved det venstre Ben lige tæt ved Knæet blev knust. Han blev nu bragt til Holbæk, men den antagne »Feldskier« (Læge) forstod ikke Kunsten. Han lod der gaa Koldbrand i Saaret. Min Fader var da saa fornuftig, at han lod en anden Læge kalde, nemlig Theiste. Denne bragte ham saa vidt i Løbet af 14 Dage, at han kunde rejse hjem til sin Familie. Der holdt han Sengen i flere Uger, til hans Kræfter var kommet saa vidt, at han kunde taale at lade Benet sætte af, hvilket Theiste udrettede med Færdighed, men dog ikke uden mange Smerter for den lidende. Bemeldte Theiste forskaffede ham nu et meget mageligt og vel indrettet Træben, saa han efter Behag kunde gaa med Støvler eller Sko, saa det lignede det raske Ben. Det var ogsaa saa »comode« (bekvemt) indrettet, at han kunde ride, dog maatte han staa til Hest fra den højre Side.

Paa »Alkestrup« var han Forpagter i 9 Aar; men da Baron Adler, som var Stiftamtmand i Norge, ikke var tilstede, og Forvalteren ved alle Lejligheder søgte at chikanere min Fader, blev han ked deraf, opsagde Forpagtningen og tog den 1. Maj 1757 Forpagtningen paa »Aunsøegaard«; men her indtraf mislige Aaringer. Han mistede forskellige Kreaturer, som uvante til de mange Moser og Moradser, som findes her i Hornsherred, satte Livet til. Desuden havde han andre Uheld, som jeg ikke erindrer. Dette gjorde, at han opsagde Forpagtningen og i 1760 blev Indvaaner i Slagelse, hvor han endte sine Dage. Han købte der en smuk Gaard

og troede at kunne leve af sin Pension; men da han endnu havde mange Børn hjemme, gav disse 200 Rdl. kun et knapt Udkomme, skønt min Moder var en særdeles sparsom og god Husholder. Vistnok har hun haft noget Overskud i sin Kasse fra Forpagtningen, men dette var vel ikke stort.

Om dette eller det ugunstige Køb var Aarsag i, at han i 1764 eller 65 lejede sin Gaard i Slagelse ud for at bo hos sin Ven og Læge Theiste i Giørlev, ved jeg ikke, men jeg tror det sidste; thi da var alle hans Børn paa den yngste Datter nær ude og behøvede ingen Hjælp fra Hjemmet.

Nok er det, Theiste havde foranlediget denne mine Forældres Forandring i Bopæl. De flyttede glade i hans Hus og fandt samme, som de ønskede det, men denne Glæde varede ikke længe. En Nat, da mine gode Forældre laa i den dybeste Søvn, fandt en Mordbrænder Behag i at sætte Ild paa Huset. Denne Scene var haard.

Det jeg erindrer af min Hr. Faders Beretning i den Henseende er, at det var næppe min Fru Moder kom ud af Sengen og fandt min Faders Træben, som hun leverede ham, og saaledes fik hun ham næsten nøgen ud, førend alt brændte i Værelset, hvor de havde ligget. Min Fader, omtrent 68 Aar og Krøbling, kunde intet foretage sig til Redning, og min Moder maatte værne om ham og sørge for at faa et Opoldssted for dem begge. Saavidt jeg erindrer, var min yngste Søster Cathrine — nu (1822) Madam *Eckstedt* — hos dem som Barn paa maaske 10—11 Aar. Altsaa var der for disse tre intet at tænke paa at redde uden Livet. Disse tre, mig paa den Tid og i Evighed inderlig kære, kunde altsaa kun være Vidne til at alt, hvad de ejede, blev fortæret af Ilden eller bortranet af Mordbrændere og Tyvehænder.

Jeg erindrer eller ved ikke, hvor snart de derefter kom til Slagelse, kun det ved jeg, at de havde mange gamle Venner, som var dem behjælpelige baade med Viktualier og Klædningsstykker.

Det var paa den Tid, formoder jeg, at min Fader solgte

sin smukke Gaard i Bredgade i Slagelse og købte sig en mindre i Stokhusgade nær Porten. Dertil hørte et lille Stykke Have, som Fader og Datter pyntede med Omhu, og hvor de alle tre fornøjede sig, naar Lejlighed tillod det. Dette blev den sidste Bopæl for dem i dette Liv.

Min Fader indgik i Ægteskab 1731 den 9. Oktober med min Moder Jomfru Kirstine Marie — en Datter af Forpagter Randrup — i hendes 17. Aar. Deres Ægteskab var velsignet med 13 levende Børn:

1: *Else Marie*. Død i sit 8. Aar. Hun var opkaldt efter sin Faster i Nyborg.

2: *Frederika Cecilia*, født 31. Marts 1734, var Husjomfru eller rettere Veninde hos Generalinde von Krogh i Norge, hvorfra hun senere blev gift med Kaptajn og Toldkasserer Petersen i Trondhjem; men denne Lykke for hende varede kun 5—6 Aar, da det behagede Gud at bortkalde ham ved Døden i 1785, efter at han med Hæder havde forestaaet sit Embede i bemeldte Tid. Han havde stedse tilegnet sig sine foresattes Yndest og sine Ligemænds Venskab.

Efter at hun ved den afdødes Fuldmægtig havde aflagt det sidste Aars Regnskab og modtaget god Kvittring derfor, rejste hun i Oktober 1786 til Danmark, efter at hun i 26 Aar ikke havde set samme.

Hun tog i Huset hos Søster Gamborg (Maren), men da denne Aaret efter solgte sin Bryggergaard og et Aarstid derefter endvidere indskrænkede sig til mindre Huslejlighed, tog Fru Petersen i mit Hus, hvor hun tiltrak sig min gode Kones og alle mine Børns Agtelse, Kærlighed og Fortrolighed. Hun paatog sig at lære Pigerne at sy etc., og da hun tog dem ind paa sit eget Værelse, dannede hun dem ikke alene til gode Syersker, men ogsaa til duelige Mennesker for Verden. Hun har derfor ikke alene erhvervet sig min Fru Kones og min forbindtlige Erkendtlighed, men endog tiltrukket sig mine Børns sande Højagtelse og Hengivenhed.

Et Par Aar efter hendes Hr. Mands Død blev hun aflagt med 50 Rdl. aarlig Pension, som senere er forhøjet til til 92 Rbdl. (Rigsbanksdaler) rede Sølv aarlig. Med disse har hun, ved at nyde alt lige med mig og mine i mit Hus, slaaet sig vel igennem til nu (1821) i sit 87. Aar, da hun nyder et velsignet godt Helbred.

Den Fatalie, hun har haft, siden hun kom i mit Hus, var Bombardementet (1807), der skildte hende ved det meste af, hvad hun ejede, hvilket Tab hun endnu ej synes at kunne glemme.

3: *Sophie Hedevig* blev født 1735. Hun var i Ungdommen meget svagelig, og derfor tænkte min Fader, at der var sørget vel for hende, da hun i 1760 blev indlagt i Vartov, hvor hun døde den 28. April 1817 og blev begravet i min Grav*), hvor hun er nedsat ved Siden af min ufor-glemmelige Kone.

4: *Caroline Augusta*, født 1737, blev gift 1759 med vor Informator Studios. R. Schnabel, hvilken først blev Købmand i Slagelse, men ved tilstødende Uheld forlod denne Vej i 1777 og døde som Sogndegn i Glim ved Roskilde, da han efterlod hende med 7 Børn: I. Bernhardine, gift med Carl Hansen i Køge. II. Poul lærte Urtekramhandelen hos mig og blev Urtekræmmer her i Byen. Han drog siden til Vestindien, hvor han blev gift med en Jomfru Ursin, men døde der uden Børn. III. Eggert Christian blev sat i Slagelse Latinskole, i hvilken Tid han for det meste var i mine Forældres Hus. Til Erindring herom har han taget sig Tilnavnet Randrup efter min Fru Moders Familie. Han blev først kaldet til Kapellan for Slagelse Menighed, men kort Tid efter til Sognepræst for Taagerup og Torslunde Menigheder paa Laaland. Han er velsignet både med Sønner og Døtre. IV. Frederik Schnabel, Urtekræmmer her i Byen, har 6 Døtre og 2 Sønner. V. Carl Randrup, af meget haabe-

*) Gravstedet findes endnu (1918) paa Assistens Kirkegaard i København.

fuld Mening, var Vinhandler her i Byen, og under Bombardementet 1807 mistede han sit Varelager. Han døde ugift og efterlod et godt Navn. VI. Maren var i nogle Aar i mit Hus, hvorfra hun blev gift med Justitsraad og Forstinspektør Brüel. Hun havde fire Børn, den første, Caroline, gift med Krigsassessor Randulf, den anden gift med Baron Knuth, den tredie, Lovise, endnu ugift, samt en Søn, som studerer Forstvidenskab i Kiel. Hun havde to Stifsønner, den ene Prokurator, den anden Degn. VII. Andreas Randrup er Skovrider ved Sorø Akademis Skove. — Denne min Søster (Caroline Augusta) døde i Juni Maaned 1820 hos Justitsraad Brüel.

5: *Nicoline* blev gift med Forpagter Lassen paa »Aagaard«, men døde 1764 og efterlod en Søn og to Døtre. Den første var i mange Aar Skolelærer i Munkebjergby paa Sjælland, hvor hans ældste Søster holdt Hus for ham til hendes Død. Derefter giftede han sig, men siden 1813 har jeg intet hørt fra ham. Den yngste Søster blev gift med en Købmand i Næstved. Fra disse har jeg heller ikke hørt i mange Aar.

6: *Maren*, født 1740. En Del Aar holdt hun Hus for Etatsraad Braband paa »Sonnerup«, hvor hun blev forlovet med Studiosus Knud Frederik Gamborg, hvilken 1774 blev Brygger i København. De avlede 2 Døtre i deres Ægteskab, hvoraf den sidste Kirstine Wiladine maatte begræde hans Død 1784. Denne Kirstine blev siden gift med Urtekræmmer Syndergaard, som ved Døden forlod hende 1818, efterladende fem Sønner og en Datter.

7: *Niels Friborg* blev født 1741 i Marts Maaned. Allerede i sit 12. Aar havde han hjemme i sin Faders Hus lært saa meget, at han kunde komme i Latinskolens fjerde Lektie; men Nyborg Apotek var det Sted, hvor han 1753 blev sat i Lære hos Fru Holmsted. Hans Hang var dog stedsse henvendt til Studering, og derfor havde han medtaget de Bøger, han havde studeret i hjemme. Naar han havde

sin Post i Laboratoriet, rørte han i Potten med den ene Haand og holdt Bogen i den anden; men Øjnene delte han mellem Bogen og Potten; det kom for hans værdige Principalinde, som fortalte sin Broder Rektor Barfred det. Denne ligesaa retskafne som lærde Mand gik en Dag i Laboratoriet og fandt ham med Bogen i Haanden. Han eftersaa Resten af hans Bøger, og efter en kort Undersøgelse sagde han, at hans Bibliotek var nu ikke nok til Læsning for ham, men han vilde laane ham Bøger. Med Glæde tog min Broder imod dette Tilbud, og endnu samme Dag fik han andre Bøger.

Efter denne Tid blev Rektoren enig med sin Søster om at skaffe ham alle de Bøger, han behøvede. Rektoren hørte ham flittigt, og han avancerede lige saa flittigt til 1760, da han blev gjort til Svend paa Apoteket Nytaarsdag. Paa-sken derefter indlogerede han sig i Byen for at fortsætte Studeringerne, hvilket lykkedes saa vel, at han næste Skt. Hansdag rejste til København med de fra Skolen demitterede Disciple og tog Eksamen Artium. Da han havde faaet den, tog han igen til Nyborg, og der læste han saaledes, at han til rette Tid indfandt sig i København, hvor han 1761 fik anden Eksamen. Da han var uformuende, maatte han paa-tage sig Timekonditioner for et erhverve det nødvendige til Livets og Studeringernes Fremme.

Dog dette varede ikke længe; han fik fat paa en Bog, »Lægen«, som udgaves af Doktor Unker i Hamborg, hvilken han oversatte til Dansk og udgav med 1—2 Blade ugentlig. Paa dette interessante og nyttige Blad fik han mange Subskribenter saavel her i Byen som paa Landet og i Provinserne, da det indeholdt mange gode Lærdomme i Medicinen og var ført i en særdeles behagelig, munter Stil. Dette gav ham Midler til at fortsætte sine Studeringer og samle sig et velordnet Bibliotek.

1766 tog han medicinsk Eksamen og blev Licentiat. Imidlertid var han af Doktor Fabritius kaldet til som Student

at ligge paa Frederiks Hospital; men ved Aaskovs Afgang fra Hospitalet, blev han »Vikarius« og Fabritius' Medhjælper til Aaret 1772 eller 73, i hvilket Aar han disputerede for og erholdt Doktorgraden.

Nu forlod han Hospitalet og indlogerede sig i Byen, hvor han iblandt de hædrede Klasser erhvervede sig mange Venner og vandt en betydelig Praksis indtil 1779, da han paa en Rejse til sin Ven Kammerraad Bornemann paa »Ædelgave« blev syg og efter 3—4 Dages haardt Sygeleje den 28. Marts endte sine Dage og nedlagde sin Vandringsstav.

8: *Else Marie* forlod sine Forældres Hus 1762 og rejste til Horsens. Efter at hun i nogle Aar havde været der, blev hun gift med Forvalter Niels Borch paa »Boller«, som siden blev Herredsfoged. Deres Ægteskab velsignede Gud med en Søn, Echart, som efter Faderens Død blev Forvalter i hans Sted. Han blev gift med en Jomfru Gylling fra Horsens, med hvem han havde flere Børn, hvoraf den ældste Niels Borch nu*) er Prokurator i Aarhus Stift.

9: *Johanne Kirstine* blev gift med Gartner Artz til »Førslev«. I deres Ægteskab velsignedes de med en Søn og en Datter. Den første døde i sin tidligste Ungdom og den sidste beboede tilligemed sin Moder et »Arveførstehus« i Førslev. Moderen var nu saa heldig at blive tillagt 40 Rdl. Sølv aarlig af en Paaskønnelseskasse, som min Hr. Fader havde været Interessent i, og Datteren arvede nogle Penge efter en Farbroder og Søn, hvoraf Renten kommer hende til Hjælp, og dermed hjælper de sig; dog en kærlig Søster bidrager ogsaa til, at de med Nøjsomhed finder anstændigt Udkomme.

10: *Førgen*, født den 13. Decbr. 1744, kom i Lære hos Højesteretsadvokat Brun i 1758, hvorfra han blev demitteret som Skriverkarl i 1766 og tog derefter Tjeneste i samme Stilling hos en Forvalter paa Sjælland; men efter et Aars

*) 1822.

Forløb, prøvede han Lykken, og ved Broders Niels' Hjælp — efter at han i et halvt Aarstid havde studeret til den danske juridiske Eksamen — blev han ekviperet for at gaa til Vestindien 1768.

Hans Afsked til mig var skrevet paa »Hjærter to« saaledes:

- »Nu Kortet spilles underlig,
- »Hver tænke, hvad han vil om mig,
- »Jeg Nytaar gratulerer,
- »Saa tag, Hr. Friborg, dette Kort,
- »Det er at tage ved Himlens Port,
- »Tro, Gud det alt aprobeerer«.

Kjøbenhavn, den 28. Marts 1768.

Førgen Friborg.

Han afrejste med Anbefalinger fra Rybergs og flere vigtige Kontorer. Ved sin Ankomst til St. Thomas blev han antaget af Byfoged Hofmann som Skriverkarl paa hans Kontor. Men denne Tid benyttede han tillige til der at tage den juridiske Eksamen, hvilket ikke faldt ham besværligt, da han i Bruns Tjeneste havde lært det vigtigste, og siden i det halve Aar, han logerede hos vor Broder, var han blevet »haabiliseret«, d. s. han havde faaet Haab om at faa sin Eksamen. Han fik en god Karakter og af Raadet Bestalling som Prokurator paa de dansk-vestindiske Øer.

Hans Akkuratesse i Pengesager og hans Venskab med de danske Skibskaptajner bragte snart Fortjenesten; men hans Gæstfrihed mod de ankomne Danske og hans gode Hjærte imod alle var Aarsag til, at Fortjenesterne ikke blev gemt. Vel havde han erhvervet Ejendomme, prægtig og bekvem Bopæl, vel møbleret; men da han i Aarene 1882 og 83 var i Besøg, tilstod han selv at hans Formue ikke kunde beregnes til mere end 12-15000 Rdl. Derimod erfarede han nu, at han i Vestindien havde forødet mange Penge paa Danske, som ikke var det værd.

Mig og mine glædede han meget med sin Nærværelse, da han boede i vort Hus. Omtrent et Aar var han her, og vi havde den Fornøjelse, at han stod Fadder til vor ældste Søn, der fik Navn efter min Fader.

Ved Afskeden lovede han om nogle Aar at komme tilbage, men Skæbnen vilde det anderledes. — Efter hans Ankomst til St. Thomas giftede han sig med en Jomfru Mastrich, og efter at hun havde født ham 2 Sønner, behagede det Gud 1798 at bortkalde ham til et bedre Liv.

Efter hans Død har jeg erfaret, at Moderen ved Uforsigtighed har bidraget til det ene Barns Død. Om det andet endnu lever er mig ubekendt; thi jeg skrev til hende 1798 angaaende nogle Penge, som min Hr. Broder havde laant af Søster Schnabel og som paa Grund af hans pludselige Død udeblev, men jeg fik hverken Svar fra hende eller Kommisionæren.

11: *Fens Christopher Friborg*, se S. 26.

12: *Elisabeth*, født Kyndelmissedag (2. Februar) 1750. Som ung Jomfru kom hun i Biskop Studsgaards Hus, hvor hun i mange Aar opholdt sig, derefter var hun et Par Aar i Svoger Gamborgs Hus, hvorfra hun blev gift med Tolder Guldberg paa Dragøe. Gud velsignede dem med en Søn, Eggert Christian. Denne Glæde for min Søster blev forbitret ved Mandens Sygdom, som varede i nogle Aar. Svagheden tiltog, og hun mistede ham ved Døden.

Hans efterladte Hus var den største Formue, hun forefandt, samt en liden Pension. Den afdødes ærlige og gode Karakter blev kun paaskønnet af dem, der ikke kunde hjælpe med andet end et godt Raad. Den afdødes lange Sygdom havde fordret og næsten udtømt Huset for Penge og alt.

Dog, glad ved at hun fandt sig uden Gæld, paatog hun sig nu Omsorgen for sin vigtigste Ejendom, sit Barn. Selv lærte hun ham at læse og skrive. Hun blev boende paa Dragøe, til han blev saa gammel at han maatte ind til Akademiet. Nu solgte hun sit Hus og drog ind til Byen, hvor

Moder og Søn førte Hus sammen, indtil han blev kaldet til Adjunkt ved Nyborg Katedralskole 1817. Dog, med sønlig Kærlighed indrettede han et Værelse til hende i sin nye Bopæl, og i Maj 1818 forlod hun København for at være hos sin Søn. Kun kort varede denne Glæde; thi endnu samme Sommer kaldte Gud hende til et bedre Liv.

13: *Anne Catrine*, født den 8. August 1755, den sidste og saa længe jeg var i mine Forældres Hus, den af min Fader mest yndede. Men hun fortjente det; thi hun var munter, stedse mild og god. Formentlig har min Fader troet det sikkert, at hun skulde blive hans Alderdoms Trøst og Hjælper, hvilket hun ærligt har opfyldt, da hun til det sidste har staaet min Fader og Moder bi og endelig lukket deres Øjne.

Hendes Ungdom hengled saaledes i hendes Forældres Hus. Da disse var døde, og deres Bo bragt i Orden, forlod hun Slagelse og opholdt sig nu en kort Tid paa Førslev hos Søster Artz, hvorefter hun i 4—6 Uger glædede min Kone og mig med sin Nærværelse, i hvilken Tid hun blev nøje kendt med min Kone, der elskede hende højt. Efter dette korte Ophold hos os, rejste hun til Horsens, hvor hun efter Svoger og Søster Borchs Anmodning tog i Huset hos dem paa Boller, hvor hun opholdt sig til 1783, da hun indgik et kærligt Ægteskab med Livkirurg ved det fyrstelige russiske Hof*), Echsted. Han var allerede da en aldrende Mand; men hendes medfødte forekommende Godmodighed forsødede ham Livet og gjorde ham det behageligt, ligesom hun i ham fandt et redeligt Menneske og en Mand med Kundskab i sit Fag, hvormed de erhvervede sig hædrede Folks Agtelse og Venskab. Han efterlod hende

*) Den myrdede Zar Ivans 4 Søkende var først i Fangenskab i Nærheden af Archangel med deres Forældre, en brunswigsk Prins og en russisk Prinsesse. Her døde Forældrene, og senere kom de til Horsens under deres Tante, Dronning Juliane Maries Protektion, og her levede de til deres Død.

uden Børn men ogsaa uden Bekymring for Udkommet, da hun fra det russiske Hof faar Pension. Hun har ladet sætte et smukt »Epitaphium« over ham ved Muren paa Horsens Kirkegaard. Paa Stenen, som hun lod lave i København, læses:

„Herunder i Jordens Skiød hviler

„JOHAN ECHSTED

„Liv Chirurg ved det Brunsvigske Hof i Horsens,

„født i Halmstad den 6. December 1730 og

„døde i Horsens 10. Juli 1810.

„Tilligemed sin elskede Ægtefælle

„ANNE CATRINE SRIBORG

„født i Sielland den 8. Aug. 1755.

„Som med ham i 27 Aar trofast delede Livets

„Glæder og Byrder.”

Naar jeg, ved at nævne mine Forfædre og samtlige kære Søsken, ikke har nævnt min kære Moders Familie eller Slægtsregister, maa det ikke lægges mig til Last. Det er hverken fordi jeg mangler den sønlige Kærlighed til hende, eller fordi jeg ikke vidste, at hun havde fornem Familie, som hun nedstammede fra. Hun nedstammede i lige Linie fra Biskopper & ct.; men da min Hr. Faders Historie kun talte lidt derom, og jeg ikke kan huske det med Bestemthed, har jeg med Flid forbigaaet det hele. Alt hvad jeg med Visshed tør sige er, at min Morfar var Forpagter paa »Torpegaard« paa Sjælland, og at han har efterladt betydelige Rigdomme og en Del Børn, hvoraf en Datter var gift med Provst Ursin, og derfra vort Familieskab med Ursinerne.

Iøvrigt erindrer jeg, at min Moder var en ejegod, from Kone og forstod paa en særdeles god og taalmodig Maade at omgaas min Fader, der var en temmelig hastig og opfarende Mand.

Min kære Fader endte sin Løbebane i Oktober 1780. Han var lige gaaet ud i sin Have, men kom snart tilbage igen og sagde til min Moder, at han frøs og bad hende om en Kop The. Men da han havde drukket den, sagde han, at det ikke var almindelig Kulde han led af. Han gik saa i Seng, og Dagen efter var han ikke mere. Min Fru Moder blev syg, og den kære Catrine var nu hos den døde Fader og den syge Moder. De, der har prøvet sligt, kan bedst bedømme hendes Stilling

Hun skrev til mig med første Post. Just den Dag, da min kære Fader paa hendes Foranstaltning blev klædt i Ligdragt, og en Forsamling af Byens Damer endnu var forsamlet til Kaffe-»Slaberas«, traadte jeg ind ad Døren. Den Glæde min Nærværelse forskaffede min Moder og Søster er ubeskrivelig, og mine Følelser derved lignede Salighed. Jeg var belavet paa de ikke ubetydelige Udgifter som nødvendigvis vilde medgaa, og endnu samme Aften gjorde min Søster mig bekendt med, hvad der skulde gøres. Alt blev ordnet, og to Dage senere blev min Fader hæderligt begravet paa Sct. Michels Kirkegaard udenfor Kirkedøren til Smedegaden.

Snart efter, paa Langfredag, opgav min elskede Moder sin Aand til Gud. Det Tilfælde, at min Svigerfader, Kammeraad Horn, var død Skærtorsdag, og begge skulde begraves samme Dag, gjorde mig det umuligt at opfylde den sønlige Pligt, efter min kære Søsters Anmodning, at følge min Moder til det sidste Hvilested. Jeg overlod derfor til hendes sædvanlige Dygtighed at foranstalte alting paa det bedste. Vor Moders Begravelse foregik ligesom vor Faders, og hun blev lagt ved Siden af ham paa Kirkegården. — Fred med deres Aske. —

Min gode Søster bragte nu alt i Orden, saaledes at jeg ud paa Sommeren kunde rejse til Slagelse for at være til Stede ved Auktionen over saavel Huset som Møblerne, hvorefter Skifteretten gav mig Regnskab og udbetalte Arven, til hver Søn ca. 10 Rdl., til hver Datter 6 Rdl.

JENS CHRISTOPHER FRIBORG.

Det var den 12. Maj 1747, jeg først saa Dagens Lys paa »Højstrupgaard« ved Wemmetofte. Det forundtes mig ikke at se dette mit smukke Fødested længere end knapt et Aar, og aldrig siden, thi den 1. Maj 1748 drog min Fader til »Alkestrup«. Jeg havde den Gang faaet Smaakopper, og derfor maatte min Moder selv tage mig paa Skødet og rejse den lange Vej med mig. Som jeg har erfaret senere, forløb Rejsen godt. Jeg har ikke takket hende derfor, men nu erkender jeg den moderlige Omhyggelighed.

Hvorledes det ellers er gaaet mig paa dette Sted, hvor jeg tilbragte 9 Aar af min Barndom, kan jeg ikke huske. Legeaarene gik her saa hurtigt, at det jeg husker derfra, er for ubetydeligt til at læses. 1757 da min Fader forlod Stedet og flyttede til »Aunsøegaard«, begyndte mine Tanker at udvikle sig noget. Det Sted vi forlod var næsten en Udørken med kun en Køkkenhave og mere end en Mil til Skov, saa jeg ikke engang kendte et Frugttræ, men i det højeste en Pil. Det var mig altsaa ikke ukært at forlade samme. Ved min Afrejse derfra glemte jeg saavel Stedet som alle de glade og alle de sorgfulde Timer, jeg havde tilbragt der.

»Aunsøegaard« ligger i en særdeles behagelig Egn med to store Søer. To Frugt- og en Køkkenhave omgiver den. Det var en Glæde for mig at se saadant. For Enden af den ene Sø ser man en dejlig Skov og bag den anden Kornmarker, der hæver sig opad for Øjet og støder op til en Bondeby kaldet Svøbølle. Fra Baggaarden gaar en Pileallé

til bemeldte By, som tillige med den grønne Mark aldeles fortryllede mit Øje. Hovedgaarden, der ligger i en Dal, var smukt indhegnet og beplantet med 14 vilde Kastanjer og 2 Valnøddetræer. En rødmalet Port førte ud til Københavns Vejen. Udenfor denne Port ser man »Aunsøegaards« Kirke. Paa den ene Side var der en stor Græsmark, der benyttedes til Blegdam, idet der var en Brønd 10—12 Alen, hvorigennem Vandet havde Afløb fra den ene Sø til den anden. Vejen gik herfra til venstre til København igennem Bakker, Hulveje og Skov. Ligeledes saa man Skyttehuset. Vejen havde Træer paa begge Sider. Dette landlige Hus forskønnede Udsigten tilligemed et stort Overdrev, som med Bakker optaarnede sig bag det! For mig var det et overordentlig smukt Syn. Da jeg havde set det første Gang, gik jeg tilbage igennem Gaarden, hvor jeg havde Stuelængen paa højre Haand og den mindre Længe ligeledes. Laden var paa min venstre Haand og til den stødte to store Staldbygninger, hvori over 100 Kreaturer og 30 Heste kunde rummes. Da jeg kom ud ad denne Port i Baggaarden, hvor jeg fandt Køkkenhaven, den omtalte Pileallé o. s. v., søgte jeg Køkkenet, og efter at jeg havde faaet lidt Mad, varede det ikke længe, førend jeg fandt en Kæp, som jeg fandt værdig til at være Ridehest. Jeg søgte nu Baggaarden som det bekvemmeste Sted for min Ridetur. Det gik i Begyndelsen ret godt, men desværre havde jeg ikke lagt Mærke til en Mødding, som stod fuld af Ajle, men hvorover der var blæst Halm og Avner, saa at man ikke kunde tro andet, end at det var fast. Dog nok, Rytteren kom i fuld Galop midt ud i den og maatte med Sorg krybe tilbage. Det værste var, at jeg blev vaad fra øverst til nederst og ingen Lejlighed havde til at blive tør, før min Fader kom.

Efter at hele Familien var flyttet ind, fandt vi snart en Lund med mange ranke Træer tæt ved Gaarden. Den blev ofte besøgt af mine kære Søstre, af hvilke en Del eller de fleste var hjemme paa den Tid.

Fra Stuelængen havde man kun nogle faa Skridt til en

Bro, der gik ud i Søen. Baade mine Søskende og jeg havde megen Fornøjelse af at ro paa Søen, men den var engang nær blevet min Grav.

Min Fader havde efter min indstændige Begæring givet mig et Par Træsko just i den strengeste Vinter, da Søen var tillagt af Is. Min Glæde var stor da jeg modtog dem, og aldrig saa snart havde jeg faaet dem, førend jeg vilde prøve dem paa Isen. Min kære Legesøster Lise fik jeg med, for at hun kunde se de Manddomsgerninger, jeg nu kunde udrette. Saalænge jeg holdt mig nær ved Land, var hun rolig, men da jeg vovede mig længere ud, blev hun utaalmodig, men hverken Bøn eller Formaning hjalp. Meget langt ude paa Søen fandt jeg en Sten. Paa den bankede jeg saa længe med mine Træsko, at Søen aabnede sig, og jeg gik igennem. Lise vilde hjælpe mig, men kunde ikke. Hun løb da hjem og fortalte Miche det.

Imidlertid arbejdede jeg med at gribe efter Isen, men hvor jeg fik fat, gik den itu. Det var dog Guds Vilje, at jeg skulde reddes. En god Aand indgav mig den Tanke, at jeg skulde arbejde mig tilbage paa Ryggen for at naa Stenen. Jeg naaede Stenen, og da jeg mærkede den, vendte jeg mig om paa Maven og kom til Lises sande Fornøjelse gaaende hende i Møde, da hun kom fra Miche. At jeg var vaad fra øverst til nederst, gjorde mig ikke ondt, men at jeg havde mistet begge mine Træsko, smertede mig i lang Tid.

Imidlertid havde den kære gamle Miche redt min Seng, og jeg maatte, saa snart jeg kom ind, lægge mig i den. Efter et Par Timers god Søvn stod jeg op og tog de samme Klæder paa, som Miche havde tørret og varmet, medens jeg laa.

At jeg paa den samme Gaard blev reddet fra en lige saa stor Fare skete saaledes: Min Fader havde Duer meget højt oppe under Taget. Saalænge min Broder Jørgen var hjemme, saa jeg ham ofte gaa derop, ja en enkelt Gang tog han mig med derop, men han rejste til København, og Stigen,

han brugte, blev borttaget. En Dag faldt det mig dog ind, at jeg maatte derop. Med Besvær kravlede jeg derop, og da min Nysgerrighed var tilfredsstillet, og jeg vilde ned igen, fandt jeg, at det jeg var krøbet op af var borte. Jeg forsøgte nu alt, men fandt intet. Omsider klavrede jeg ud paa en Bjælke for at lade mig falde ned, men da jeg var kommet til at hænge i Armene, saa jeg, at Loftslemmen var aaben ligeunder mig, hvorfra en Trappe paa 10—12 Trin gik ned til Forstuen. Nu begyndte jeg at jamre, men til mit Held var min Moder i Nærheden. Hun skyndte sig at lukke Loftslemmen, hvorefter hun bød mig lade mig falde ned i hendes Arme. Var hun ikke kommet saa hurtigt, havde det været ude med mig, for jeg havde næsten ikke flere Kræfter i Hænderne, da hun kom.

Paa denne Gaard var det, at min kære Søster Caroline holdt Bryllup med Schnabel, ved hvilken Lejlighed alle 12 Søkende var samlede med Forældre og nærmeste Familje.

Det var ogsaa her, den gamle Miche døde. Hun havde været i mine Forældres Hus i over 30 Aar og var elsket af dem og af alle os Børn. Efter min Faders Udsagn var hun 105 Aar, da hun døde. Hun fik en hæderlig Begravelse paa Auensøe Kirkegaard.

I Maj 1760 drog mine Forældre til Slagelse. Paa Vejen hertil viste der sig atter en ny Genstand for mig, idet jeg, en halv Mil førend vi naaede Byen, saa dens 3 høje Spir. Jeg havde endnu aldrig set en Købstad og havde altsaa intet Begreb om det, jeg saa. Da jeg kom til Byen, blev jeg endnu mere forundret over de mange kønne Huse, alle med Sten-tage. London eller Paris kunde ikke nu gøre det Indtryk paa mig, som Slagelse gjorde dengang. Men mit Øje havde i det højeste set 4—5 Herregaarde og nogle Landsbykirker.

Min Faders Gaard laa i Bredgade, var en af de smukkeste i Byen og laa lige for Skt. Peders Kirke. Den havde en høj Kælder og Kvistkammer. Foran Huset var et smalt Stræde, der førte op til Kirken, der er bygget paa en temmelig høj

Bakke. Baade Porten og Gadedøren paa min Faders Hus, saavel som Trappen, der førte op til det, var kønt malet. Gaardspladsen var bekvem og velindrettet, men især havde vi en dejlig Have, som gik ud i Marken. Alt det jeg saa fornøjede mig meget, især Vandposten, thi hidtil havde jeg kun set en Brønd.

Da jeg var blevet mæt af at se alt dette, maatte jeg ogsaa se mig om i Byen. Bredgade, som vi boede i, var en af de smukkeste Gader. Landevejen løber igennem den fra Smedegade og Torvet til denne Gades Port, som man skal igennem til Korsør.

Da jeg kom ud ad min Faders Dør, gik jeg opad Gaden tilhøjre, hvor jeg først saa Postgaarden — en temmelig stor Bygning — og derefter Klostret, som lige var pudset op og i mine Øjne var meget kønt. Lige tilhøjre derfor ligger Bjerrebygade, som baade har Port og Bom. Lidt højere oppe kom Torvet. Paa venstre Haand saa jeg en meget smuk Gaard med grønne Træer udenfor. Det var Apoteket, som dengang tilhørte en Kammerraad Schmidt. Skraas derfor laa Slotsgade, som paa den Tid havde mange smukke Bygninger, deriblandt Rytter Stalden, en stor Bygning, hvis nylagte Stentag gav den et meget smukt Udseende. Der udenfor var smukke Haver paa højre og smaa men pyntelige Huse paa venstre Side.

Endelig laa der tæt ved Porten en stor Gaard, som hørte med til de smukkeste Bygninger. Lige over for den var der en Gaard med en stor Frugt- og Køkkenhave, som tilhørte min Svoger Schnabel, hvor jeg har tilbragt mange glade Timer. Den laa tæt ved den saakaldte Slotsport, hvorfra der gik en bred Vej op til Slottet Antvorskov, som paa den Tid var stort og havde et meget højt Taarn. Det var et smukt Syn for Byen, og Skoven laa tæt ved saa man om Sommeren havde en behagelig Spadseretur dertil.

Paa Torvet fandt jeg Raadhuset, der er meget kønt. Det indhegner Skt. Michels Kirke og præsenterer sig ligefor

Bredgade. Imellem det og den latinske Skole, som ligeledes indhegner Kirkegaarden, var et lille Stræde, som gik op til Kirkegaarden.

Paa selve Torvet boede 3 Købmænd paa 3 Hjørner: Cappel, Poul og Svelch. Det var noget Nyt for mig at se disse Butikker. Ved Siden af den sidste boede en Skoleholder Ring, som siden blev mig en haard Mand.

Nu kom Smedegaden. Denne var tillige med Torvet og Brandgaden Landevejen fra og til København. I denne Gade laa foruden mange smukke Huse og Gaarde Sct. Michels Kirke, som foruden det store Taarn med højt firkantet Spir var forsynet med et smukt Spir midt paa Kirken. Den gav denne Gade Skønhed og Anseelse. Her boede Købmand Tack og Købmand Schnabel min Svogers Fader. Den førstnævnte lærte jeg at kende, fordi han havde 5 Sønner, jævnaldrende med mig, den sidstnævnte for Slægtskabets Skyld. For Enden af Gaden var der en Post, udenfor hvilken der var en stor Plads med en eller to Vejrmøller. Denne Plads har i sin Tid været Ekserserplads, men nu holdtes der Hestemarked paa den.

Fra Torvet gaar en Gade, der ikke har Huse før man kommer til Enden, hvor der findes en Post og en Bom. Her finder man »Lille Anderskov« («Lille Antvorskov«?), en smuk Bygning med fire Længer og desuden en køn stor Have. I denne Gade kunne man endnu se Ruinerne af en stor Sognekirke, som for flere Aar siden har staaet her og hedder Frue Kirke.

Ligeledes fra Torvet langs med den latinske Skole gik en Gade, hvor der boede en Bager, der solgte særdeles godt Brød. Denne Gade gaar ud til en Port, hvis Navn jeg ikke erindrer. Inden Porten kommer en Gade, paa hvis ene Hjørne Sognepræsten til Sct. Michels Kirke, Hr. Stampe, boede.

Længere nede var Løngaden, som kun havde Haver paa begge Sider fra Hjørnegaarden til Sct. Peders Kirke, hvorfra 2 Rækker Huse gik ned til Løngadeporten, som

var den, jeg første Gang havde den Fornøjelse at komme ind ad til denne By.

Jeg har ikke kunnet nægte mig denne Fornøjelse at gentage alt dette i mine Tanker, og derfor har jeg, skønt det er over 60 Aar siden jeg forlod Stedet, dog opregnet de vigtigste Gader i Byen samt omtalt de 7 Porte o. s. v.

Da min Fader var kommet lidt til Ro galdt det om at faa mig sat i Skole, og en Skoleholder Ring i Smedegade blev den Mand, hvis Skole jeg skulde søge. Han havde mange Børn at undervise, og da jeg kunde min »Pontoppidans Forklaring« helt udenad, blev jeg den øverste. Men min Skolemester var altid i et andet Værelse, og kun naar han vilde høre os i Lektier, aflagde han os sit Besøg, saa det jeg burde have lært, — at skrive og regne — hjalp han mig ikke med. Saaledes gik der et halvt Aar, og jeg var ikke blevet klogere, end da jeg begyndte hos ham. Han undskyldte sig overfor min Fader med min Dovenskab, hvilket mine Forældre dog ikke vilde tro. Derfor antog de en af Skolens Disciple, Palle Sand, som ugentlig fik et Par Dages Kost i deres Hus. Han blev nu min Lærer, og det blev besluttet, at jeg skulde lære Latin. Hermed kom jeg saa vidt, at jeg fik lært »Aurora« og »Donat« udenad, men da disse var lært, havde min Fader ikke Raad til at købe flere Bøger, ligesom han fandt det over sin Evne at holde mig til Bogen.

Det blev nu besluttet at sætte mig i Lære hos en Detailhandler i København. Min Moder rejste hertil for at tale med sin Søstersøn Frederik Ursin, som dengang var Svend hos Urtekræmmer Mohr i Frederiksberggade ligeoverfor Mikkalbryggersgade.

Imidlertid kom min Hr. Broder fra København for at rejse til Nyborg. Min Fader tillod mig at rejse med ham for at besøge min Faster, Borgmester Larsens Enke. Med Glæde gjorde jeg denne Rejse med, men den bekom mig ilde, thi da jeg var kommet ombord i Korsør, søgte jeg

straks Kahytten, hvis indelukkede Luft tilligemed Skibets Slingren gjorde mig søvning og tung i Hovedet. Da jeg havde sovet nogen Tid, kaldte min Hr. Broder mig op, for at jeg skulde se Sprogø. Jeg kom paa Dækket og saa den, men Søen havde taget Overhaand, saa jeg maatte lægge mig mellem Tovværket paa Dækket og blive der til vi naaede Vagtskibet ved Nyborg. Nu kaldte min Broder paa mig, for at jeg skulde se dette herlige Syn, men jeg var saa for- tumlet i Hovedet, at det næsten ingen Interesse havde for mig, skønt det ved enhver anden Lejlighed vilde have været noget af det morsomste, da det var det første store Skib, jeg havde set, ligesom det Skib, jeg var paa, var det første Skib, jeg havde set.

Endelig kom vi i Land, men jeg kunde ikke gaa med i Byen med min Broder, men lagde mig paa hans Seng. Ved hans Hjemkomst fandt han mig saa svag, at jeg ikke engang kunde lukke Døren op for ham. Dagen efter blev jeg noget bedre, saa at jeg kunde besøge min Faster og nogle af min Broders Venner. — Jeg var en Dag gaaet om i Byen med ham, men der var en saadan Svimmelhed i mit Hovede, saa jeg ikke havde Lyst til nogen Verdens Ting.

Dette vedvarede efter min Hjemkomst til Slagelse, da jeg paa Markedsdagen ved Sct. Hanstid midt paa Gaden blev angrebet af Svaghed.

Næppe var jeg kommet ind i vort Køkken og havde sat mig paa en Stol, førend jeg faldt ned af Stolen med de stærkeste Krampetrækninger noget Menneske kan have. Min Moder, som var tilstede, blev forskrækket for mig og sørgede for at faa mig i Seng samt for at faa sendt Bud efter Lægen. Imidlertid blev Slaget ved 24 Gange til Kl. 12 om Natten, og alle, endog Doktoren, troede det var ude med mig. Det gnistrede for mine Øjne, og jeg fik i det samme Synet igen, der havde været borte under Krampetrækningerne.

Ved at aabne Øjnene saa jeg min Fader sidde med en

Bog i Haanden og min Moder og alle mine Søskende med vaade Øjne. Om disse kære Venner har troet mig død eller om deres Sorg over de svære Lidelser, jeg havde gennemgaaet, var Aarsag til deres Graad, ved jeg ikke, men det er vist, at de alle blev glade, da min Moder fik Svar paa de Spørgsmaal, hun gjorde mig. Dagen efter kom Doktor Læser igen og blev fornøjet, da han saa mig. Han ordinerede nu 4 gule Pulvere, hvoraf jeg skulde have 2 hver Dag og lovede mine Forældre, at jeg ikke mere skulde lide af den Svaghed. — Gud være lovet. — Jeg har heller ikke til nu i mit 76. Aar lidt af den siden.

Efter Sygdommen raadede Doktoren til, at jeg skulde have Motion og helst ved at ride. Dette gjorde, at min Fader en Gang ugentlig lejede en lille Hest til mig og tillod mig at ride til min Søster Nicoline, som var gift med Forpagter Lassen paa Aagaard 1¹/₂—2 Mil fra Slagelse.

Engang red jeg derhen en Lørdag Aften temmelig sent for med det samme at tage ind til min Faders nye Doktor, Theiste, som boede i Gjørlev, der ligger paa Vejen og nær ved Aagaard. Jeg kom der, men han var ikke hjemme, jeg satte mig til Hest og vilde ride videre, men det var blevet mørkt, og jeg tog fejl af Vejen og kom ud i en Tørve-mose, hvor jeg opholdt mig temmelig længe, da jeg ikke kunde finde ud af den igen. Endelig hørte jeg en Vogn paa Landevejen, jeg lyttede, til den kom saa nær, at jeg kunde høre Theistes Stemme, saa gav jeg Hesten af Sporerne og snart var jeg hos ham. Saaledes bevarede Gud mig for den overhængende Fare; thi hvor let kunde jeg ikke være faldet i en Tørvegrav.

Da jeg nogenlunde var kommet mig efter min Sygdom, tog Moder mig med ind til København, hvor jeg efter min Fætter Ursins Anbefaling blev forestillet for Urtekræmmer Jens Walbom paa Hjørnet af Laksegade og Admiralgade. Denne Mand lovede at tage imod mig, naar jeg var blevet konfirmeret. Glade rejste vi da hjem igen, og nu belavede

jeg mig paa at gaa til Præsten, og da Hr. Ørsted til Sct. Peders Kirke, i hvilket Sogn min Fader boede, var død, og der ingen Konfirmation blev holdt, maatte han henvende sig til Sct. Michels Kirke, hvor jeg blev antaget af Sognepræsten, Hr. Stampe. Hr. Stampe var ikke alene en lærd Mand; men ogsaa en god Gudsmænd, der forstod at bidrage sine Børn Religionen paa en kraftig og grundig Maade. Han føjede min Fader i at fremskynde Konfirmationen og straks derpaa at give mig Sakramentet, for at jeg ikke skulde opsætte min Rejse.

Min Fader havde forinden bedt mig svare højt og tydeligt, saa at han kunde høre det, hvilket jeg lovede ham. Foruden mig var der kun en Dreng og 7 Piger paa Kirkegulvet, og da jeg havde lært Pontoppidans Forklaring — som næsten forklarer alle Religionens Grundsætninger — 108 Gange udenad, saa var det mig ingen Kunst at besvare Præstens Spørgsmaal, og jeg gjorde det saa højt og tydeligt, at han roste mig derfor ved min Hjemkomst. Det tilføjede en barnlig Glæde til den guddommelige, jeg havde fundet ved Præstens opbyggelige Tale.

Efter denne Handling, den sidste og vigtigste i mine Forældres Hus, belovede jeg mig paa at rejse til København.

Om Morgenen Kl. 5 var jeg rejsefærdig. Min Fader laa endnu, og jeg gik da ind til hans Seng for at sige ham Farvel. »Gud velsigne Dig min Søn! vær lykkelig!« sagde han og gav mig 4 Sk. med de Ord, at om jeg skulde blive tørstig paa Vejen, kunde jeg bruge dem. Endelig tilføjede han: »Kommer din Kanallie hjem igen, skal jeg flække dit Halsben!« Jeg forsikrede ham, at jeg ikke skulde gaa fra Pladsen, og da jeg kom ud fra ham modtog min Moder mig med en god Madpose, og med kærlige Formaninger ledsagede hun mig til vor Port, hvor hun blev staaende og saa efter mig. Jeg gik med stærke Skridt op ad Bredgade til Slotsporten, hvor jeg traf Else Bødker med sin Søn, Mathies, der smurte Vognen med Smørelse; thi den var lastet Dagen

forud med Varer fra Købmændene, samt mit Flyttegods, som bestod af et jernbeslaaet Skrin med alle mine Sager.

Det var Lørdag Morgen Kl. 6, at jeg kørte med denne Dame. Hun var en lille Kone iført store Støvler og Skindpels, der naaede saa langt ned, at den dækkede hendes korte Skørter. Desuden havde hun en gammel grøn Bajsoverkjole, en saakaldt Rejsekjole. Hendes Søn Mathies havde korte Klæder paa og sad bag paa Læsset. Til mig var der indrettet et godt Sæde midt i Vognen, saa jeg sad meget godt. Vore Heste var meget villige, og Klokken var ikke meget over 11, da vi allerede havde naaet Krohuset, altsaa $2\frac{1}{4}$ Mil paa 5 Timer. Her holdt vi udenfor Kroen, og Mathies kom til mig og spurgte, om Monsieur Friborg vilde have noget at leve af. Jeg takkede ham, tog mine 4 Sk. og bad, om jeg maatte faa et Glas Øl. Dette bragte han mig, men da jeg ikke var vant til at tage saa stor en Dosis ad Gangen, drak jeg et Par Slurke, og Resten delte han med sin Moder. Jeg spiste saa noget af min Mad og gemte Resten, til vi henimod Aften naaede Ordrupkroen hinsides Ringsted. I denne Kro kørte vi ind i Laden for at hvile et Par Timers Tid. Saasnart min Kusk var gaaet ind, forlod jeg Vognen for at se mig om efter en Brønd; thi min Forfængelighed tillod mig ikke at lade mine Ledsagere se, at jeg drak Vand, og at min Rejsekapital var opbrugt ved det første Krosted. Jeg fandt, hvad jeg søgte, og min Hat var mig behjælpelig med at lække mig, hvorefter jeg gik ind i Laden, fandt min Madpose og gjorde mig til gode med den og sov derefter ind paa Vognen.

Før Daggry begyndte vi Kørslen og fortsatte ad Vejen til København. I Øster Kro gjorde vi Holdt for at spise Frokost, og ved min Hats Hjælp fik jeg baade Kaffe og The. Derfra kørte vi igennem Roskilde efter at have pustet og nydt en Forfriskning udenfor Porten ved Møllen. I Laden ved Hedehusene spiste jeg Middag — af min Mad-

pose — og derfra gik Turen til Røde Vejrmøllekro, hvor jeg spiste det sidste af min Madpose.

Den 4. Oktober (1761) Kl. 9^{1/2} var jeg om Aftenen i min kære Moster Randrups Hus paa Hjørnet af Vingaardsstræde og Nelligegangen, og da jeg ikke havde Penge, gav jeg Mathies min Madpose.

Min Moster*) tillige med hendes Søn, Student Randrup**) og hendes gamle Fader, Over-Kornmaaler Schaltz, tog venligt imod mig og gav mig noget at spise. Kl. 10^{1/2} førte Randrup mig hen til min Principal, som imidlertid ikke var hjemme, men Drengen, Søren Møller, som den paafølgende Nytaarsdag blev Svend, tog imod mig og fortalte mig, at jeg nu maatte finde mig i at være, hvad en Dreng bør være. Han lærte mig straks at tage Vægtskaalene i Haanden og viste mig de Skuffer, der brugtes mest samt lod mig samme Aften veje ¹/₈ Pd. Kandis af.

Kl. 11 kom min Husbond og Madame hjem fra en Visit hos hans Broder, som boede ved Nyhavn, og ogsaa var Urtekræmmer. De tog meget venligt imod mig, hvilket gav mig friskt Mod. Boden blev nu lukket (en Mandag Aften Kl. 11!) og jeg fulgte med Søren op paa hans Kammer og sov roligt ved hans Side til Kl. 6 om Morgenen, da Vægteren trak i en Snor, der var gjort fast ved Sørens Arm. Til alt Uheld var Vægteren fuld og trak saa haardt i Snoren, at han trak Søren ud af Sengen. Han bandede og skældte Vægteren ud, og det gjorde et saadant Spektakel, at jeg vaagnede i største Forskrækkelse; men da jeg hørte, hvad der var sket, lo jeg ved mig selv, men det turde jeg ikke lade ham se.

Snart var vi i Klæderne, og nu maatte Søren vise mig mit Morgenarbejde, som bestod i paa en Stige med 10 Trin at lukke Vinduesskodderne op for 10 Fag til begge Gaderne.

*) Det er ikke F.'s Moster, men en Morbroders Hustru.

** Senere Sognepræst til Bregninge og Bjergsted.

Den Gang var det Brug, at Vinduesskodderne sad udenpaa Huset, i Stedet for at man nu har dem indvendig. Naar disse var lukket op, og Stigen hængt paa Plads, skulde jeg lukke Skodderne for Kældervinduerne op og derfra gaa til mit Arbejde i Boden. Vel var de øverste Skodder besværlige for en Dreng paa 14^{1/2} Aar og lille af Vækst, og i Begyndelsen var jeg ofte nær ved at falde ned af Stigen, naar jeg møjsommeligt maatte strække mig for at naa de øverste Kroge, men jeg fandt mig baade i det og i at bære Sukker i Byen og hjem, idet jeg stadig huskede min Faders sidste Ord, da jeg forlod hans Hus. Et halvt Aar maatte jeg staa paa Prøve, og blev saaledes ikke indskrevet førend Paaske 1762. Imidlertid løb Tiden hurtigt for mig; thi jeg fik god Mad til bestemte Tider.

Efter 2 Aars Forløb fik Svenden, Søren Møller, Plads i Norge, og jeg maatte nu forestaa Butikken alene. Det var jeg ikke glad for, da det berøvede en Del af min Fritid. Jeg maatte stadig hente de fleste Varer, vi solgte, i Byen; men jeg maatte komme hurtigere hjem; thi naar jeg var ude, skulde Husbonden selv staa i Butikken, og da han var en gammel og noget knarvorren Mand, kunde han ikke omgaas Pigerne saa godt som jeg, og det gjorde mig altid ondt, naar vi mistede vor Næring eller en Del af den. Jeg havde lært af Møller at spøge og snakke med Pigerne, men Wahlbohm, som havde lært de i gode gamle Tider, da man sagde: »Vil I ikke have det, kan I lade det ligge«, passede ikke i en Urtekramhandel nu. Jeg maatte som sagt være hurtigt hjemme igen, indtil et halvt Aar efter Møllers Afrejse, da jeg fik en Dreng til Hjælp. Saa gik det bedre.

Imidlertid var det ikke saa godt at være Dreng paa de Tider som nu omstunder (c. 1820). Jeg var indskrevet for 7 Aar, i hvilket Tidsrum min Husbond skulde give mig baade uldne og linnede Klæder samt Sko og Strømper. Jeg modtog straks en ny brun Vadmels »Kasseking«, som blev vendt, da den var tilstrækkelig slidt paa den ene Side, og

for at have noget at gaa med saalænge, fik jeg en ny til, saa at jeg stadig havde en gammel til at gaa i Butikken med og den nye til at gaa ud med og til at bruge i Butikken om Helligdagene. Med Bukser blev jeg kun maadelig aflagt, da jeg kun fik et Par sorte Skindbukser om Aaret. Jeg maatte saa selv rimpe dem sammen paa mit Kammer om Aftenen, inden jeg lagde mig, men da mine Kassekinger altid var med meget stort Overslag, saa kunde Folk ikke se min Skrøbelighed.

Af Søndagsklædninger fik jeg i de $7\frac{1}{2}$ Aar 2, den første efter 3 Aars Forløb. Den var lavet af et gammelt blaat Sæt Tøj, som Husbond havde brugt og kasseret nogle Aar forinden. Dertil fik jeg et Par gamle, sorte Benklæder, men da han var en høj Mand og jeg en lille undersætsig Dreng, fik jeg en ganske ordentlig Klædning deraf. Den holdt i 3 Aar, og derefter fik jeg en gammel brun Klædes Klædning, som havde været vendt to Gange. Den kom til at passe mig godt, men desværre var den Side, som nu kom ud saa plettet, at det ikke var nogen Fornøjelse at bruge den. I de nævnte $7\frac{1}{2}$ Læreaar, fik jeg ialt 12 nye Skjorter og 6 Halskraver foruden de nødvendige Hørlærredsklude. Man ser heraf, at det ikke betød saa meget, naar en Mand skulde holde sin Dreng med alt, især da der til en saadan Kasseking brugtes 6 Alen, hvoraf der dog var saa meget tilovers, at naar den blev vendt, kunde man faa nye Underærmer deraf. Desuden: 1 Alen brunt, farvet Vadmel kostede i de Tider 24 à 28 Sk., og var det meget fint da 30—32; 1 Alen Hørlærred var dengang 18—20 Sk. Et Par nye Sko, hvoraf jeg brugte et eller to Par aarlig kostede 7—8 Mk. o. s. v.

Imidlertid var jeg glad og vel tilfreds i den Tid jeg var Dreng, skønt jeg ikke havde fri mere end hverandeu Søndag fra 9—11 for at gaa i Kirke og engang aarlig for at gaa i Dyrehaven fra Morgen til Aften. De første tre Aar var jeg der med Herskabet, hvor jeg sad bag paa Karetten

som Tjener, men ved Bordet spiste tilligemed min Husbonds Svogers Dreng — siden Urtekræmmer Jens Lund paa Kulturvet — ved et aparte lille Bord i samme Stue og af den Mad de selv fik. — Et Aar var vi i Kollekolle, et Aar ved Brede og et Aar ved Bellevue.

I Skoven morede vi os med Smaapigerne fra Klædekræmmer Røde Hans Bruns Hus, da Madame Brun var min Madames Søster. Ogsaa deres Dreng stod bag paa Kareten. Vi var altsaa fire Dreng, som spiste ved det lille Bord, men da vi spadserede i Skoven drog vi stadig de tre Piger til os (den fjerde var en Jomfru, som Wahlboms havde taget i Huset som deres eget Barn), og vi forstod at more dem og de os. De gamle havde vigtigere Beskæftigelse for.

I de fire sidste Aar fik vi Dreng Lov til at tage af Sted til Dyrehaven paa egen Haand. Dertil fik man i Reglen 1 Rdl. med den Advarsel, at man maatte fare lempeligt frem og ikke leje Rideheste ved Kilden o. s. v. Jens Lund havde Familje her i Byen, som ved den Lejlighed gav ham 2—3 Mark foruden det, han fik af sin Husbond, Urtekræmmer Frost. Dem gav han altid til bedste for Selskabet, der i Reglen bestod af 6 eller 7 Dreng. Kl. 5 om Morgenen mødtes vi ved Nørre Port, og naar vi var samlede fulgtes vi ad til den første den bedste Bonde og akkorderede med ham om at køre os til Kilden. For hele Dagen tog han 6—7 Sk. for Vognen, men han levede da godt med os, thi først spiste vi Frokost ved Kilden, og derefter bestilte vi Middagsmad i Bellevue eller Klampenborg, gik saa tilbage og saa Kunster af Linjedansere o. s. v. Bonden maatte saa gaa til Bords sammen med os og nød de samme Retter som vi og drak Kaffe og The sammen med os. Aftensmaden beroede paa, hvordan vore Lommer havde det, men de 7 Sk. til Kusken blev gemt hos en, der ikke forstod at bruge Penge. Det er dog sikkert, at de tre første Aar, da jeg tog ud med Principalerne, morede jeg mig langt bedre end de fire sidste, da jeg var ude paa egen Haand.

Mine Læreaar gik meget hurtigt; da jeg begyndte paa dem, forekom de mig som en Evighed, og da de var forbi, forekom de mig som en Drøm, der er forbi om Morgenens, naar man vaagner. Jeg vil prøve paa at nedskrive det vigtigste, der skete i denne Tid fra 1. Oktober 1761 til 1. Jan. 1768. Det var mig ikke ubehageligt, at min Søster Aaret efter min Ankomst kom ind i Vartov, for naar hun om Dagen havde været hos Moster Randrup, kom hun ofte ned i Butikken hos mig og fortalte mig i Korthed de sidste Familjenyheder. Ligeledes var det mig en sand Fornøjelse, at min Broder — senere Dr. Friborg — var her i Byen som Student. Han logerede i store Fiolstræde i 3 eller 4 Aar; men jeg kom der kun sjældent, og naar det skete, var det om Søndagen under Prædikenen, at jeg paa et Par Minutter kunde løbe fra Kirken for at aflægge ham en Visit; men da han som Regel moraliserede og viste mig det urigtige i en saadan selvtagen Frihed, begriber man, hvorfor jeg kun besøgte ham sjældent.

Min Moster Randrups Hus besøgte jeg nogle Gange om Aaret, og det var enten, naar jeg gik Ærinder i Byen at jeg gik derhen, hilste paa hendes Fader og hende selv og spurgte til deres Befindende. Naar jeg havde faaet Svar derpaa, sagde jeg Farvel, og ved Bortgangen spurgte hun, om hun ikke maatte byde mig noget; men da jeg ikke behøvede noget, svarede jeg altid nej. Eller ogsaa husker jeg at jeg fik fri om Aftenen og saa besøgte hende og blev trakteret med Kaffe. Det var det eneste Hus, hvor jeg nød noget foruden i min Husbonds, men min Glæde havde jeg ved mit daglige Arbejde. Dog, en Dreng vil have noget mere. Ogsaa jeg var ikke tilfreds, og derfor, hvis jeg skulde i Byen paa den Tid, da Vagtparaden skulde trække op — i de Tider paa Slotspladsen — lagde jeg Vejen der forbi. Det var mig en stor Fornøjelse at se disse Generaler o. s. v., og ganske vist var Fornøjelsen uskyldig nok, men jeg stjal dog Tiden fra min Husbond. Uagtet jeg søgte at indvinde

den tabte Tid ved at løbe mit Ærinde i Stedet for at gaa, saa finder jeg dog nu, at jeg har handlet galt.

I mine Læreaar var det, at det brændte for mine Forældre i Giørløv. Jeg husker endnu, hvor ondt det gjorde mig, at jeg var saa uformuende, at jeg ikke kunde hjælpe dem. Lovet være Gud, som hjalp dem.

At der tjentes Penge her i Byen og i Særdeleshed indenfor det Laug, hvor jeg var blevet Dreng, det tilstaar jeg gerne. Om jeg ikke tager meget fejl, var der dengang 58 Urtekræmmere, men de begyndte allerede at ødelægge det for Efterkommerne, idet de fleste antog 2 Drengene for at spare Svendelønnen. Urtekræmmerne Tidemann, Reimard, Møller og Titchen var navnlig Leverandører for de andre. Rahr og Casse var især søgte af Farverne og Malerne.

Ved min Ankomst her til Byen var Bertelsen stor Leve-
randør (Grosserer), og efter ham kom Kirkhof, som havde Tilnavnet »Sødebroder«; men hans Forretning var saadan, at hvad han importerede til 18, solgte han for 13. Derfor købte Brødrene Jacobsen, som begyndte i 1768, hans Varer, saasomt de kom paa Toldboden til saadanne Priser, at de sparede baade Told og Fragt. Herved blev de rige Folk og lagde Grundvolden til en stor Forretning, men Kirkhof blev forarmet, og efter 2—3 Falitter var han glad over at blive Vært i Komediehussalen.

Der var i Begyndelsen af min Tid hos Husbond ingen Mangel paa rede Penge, Dukater, Kroner, Rigsorter, 10 og 8 Sk. samt 2 Sk. Men i Aaret 1763 eller 64 begyndte 5 Rigsdaler Sedlerne, og saa begyndte Dukaterne at forsvinde. Et Par Aar efter var det altsaa nødvendigt at give os Rigsdalersedler, men disse var ikke saa snart sat i Cirkulation, førend Kroner og 24 Sk. o. s. v. ogsaa mindskede, og om-
sider blev Smaamønterne mindre og færre indtil Aaret 1771 eller 72, da de store Kobberskillinger kom i Brug.

Det mærkeligste, som jeg kan huske fra den Tid, jeg kom her til Byen, var, at vore Tropper var i Holsten for at

forsvare os imod Russerne. Den Snak, der var derom i Butikken var til meget Morskab for mig, især da Svenden, Søren Møller politiserede meget, og der kom Personer til os baade fra Slottet og Kollegierne, der vidste meget og gerne vilde politisere med ham. Desuden var der den prøjsiske Krig og om det Held, den store Friedereich havde, og det Mod han viste imod sine Fjender; hvor glædesdrukne var Folk ikke, naar han havde vundet en Sejer o. s. v. Men efter at Møller havde forladt os, ophørte næsten alt Politiseren.

Den 28. Januar 1766 blev jeg vækket om Natten af en stærk Skydning fra Volden. Det betød vor gode Konge, Frederik 6.'s Fødsel. Alle Mennesker blev glade og muntre, og mangfoldige tyede til Slotspladsen for at høre paa Musik fra Altanen paa Slottet. Jeg lod mig nøje med at være Tilhører fra min Loftslem, som var tæt ved min Kammerdør og se paa de mange Folk, der løb paa Gaden. Aaret før havde jeg oplevet Frederik d. 5.'s Død, som gav Anledning til en stor Forandring i Regeringen. Adam Gotlob Moltke, der var hans Yndling, og efter den almindelige Mening, Regent, fik straks Afsked til stor Glæde for Land og By, og flere med ham. Man var vred paa Moltke, fordi man troede, at han tillige med Osten (?) vedligeholdte Kongen i den Vane at bruge Spiritus; thi i Stedet for Thevand brugte Kongen spirituøse varme Drikke om Morgenen, man sagde for Sundhedens Skyld; men Virkningen var, at han blev uskikket til Arbejde, ja, at han aldrig kunde lade sig se for sit Folk, som saa inderligt elskede og beklagede ham. Hele Staden blev nu iført Sørgeflor, ingen Tjenere saas uden sort Liberi og med Silkebaand af samme Farve som Stadsliberiet paa Skuldrene. Kuskene ligesaa. Alle Herskabskareter var overtrukket med sort Baj. De kongelige Hajdukker, Trompeterer og Pauker, som hver Middag blæste Kongen og hans Mænd til Taffels, aflagde deres med rigt Sølv belagte Skarlagensklæde og fik sort med røde Silkebaand. Enhver anset Borger og Familje bar dyb Sorg med Flor om Armen o. s. v.,

men i Hjærtet glædede man sig over, at det moltkeske Regimente var forbi.

Kong Christian (VII) afskedigede straks de mange Trompetere og Pauker, som tidligere havde blæst udenfor Slotsporten hver Gang Kongen gik til Taffels, Middag og Aften, og blandt andre Forandringer blev Taflet nu tidligere end i hans Faders Tid. Køkkenet blev indskrænket, og ved Kongens Kuvert blev der sat en Flaske Vand og en Flaske Vin, men det sagdes, at han mest brugte den første og kun sjældent den anden. Man morede sig over, at de der var tilsagt til Taffel nu maatte møde præcist i Stedet for at de tidligere kom, naar det passede dem, da de var vis paa, at de kom tidsnok, naar de vilde nøjes med de sidste Retter; thi Skaalerne, som blev drukket ved Bordet, begyndte først ved den tredie Ret Mad. Kong Christian spiste meget hurtigt, og saasnt han havde lagt sin Ske, maatte de andre gøre det samme, hvorfor de der var tilsagt til Taffel enten spiste hjemme forinden, eller ogsaa belavede sig paa at spise, naar de kom hjem igen.

Nogle Uger efter Frederik V.s Død blev han lagt paa »Lit de parade« i romantisk Dragt i et stort Værelse ud imod Slotspladsen. Værelset var betrukket med sort Klæde, men oplyst af en stor Mængde Vokslys. Det var et pragtfuldt Syn. Midt i den dybe Sorg saa man Kostbarheder af Rigets Regalier, som stod ved hans Side. Der stod baade blaa og hvide Riddere omkring Kisten, dog saaledes, at man tydeligt kunde tage Liget og Omgivelserne i Øjesyn. Det var tilladt alle og enhver, som var nogenlunde anstændigt paaklædt at komme for at se ham. Jeg var der 3 eller 4 Gange og blev ikke ked af det. Imedens han i 3 Uger havde ladet sig beskue, blev Slotskirken gjort i Stand til Castrum doloris — saaledes synes jeg, det hed. Det bestod af en meget stor Forhøjning, 10—12 Trin paa alle fire Sider førte op til det øverste, hvorpaa Kisten med den afdøde Konge stod; men da den var saa højt tilvejs, kunde jeg ikke se, hvad

der laa ovenpaa eller hvad af Kronens og de øvrige Regalier, Ordner o. s. v., der stod ved Siden, kun husker jeg, at de tre Løver stod nedenfor paa det nederste Trin. Alt var overtrukket med sort, ligesom de Gemakker og Værelser, hvori man før havde set ham paa Parade-Sengen.

Den Kunstner, som havde projecteret Castrum doloris, hed Jardein. Han var Italiener eller Franskmand, ligesom alle Kunstnere paa den Tid skulde være Udlændinge, helst franske, dog ogsaa tyske. Blot han ikke var dansk eller norsk, kunde han bruges i Kongens Tjeneste. Denne Jardein havde nok efter Kunstens eller Arkitekturens Regler ikke gjort sine Sager godt; thi der udkom mangfoldige Skrifter i den Anledning. Jeg kan endnu huske Slutningen af den værste, og det lød saadan efter at alt det gale i hans Arbejde var ramset op:

*»Jardein, hvad vil sligt sige
»Du hele Verden viset har,
»Du franske Stympes er en Kar
»For Dannemarks Rige.«*

Den gode Jardin blev vred, men sine Penge modtog han. Det varede dog ikke længe, førend han rejste ud af Landet.

Kongens Ligtog til Roskilde var pragtfuldt. Jeg kan nok erindre en Del deraf, men ikke beskrive det; thi at sige, hvor mange Heste, der bar Vaaben er mig umuligt, derimod kan jeg endnu tydeligt huske Kammerherre Sperling, som i det forgyldte Harnisk med Hjelm paa Hovedet red foran Ligvognen, men om det var Springerne eller Danserne han red paa, erindrer jeg ikke.

Det var vist nok den følgende Maj Maaned, at Sorgen ophørte og Kongens Kroning fandt Sted i Kristianborg Slotskirke. Alle Butikker blev lukkede Kl. 9 den Dag, og derfor fik jeg Lov til at gaa ud og se paa, hvad der passerede. Jeg begav mig ned til Slotspladsen, hvor Livvagten var posteret for at holde Orden. Da jeg var saa heldig at kende

en Del af dem, lod man mig komme inden for Kredsen, og nu gik jeg op til den store Port, og da Skildvagterne ogsaa der kendte mig, fordi deres Kaptajn boede i vort Hus, fik jeg ikke alene Tilladelse til at staa hos dem, men de hjalp mig endogsaa selv op i en af Nischerne ved Porten, hvor der dengang var anbragt meget høje Figurer. Der stod jeg saa godt som nogen. Det første jeg saa var en stor Bro lagt fra Porten ud paa Pladsen og hen til den Port ved Højbroen, hvor man gik ind til Kirken. Denne Bro havde Gelænder paa begge Sider og var betrukket med rødt Klæde, saa den saa kongelig ud. Nu kunde jeg se de Rækker af Soldater, der var anbragt paa begge Sider af Broen, men især saa jeg ganske tydeligt det glimrende kongelige Optog fra den store Slotsport over Broen hen til Løngangsporten ved Højbroen.

1. Kongen i romantisk Dragt med sin kongelige Krone paa Hovedet, Scepteret i den højre Haand op til højre Skulder og Rigsæblet i den venstre Haand. Foran og bagved gik en Del af Rigets fornemste og vigtigste Mænd og ved Siderne gik 4 eller 6, som bar en Himmel af rødt Fløjl, rigt broderet med Guld og Ædelstene.

2. Dronning Mathilde med sin prægtige Krone og fulgt af de adelige Damer o. s. v. Saasart de kronede Personer var kommet tilbage ad den samme Vej, blev Broen prisgivet Pøblen, og det varede ikke længe, førend Klædet var pillet helt af, og Brædderne var i samme Nu pillet af, saa at Slotspladsen var gjort helt ryddeligt. I Graven var der paa begge Sider af Holmens Bro lagt en Robaad, som ligesom alle andre Skibe i Havnen havde flaget under Toget til og fra Kirke, og om Aftenen var de ligesom Byen illumineret, d. v. s. behængt med Lygter, der dannede Kongens og Dronningens Navne i Ciffer.

— — —

Endelig kom den 31. December 1768, og denne Aften blev jeg kaldet indenfor at spise med til Aften. Min Principal

fortalte mig nu, at endskøndt jeg efter min Lærekontrakt endnu havde $\frac{1}{4}$ Aar igen at tjene som Dreng, vilde han dog som Bevis paa, at han var fornøjet med min Opførsel, gøre mig til Svend fra den følgende Dag, og i den Anledning gratulerede han mig og ønskede mig alt Held i Fremtiden. Min Svendeklædning med videre kunde jeg tage op med mig om Aftenen eller lade vente til om Morgenen tidlig. Det laa alt samlet oppe i Storstuen. Madammen, hvis Gunst jeg havde haft hele min Læretid, gratulerede mig, og efter at de begge havde givet mig nogle advarende Læreg regler for Eftertiden, fik jeg Ordre til at lukke Butikken Kl. 10 $\frac{1}{2}$, og dermed var min Drengetjeneste forbi. Gud være lovet, som lod det lykkes for mig. Han friede mig for Fristelser og frelste mig fra det onde.

Den 1. Januar 1769 stod jeg tidligt op og tændte Lys for at beskue min Svendestads, inden jeg lod Drengen gaa ned for at aabne Butikken, næ! — det er sandt — han lukkede Skodderne op, medens jeg aabnede Butikken; men saasart han var kommet ind til mig igen, skyndte jeg mig tilbage til Kammeret for at klæde mig om. Jeg beskuede nu min Herlighed, der bestod af en fin kamelbrun Klædes Kjole, Vest og Bukser, 6 fine Kraver, 6 Par Ærmer med Manchetter, 6 Halsbind, 6 nye Hørlærredsskjorter, 6 Halsklude samt et Par Silkestrømper og et Par nye Sko. Desuden fik jeg en lille Sølv Kammerkaarde, et Garniture af Sølv Spænder, et lille Sølv-Benspænde, en brunlig Kasseking af fint Vadmel til 24 Sk. Alen, et Par sorte Skindbukser samt et Par hvide Uldstrømper. Det var mig en sand Glæde at modtage denne Rigdom, men da jeg skulde gemme mit meget Linned, opdagede jeg, at det Skrin, jeg havde bragt med fra Slagelse var for lille. Imidlertid gemte jeg det saa godt jeg kunde og skyndte mig at blive paaklædt. Jeg lod hente en Frisør og gav for første Gang 24 Sk. for at blive friseret. Efter denne halve Times Tortur var jeg snart i Klæderne og glemte ikke at sætte Kaarden i Gehænget, tog min nye

Hat — som jeg har glemt at nævne ovenfor, og som har kostet 3 Rdl. 3 Sk. — og forføjede mig nu ned til min Principal og Kone for at aflægge min Tak for deres Godhed, og for at vise min Person frem for dem. De tog meget elskværdigt imod mig, og Manden gav mig 4 Rdl. i 8 Sk.-Stykker og 1 i 2 Sk.-Stykker. Ved denne Lejlighed forandrede han sit i min Læretid brugte fortrolige »Du« til »I«, Madammen sit »I« til »Han«, Jomfruene sit »Han« til »De« og den 50-aarige Pige, som havde tjent der længe inden jeg kom, forandrede sit »I« ligesom Madammen til »Han«.

Nu gik jeg ned paa Gaden, idet jeg ikke glemte at se til min Kaarde, som fortalte mig, at jeg i Dag var en anderledes Karl end i Gaar, da jeg endnu maatte feje min Husbonds Rendesten. I disse stolte Tanker gik jeg igennem Laksegade og Ulkegade til Nellikegangen. Der mødte mig det første Uheld i min Svendestand, idet jeg lige ud for min Mosters Dør gled paa en Isklump i hendes Rendesten. Til alt Held var Vandet i Rendestenen saa frosset, at jeg skaaede mine smukke hvide Strømper og kun fik en lille Plet paa det højre Bukseben. Det værste var, at min Kaarde og Gehængen var kommet noget i Ulave, men jeg skyndte mig at tage Fæstet i Haanden og ringe paa Gadedøren. Da Pigen havde lukket op, spurgte jeg om Bedstefader og Moster var hjemme, men det kunde ikke undre mig, at jeg ikke fik noget Svar, thi hun faldt i Staver, da hun i saadan en pyntet Herre skulde kende lille Jens, som ellers plejede at vise sig i en brun Vadmels Kasseking med et sort Lærreds Forklæde heftet op til den ene Side. I den Tid var det Skik, at Urtekræmmerdrengene altid gik saaledes, naar de gik Ærinder i Byen. Endelig da hun saa mig springe op ad Trappen ind til gamle Bedstefader, gik hun tavs bagefter. Den gode, næsten 90-aarige Mand, kendte mig straks og glædede sig meget over, at jeg var kommet saa vidt. Nu kom Moster Randrup ind for rigtig at se og berømme min

Paaklædning og for at give mig en Lovtale for min gode Opførsel som Dreng.

Herfra skyndte jeg mig ud til Frederiks Hospital for at vise mig for min Broder Niels, som laa der som Kandidat. Hos ham traf jeg mange medicinske Kandidater, som spiste Frokost, og som alle tog godt imod mig som Broder at deres Ven og trakterede mig. Da jeg befandt mig godt i dette Selskab, blev jeg til Spisetiden for saa at gaa hjem til min Husbond. Om Eftermiddagen gik jeg hen til Urtekræmmer Reuter for at drikke Kaffe og derfra hen til Urtekræmmer Ursin, mit Søkendebarn*), som tillige med Konen og Børnene tog godt imod mig, og her blev jeg saa til Kl. 10^{1/2} Aften.

Den næste Dag sagde min Principal, at jeg som ungt Menneske burde komme hjem Kl. 10, da han ikke kunde se, hvad jeg havde at blive ude for længere. Jeg fortalte høfligt, hvilken Familie jeg havde, at jeg ikke havde andre Steder at gaa hen, hvorfor han maatte tillade mig hveranden Søndag, naar det var min Fridag, nogenlunde at indrette mig efter Selskabet jeg var i. Jeg spillede Kort med dem, og det var sjældent, Kortene blev lagt før Kl. 10^{3/4}. Det tav han stille til, og næste Søndag kom jeg ikke hjem før Kl. 11, da Butikken allerede var lukket. Det blev jeg ved med, og der blev ikke talt mere om den Ting.

Dagen efter Nytaar bad jeg Walbohm, om jeg maatte gaa ud for at købe mig en ny Kuffert til at gemme mit Tøj i. Det fik jeg Lov til, og jeg købte den paa Børsen for 15 Sk. af de Penge, jeg havde faaet til Lompepenge. Jeg trængte til en daglig Søndagsklædning for ikke at slide min Svendeklædning op, og den fik jeg Lov til at tage paa hans Regning hos Klædekræmmer Bruhn, som havde Kontrabog hos os. Det blev grønt Klæde à 15 Sk. Alen til Kjole og

*) En Søster til S. C. F.'s Moder var gift med Provst Ursin. Urtekræmmer Ursin er en Søn af dem og altsaa en Fætter til Friborg. A. C.

Vest samt sorte Manchester Bukser, men da jeg gerne vilde have et moderne Snit over den, lod jeg min Hr. Broders Skræder sy den, for min Svendedragt var ikke moderne nok. Den Mand som syede den, hed Mehl og han blev ved med at sy for mig til 1804 eller 5, da jeg hjalp baade ham og hans Kone med at komme i Vartov.

Som Svend gik det mig godt kun gav min Husbond mig for lidt i Løn det første Aar nemlig 25 Rdl. (50 Kr.). Deraf skulde jeg betale min grønne Klædning samt 10 Mark, som jeg havde taget op til Skrædderløn o. s. v. Jeg fandt altsaa mig selv lige saa fattig, da Aaret var omme, som da jeg begyndte. Jeg sagde det til min Hr. Broder, som mente, at jeg led Uret, men vi tav stille indtil St. Hansdag. Saa sagde jeg til Walbohm, at jeg ikke kunde tjene for den Løn, jeg fik, da jeg som Svend og som Medlem af anset Familie i det mindste maatte være ordentligt klædt, og de daglige Klæder, Strømper, Sko, Støvler m. m. kostede mere end Lønnen. Der var en Enke paa Falster, som havde tilbudt mig Plads til 50 Rdl. i aarlig Løn og hun vilde endog lægge 10 Rdl. til. Den gode Mand, som nødig vilde af med mig, sagde, at han bestemt vilde raade mig fra at tage til Falster, da jeg snarere vilde gøre min Lykke her end der, og at han det Aar vilde give mig 30 Rdl. i Løn og 10 Rdl. til Nytaar. Dermed slog jeg mig til taals, dog kun paa den Betingelse, at jeg maatte tage imod en Underkollektion i Talloppet, hvilket han gav mig Lov til. Jeg var nu lykkeligere, end om han havde givet mig 70—80 Rdl. om Aaret, skønt jeg kun fik 2 % af de Penge, der blev indbetalt i Kollektionen, men da der var to Trækninger i den første og en Trækning i den anden Uge, og da jeg til hver Trækning havde 70—80 Rdl. og undertiden 100 Rdl. i Kollektionen, saa havde jeg en god Fortjeneste derved. For ikke at forsømme min Husbonds Anliggender og for at vise ham, at Kollektionen ikke var til Skade for hans Interesser, lagde jeg Kollektionsbogen i et Vindue tæt ved Stuedøren hvorfra han

kunde se ned til Butikken. Han saa heller aldrig surt til mig, men da Nytaar kom, sagde han, at han nu selv havde Lyst til at overtage Kollektionen; og hvis jeg vilde tage den paa hans Vegne, vilde han give mig 20 Rdl. aarlig for dette Arbejde foruden den almindelige Løn. Saa nødig jeg vilde, gav jeg dog efter saa at min Løn iberegnet Nytaarspenge blev 60 Rdl. aarlig, saalænge jeg var der.

Hvad mig selv angaar har jeg ikke meget mere at fortælle fra den Tid. Det første Aar, efter at jeg var blevet Svend, bad jeg om Tilladelse til at rejse hjem til Slagelse. Jeg fik Tilladelsen og rejste med en Forpagtervogn for 1 Mark til mine Forældres Hus, og da jeg gav ham 2 Sk. i Drikkepenge, kørte han ad den nordre Landevej, saaledes at jeg havde den Glæde at besøge min Svoger Schnabel og Kone i Stedstrup Degnebolig samt Søster Maren paa Sonnerup. Længe opholdt jeg mig ikke noget af disse Steder, da Kusken skulde hjem, og Vognen kørte nu til min Faders Hus, som dengang laa paa Slotsgaden nær ved Porten.

Jeg traf min Moder alene i Stuen, hvor hun stod og bandt noget paa sit Hoved. Jeg lod, som om jeg var fremmed for hende og hilste hende fra hendes Søn i København. Hun betragtede mig nøjere og udbød: »Jens, det er dig!« Da jeg indrømmede det, blev hun glad og omfavnede mig som den kærligste Moder. Jeg spurgte saa efter Fader. »Han er i Haven,« sagde hun, »gaa ned lille Jens og lad os se, om han kan kende dig!« Da jeg kom ud til ham, blev jeg særdeles godt behandlet af ham, da jeg gav ham Oplysninger om hans Søn i København, og han spurgte med Varme om mig, men inden jeg fik svaret ham kom Mor til os og sagde: »Kunde Du kende Jens?« — Nu faldt han mig om Halsen og gav mig det første Kys, jeg nogensinde ved, jeg har faaet af ham. Moder havde imidlertid sendt Bud efter Søster Trine (Anne Catrine), som var kommet hjem, og nu maatte vi ind at drikke The. Vort lille Selskab var de lykkeligste Mennesker i det Øjeblik. De mange Spørgsmaal, der blev

stillet mig, besvarede jeg til alles Glæde. Jeg erindrede min Fader om de sidste Ord, han havde sagt til mig ved Afskeden; han kunde ikke huske, hvad han havde sagt til mig men var overbevist om, at hvert Ord var godt ment, og at det var sagt, for at jeg skulde passe nøje paa for ikke at forse mig i min Tjeneste, saa min Husband kunde faa Grund til at sende mig hjem igen.

Næste Dag var det Søndag, og om Formiddagen gik jeg med min Fader i den Kirke, hvor jeg havde staaet til Konfirmation. Min Fader gav mig sin venstre Haand og uagtet han endnu havde det samme Træben, som da jeg var hjemme, gik han uden Stok. Om Eftermiddagen var vi bedt hen i Bredgade, hvor jeg havde den Fornøjelse at spille Kort med begge mine Forældre og Jomfru Ørsted, som siden blev gift med Kaptajn og Farver Møller paa Vestergade i København. Hun døde som Enke den 22. Oktober 1822. — Om Mandagen rejste jeg til Stedstrup, hvor jeg blev om Natten, og om Onsdagen blev jeg af min Svoger kørt til Roskilde, hvorfra jeg med Returvogn rejste til København.

Andre Begivenheder tror jeg ikke, der er indtruffet for mig, imedens jeg var Svend; thi de Selskaber, jeg besøgte den første Dag, jeg var Svend, var de samme, jeg delte mig imellem hveranden Helligdag.

Urtekræmmer Reuter havde tre Døtre, hvoraf den mellemste, Sophie, i mine Øjne var den skønneste og ogsaa den fornuftigste. I dette Hus traf jeg den behageligste Omgang. Om Sommeren spadserede vi i Kongens Have og paa Volden, og om Vinteren spilledes der Selskabsspil, hvori alle tog Del, men ved Juletid blev der »leget Jul«, og Julen varede gerne godt længe. At jeg kun kom der hver Maanedsdag, var fordi jeg skulde besøge Ursinerne, men her legedes ikke Jul, her var kun Manden, Konen, Børnene og hans Broder Nicolaj Ursin, som siden blev Præst i Nærheden af Ringsted — jeg tror i Gyrestinge, hvor han lever endnu (1822), men har taget sin Afsked, da de nye »Amatørpræster« blev

fabrikeret. Han er nu 90 Aar. For 2 Aar siden var han her i Byen og saa Frue Kirkes Bygning, og skønt han er 1 Aar ældre end min Søster Fru Petersen, var han dog raskere end hun. Foruden ham havde Ursin 3 Brødre:

Hans havde lært Urtekramhandlen, men hans Munterhed gjorde at han tidlig drog til Udlandet og ikke kom her mere,

Anders lærte Urtekramhandlen inden jeg, men tog bort fra sin Husbond og blev Styrmand, og

Albert lærte ogsaa Handel, men blev ked deraf og tog til Vestindien, hvor han blev til noget. Skønt jeg kendte dem alle tre temmelig godt igennem Broderen, har jeg dog ingen senere Oplysninger om dem; men jeg tror, at Enken efter ham, der tog til Vestindien, bor her i Byen og har en Søn, der er Professor.

Jeg har sagt, at hos Reuters traf jeg det behageligste Selskab. Grunden var vel, at Ursinerne og jeg ikke samstemmede i Tænkemaade, men desuden traf jeg den behageligste Omgang hos Reuters, en Del Studerende, hvoriblandt jeg især husker 2 Schönberger, Student Berg med sin dydige Forlovede Jomfru Læssøe, min inderlig elskede Broder Dr. Friborg og flere. Ofte hørte jeg Niels og Berg spille Klaver og undertiden fir-hændigt. Skønt jeg ikke forstod mig paa Musik, syntes jeg dog godt derom. Men det er vist bedst, jeg holder op med at fortælle om mine Glæder og Morskaber, som jo dog ikke betyder noget.

Hvad der indtraf af Statsbegivenheder i mine Svendeaar, var Kongens Hjemkomst fra Udenlandsrejsen. Hvad man i Almindelighed havde haft at udsætte paa Dronning Mathilde under hans Fraværelse var, at hun havde redet offentligt paa Gaderne, hvilket fine Damer ansaa for at være uanstændigt, men i øvrigt fandt man ikke noget at udsætte paa hende. Om Kongens Rejse og hans Modtagelse, hvor han kom hen, talte man daglig og glædede sig over, at han blev saa godt modtaget, hvor han kom hen, kun var man misfor-

fornøjet med det Svar, han fik af Kongen af Preussen. Da han lod melde, at han ønskede at aflægge en Visit, da han paa sin Rejse kom saa nær, blev der svaret, at Kongen af Preussens Lande var for smaa til at modtage saa stor en Konge; men han ønskede ham en lykkelig Rejse. Imidlertid foregik Rejsen fra Holsten, hvor han laa en Maanedstid, efter at han havde forladt København*). Iøvrigt kan jeg ikke huske, hverken hvorhen Rejsen gik, eller hvor han var, dog tror jeg han var i Rom, hvorfra han tog til Paris; men Aviserne var stadig fulde af Beretninger om, at han alle Steder blev godt modtaget. I England var man især begejstret for ham, der vandt han alles Bifald. Man gav ham Borgerbrev i London, og i Teatrene som han ofte besøgte sang man ved hans Ankomst o. s. v., men en Aften havde han dog Parterrets Uvilje. Han var blevet opholdt og kom 5 Minutter for sent. Da han kom ind i Logen blev der trampet stærkt og Uviljen tilkendegivet, men Kong Christian tog sit prægtige Guldur op af Lommen, saa paa det, rystede paa Hovedet og smed det ned i Parterret. Dette formildede Englænderne, og nu blev der raabt Hurra og Bravo som sædvanlig.

Hans Hjemkomst var behagelig for alle Danske, men denne Glæde varede ikke længe, thi det Struenseske Regimente var for haardt. Med Glæde saa man mange Forandringer, som var gode, saaledes fandt man det særdeles nyttigt, at Hof- og Stadsretten blev indsat i Stedet for de mange forskellige Retter, som galdt tidligere. I Stedet for 16—20 Raadmænd og 4 Borgmestre blev der i dette Kollegium indsat 4 Mænd og de andre afskedigedes uden Pension, saaledes skete det ogsaa baade i Cancelliet og Rentekammeret og ligeledes i Academiet og overalt. Naar en Mand stod i Dag, vidste han ikke, om han ikke havde sin Afsked i Morgen. En almindelig Frygt herskede overalt, thi

*) Her var det, at Superintendent Struense anbefalede sin Søn som Underlæge.

den gode fik ikke bedre Skæbne end den onde, og ingen kongelig Embedsmand var sikker. Kongen havde ophøjet ham fra den ene Ærespost til den anden, den sidste var — om jeg husker ret — Grand Maître, og givet den Anordning, at det, som Struense underskrev i hans Navn, var gældende. Dette bevirkede, at man hver Dag fik nye Anordninger flere i Tallet, og at man den ene Dag tilbagekaldte, hvad man Dagen i Forvejen havde sat i Værk. Dette Virvar forbitrede alle. Man lo nok, men det var ikke med det gode. Tilsidst blev Struense bange, hvorfor han byggede et højt Plankeværk udenfor Frederiksberg Slot ud mod Haven, for at ingen skulde trænge ind. Echstedts Ryttere besatte Slottet, thi Hestgarden var hjemsendt, da man ikke stolede paa den. Endnu havde man Fodgarden tilbage, men den vilde man ogsaa kassere, og derfor blev der kommanderet et Regiment til at afløse den paa Kristiansborg. Men den vilde ikke lade sig afløse, man plantede Bajonetterne mod de afløsende. Disse blev saa forstærket, og nu gik Fod- eller Livgarden uden at faa eller aflægge Honnør bort fra Vagten.

Deres Kammerater, som var blevet underrettet om det passerede, havde imidlertid gjort sig i Stand, og i fuld Uniform trak nu den samlede Livgarde sig ud af Vagtporten, hvor der nok skete Modstand, men som de afslog. De marscherede lige til Frederiksberg Slot og forlangte Kongen i Tale. Om det skete, ved jeg ikke, men de forlod ikke Slottet før de havde Kongens egenhændige Underskrift paa, at Korpset ikke skulde opløses, men vedblive med som før at være første Livvagt. Dette skete Juleaften 1771, og derfor fik denne Manøvre Navn af Juleaftens-Fejden.

Den Slags forbitrede Gemytterne og ligeledes det, at Kronprinsen, 'vor nuværende (1820) Konge (Fr. 6), som havde faaet en Dreng til Legekammerat, der var paa samme Alder, og som blev kaldt Prins Carl, blev haardt behandlet. Man sagde med Bestemthed, at disse to om Dagen blev sendt ud i Frederiksberg Have, og saa blev deres Mad sat ud til dem

paa Steder, de ikke fik at vide før de selv fandt dem; men da Haven er stor har de sikkert ofte sultet længe, inden de fik Maden. Denne Bemærkning har jeg ikke kunnet undlade at anføre, thi det gør en jo ondt at se et fattigt Barn lede efter Maden, men at se en Kongesøn, som er født til at bære Krone, vansmægte, det er alt for tungt for en tro Undersaat.

Struenses og Brandts Tid var ogsaa snart forbi. Den 17. Januar 1772 var deres Regering endt. Et Bal paa Slottet Aftenen forud havde givet den snilde Enkedronning Juliane Marie Lejlighed til i Forvejen at aftale med de hende hengivne Hoffolk — en Baron Rantzau, General Echstedt og flere — at arrestere Struense, Brandt og tilsidst Dronning Caroline Mathilde, hver i sit Kabinet, og om Morgenens Kl. 7^{1/2} kørte man med de to første i to Vogne over Holmens Bro til Kastellet og med den sidstnævnte til Helsingør.

Ligesaa glade Folk var over de to første, ligesaa bedrøvede var de over at se den sidstnævnte i denne Tilstand. De Forhør, der blev afholdt over dem, og den Dom, der blev afsagt over dem, blev udgivet paa tysk, men det vedkommer ikke disse Blade. Kun skal jeg fortælle, at det blev tilladt alle og enhver at ødelægge Gabelsgaard paa Østergade. Den havde i sin Tid tilhørt Grev Schulin, men var af ham igen overladt Regeringen, som igen gav den til en Udlænding nemlig Gabel, for at han der kunde holde Værelser til smukke løsagtige Piger til Brug for fornemme Folk. Pigerne blev malede og enhvers Billede ophængt uden for vedkommendes Dør, for at enhver, der ønskede at tilfredsstille sin Lidenskab, i Forvejen kunde udvælge den Kvinde, han syntes bedst om.

Foruden denne Gaard var der en Liste med 22 eller 28 forskellige smaa Bordeller, som blev overgivet til Ødelæggelse. Kl. 4^{1/2} begyndte man med Gabels Gaard, hvor jeg tilfældigvis kom forbi i et Ærinde, just som en af Holmens Tømmermænd kom forbi med en Stige paa Nakken sammen med

en Del andre Arbejdsfolk. Han satte Stigen op til de underste Vinduesskodder og slog dem i Stykker med en Haandøkse, hvorefter Vinduerne blev slaaet ind. Et Par andre slog Porten ind.

Jeg var meget forskrækket over at se det, for jeg var jo ung og havde ikke før været med til en saadan Ødelæggelse. Det varede ikke længe før man saa 6 eller 8 Bærebørene med 2 Mand ved hver med al Slags Husgeraad, som de bragte, hvorhen de vilde. Det varede næppe en Time før Gaarden var udplyndret, og der ikke fandtes et helt Vindue i den, ja der var endog revet Sten ud af Taget ligesom Døren var taget af. Stenene blev smidt ned i Gaarden eller paa Gaden og Dørene blev røvede.

Herfra gik det til Mads Madsen og Støvlet Katrine, begge i Lille Kongensgade. Jeg gik derfra gennem Ulkegaden, hvor der ligeledes plyndredes paa 4 Steder, og det samme var Tilfældet i Laksegade og mange andre Gader. Et hvert Sted, som ikke var illumineret, skulde efter den formentlige Anordning ødelægges. Men tilsidst ud paa Natten kom der Bud fra Regeringen, at det kunde være nok. Sjoerne var imidlertid ikke fornøjede endnu og begyndte ogsaa at angribe de illuminerede Steder, indtil det ridende Politi og det alm. Politi kom og i Kongens Navn befalede enhver at gaa hjem og erklærede, at de, som ikke straks gik, vilde blive arresterede. Det hjalp, selv om en Del Arrestlokaler maatte tage imod Besøgende. Ingen gik i Seng før Kl. 3 den Nat, men saa var der ogsaa nogenlunde roligt.

Næste Dag kom der en kongelig Bekendtgørelse, som bevidnede Regeringens Tilfredshed med de kære og tro Indbygges gode Sindelag, men som tillige forbød saadanne Optrin som dem, der var forefaldet den foregaaende Dag.

— — —

Eksekutionen paa Struense og Brandt var jeg Øjenvidne til. Der var oprejst et stort Skafot af Brædder paa Østre Fæled. Omkring denne var der forsamlet Folk af alle Sam-

fundsklasser for at se det Syn, man længe havde ønsket. To Regimenter slog Kreds om Skafottet. Struense kom først, og han havde et lumskt og skummelt Ansigt. Efter at Præsten, Pastor Münster, havde talt nogle Ord med ham, blev Dommen forkyndt ham, hvorefter Retterne tog imod ham og hjalp ham af Klæderne. Han knælede, og efter at han havde lagt Hovedet paa Skammelen, tog han det atter op, thi da han var meget korpulent, sagde man, at hans Hals var for tyk til at gaa ned i den Hulning, der var lavet i Blokken. Dette gjorde, at Skarpretteren maatte lade sin Medhjælper tage Struense om Hovedet og holde paa det, indtil han med to Hug havde skilt det fra Kroppen. Han blev derefter parteret i flere Stykker, og hvert Stykke fremvist af Retteren med de Ord: »Dette er en velfortjent Straf.«

Efter ham kom Brandt, fræk og frimodig, som en Mand, der ikke var sig nogen Udaad bevidst. Man siger, at han til det sidste var sikker paa at blive benaadet, men hans Frimodighed hjalp ham ikke, han lagde sig ned, og med et meget hurtigt Hug var han ikke mere. Derpaa blev han ligesom Struense parteret, og en Vogn førte hans Legeme til Stejlen ved Vestre Ports Rettersted, efter at Struense ligeledes straks efter Henrettelsen var blevet ført bort.

Disse Menneskers Skæbne lærer os, at man ikke skal trage efter Højhed her i Verden; men hvis man er saa uheldig, at komme i den, da skal man vel vogte sig for at misbruge den. Den første kunde have været en lykkelig og nyttig Mand, hvilket nogle af hans Statsreformer giver Bevis for, naar blot ikke Højhed og Ære havde været hans Hensigt. Den anden — af gammel Adel — kunde, ligesom den første, være blevet en nyttig Mand for Kongen og Landet, naar han ikke havde ladet sig forlede af den førstnævnte til at begaa uforsvarlige Handlinger. Mange var dog af den Mening, at hans Dom ikke var helt retfærdig. Vel havde han bidt Kongen i Haanden, men han skal efter sigende have

haft hemmelig Ordre til, naar Kongen var i ondt Lune, da at behandle ham efter Omstændighederne.

Saaledes gik Snakken i de Tider. Hvad der er sandt deraf, ved jeg ikke, men jeg saa, at da Brandt blev henrettet græd mange, især Kvinderne, men da Struense blev henrettet lo man og var vel tilfreds.

Gabels Gaard paa Østergade blev af Regeringen givet til Hof- og Stadsretten og indrettet dertil, og den blev benyttet indtil det nye Raad- og Domhus blev færdigt, da Retten blev flyttet derhen. Senere faldt Gaarden i Hænderne paa en Particulier og er nu indrettet til Butikker.

I Sommeren 1773 døde min Principals Broder, Urtekræmmer Walbohm i Nyhavn. Dette Dødsfald gav ham Anledning til at spørge mig om, i Fald han fik Lyst til at købe Broderens Sted, jeg da vilde leje eller købe hans nuværende Hus, da vi dog ikke kunde blive sammen længere end til Michaels Dag, da den Dreng han havde nu blev gammel og kunde gøre samme Nytte som en Svend. Jeg takkede ham og tog med Glæde imod hans Tilbud at overtage hans Sted tilleje eller til Købs efter hans egen Bestemmelse. Skønt det ikke passede, faldt det mig ind at sige, at jeg havde talt med min Broder om et Sted, som jeg troede kunde være passende, men jeg vilde ikke staa ham i Vejen. Desuden fandt jeg mig bedre tjent med at blive her, hvor jeg havde været kendt i saamange Aar.

Dagen kom, da Broderens Sted skulde sælges, og han lod det blive solgt, men glemte baade sig selv og mig. Da han kom hjem fra Auktionen, spurgte jeg, om jeg maatte gratulere. Nej, svarede han, Arvingerne købte det til saa høj en Pris, at jeg ikke fandt det rigtigt at staa dem imod. Der laa mit Haab, og jeg kunde ikke lade være med i al Ærbødighed at sige ham, at hans Handling ikke var helt rigtig. Han fortalte mig nu, at der var to Urtekræmmer-

steder ledige, nemlig Madam Lambrechts i Frederiksberggade og Kühlmans paa Hjørnet af Fiolstræde og Skidenstræde.

Jeg bad ham nu om Tilladelse til at tale med min Broder om den Sag, det nægtede han mig ikke, og snart var jeg paa Store Købmagergade tæt ved Trinitatis Kirke, hvor min Hr. Broder dengang boede. Han blev helt vred over Walbohms Troløshed, men ved at betænke sig noget troede han dog, at det ikke skulde blive saa umuligt for mig at blive min egen Herre, skønt han vidste, at jeg ikke ejede noget.

Det første, jeg havde at gøre, var, at tage Madam Lambrechts Sted i Øjesyn. Det skete ogsaa, men hvad jeg kunde slutte mig til var, at den første Betingelse var at ægte enten Madamen eller Datteren. Denne Akkord holdt jeg ikke af, og min Broder var af samme Mening. Nu bestemte vi, at han næste Dag skulde besøge Auktionen over Kühlmans Hus og høre Betingelserne. Det blev ikke solgt, da Arvingerne bød min Broder over. Han bad saa, om der maatte blive afholdt en synende Auktion, hvilket blev tilstaaet. Derved vandt han, at vi nøjere kunde overveje Sagen og undersøge, hvordan vi kunde faa en anden Prioritet, thi der maatte ikke staa mere end 2500 Rdl. i første.

Imidlertid talte han med sin Ven Kammerraad Borne-mann til Ædelgave, og denne gav ham Sikkerhed for 400 Rdl. i 2. Prioritet. Nu havde han da Hjælpekilder til Huset, og saaledes gik han og Sekretær Berg den 10. Septbr. om Eftermiddagen til Auktionsstedet og blev endelig den højst-bydende, og Huset blev tilskødet ham paa mine Vegne for 2940 Rdl. — Han kom straks ned og gratulerede mig. Jeg kan ikke sige, jeg blev glad ved denne Meddelelse. En voldsom Betænelighed kom over mig, dog fattede jeg Mod og haabede, at Gud vilde hjælpe mig.

Det første jeg nu havde at gøre, var at fortælle min Husbond og Madmoder det passerede. De ønskede mig saa tillykke. Jeg glemte ikke den følgende Søndag at tale

og overveje med min Broder, hvad der yderligere skulde gøres. Vi gik nu hen og besaa Købmandsgaarden. Huset havde kun en Skorsten og et Køkken, saa kun en Familie kunde bebo det. Vi blev enige om, at jeg som Husejer skulde bebo første Etage, der bestod af Butikken, 2 Værelser, Køkken og Spisekammer. Min Broder skulde paa 2. Etage have en Sal, 13—14 Alen lang, og et Soveværelse med 2 Fag. Det 3. Værelse, det over Køkkenet, skulde min Søster have.

Den 10. Oktober blev Huset gjort ryddeligt til mig, og samme Dags Aften forlod jeg min 12-Aars Tjeneste for at flytte ind i mit eget Hus. Jeg havde i Forvejen bedt Walbohm om at købe mig en gammel Seng og de nødvendige Sengklæder paa Auktionen over Broderens Ejendele, hvilket var sendt hen i mit Hus tilligemed et Bord, to Stole, min Kuffert og det jernbeslaaede Skrin, som jeg havde med mig hjemmefra. Som Eneboer var jeg nødt til selv at rede min Seng. Om Morgenen besaa jeg hele Ejendommen. Den var øde og tom, dog til min Trøst fandt jeg paa Loftet en Del gammel Kridt, men det var dækket af saa meget Skarn, at Formanden ikke havde kunnet se det, og derfor blev det min Ejendom, men da Skarnet var kommet bort — thi jeg købte straks en Kost og Skuffe for selv at gøre Loftet og Pulterkammeret rent — saa jeg til min store Sorg, at dette $\frac{1}{2}$ Alen høje Lag Skarn var blevet liggende for at tage noget af for det meget Regnvand, som flød igennem Taget, naar det regnede og løb lige ned i Sengen til mig. Dette gjorde, at jeg maatte have en Murer til at efterse Taget, hvilken Reparation kostede 30 Rdl. Det var akkurat den Sum, der blev udbetalt mig af min Husbond for det sidste halve Aars Tjeneste. Resten af min Formue var 6 til 7 Rdl., hvoraf det meste blev betalt til en Kone, der gjorde Huset rent.

I de første 8 Dage spiste jeg til Middag hos min gamle Principal, men Frokost og Aftensmad spiste jeg hjemme,

hvor jeg havde købt et groft Brød og 1 $\frac{1}{2}$ Smør. Derefter fæstede jeg Pige og fik min Søster fra Vartov til at bo i mit Hus for at forestaa Husholdningen, for i Slutningen af denne Maaned flyttede min Broder ind til mig, og fra 1. November begyndte min Husholdning.

Jeg var ikke ledig i denne Tid, thi foruden at forskrive Varer fra Holland, Hamburg og Lybæk bestilte jeg Varer hos Urtekræmmer Jacobsen paa Vandkunsten for 4—500 Rdl. paa de Betingelser, at jeg betalte Halvdelen straks og Resten efterhaanden. Jeg fik ikke alene gode Varer, men ogsaa til saadanne Priser, at jeg med Fordel kunde sælge til de samme Priser, som han tog af en detaille-Kunder i sin Butik.

Den 1. November antog jeg en Dreng — Peter Petersen — som jeg lærte at lave Kræmmerhuse, og som hjalp mig at pakke de Varer ud, jeg havde faaet fra Jacobsen og andre Steder fra. Han hjalp mig ogsaa at rive Farve og male min Butik, hvilket jeg selv gjorde med Undtagelse af Yderdørene, som Madame Korsfelds Svend malede, og som jeg betalte hende 6 Rdl. for.

Imidlertid kom den 10. November. Alle mine Skuffer var fulde af Varer, og min Butik malet og pyntet saa smukt, at min Hr. Broder sagde, at han ikke kendte nogen smukkere Urtebod i København, og flere andre sagde det samme. Imedens jeg havde sørget for Butikken, læste jeg ogsaa paa min »Eksamen«, som jeg havde købt af Laugsbudet for 2 Rdl. Den indeholdt: »Hvorfra Varerne skulde fordelagtigst forskrives, Veksler trækkes m. m.« Jeg tror, den var lige saa god som den nu anordnede nye »Eksamen«, men den var ikke saa kostbar og gav ikke saa meget i Oldermændens Lomme. Mine mange andre Beskæftigelser gjorde, at jeg ikke kunde vente at faa »Laud«, men det var ikke det værste. Min Broder, som havde lovet at skaffe mig Penge til at klare Lauget med, red den 8. ud til Ædelgave for ogsaa der at faa disse Penge, men det lykkedes ham ikke. Han maatte da straks ride hjem igen, og nu tog han sin Tilflugt til

Grosserer Kramer. Denne lovede saa, at naar jeg vilde komme op til ham paa Rybergs Kontor Kl. 5, vilde han være til Tjeneste. Glad var jeg, og præcis kom jeg, og ligesaa præcist modtog jeg 80 Rdl. af Kramers Haand, hvorefter han gratulerede mig.

Nu var jeg ikke sen, men skyndte mig til Oldermænden, Kierrumgaard, paa Hjørnet af Gothersgade og Grønnegade, som tog venligt imod mine 80 Rdl., der var Gebyret til Lauget og Magistraten. Han forsikrede, at han havde været nødsaget til at fordre min Ansøgning til Kancelliet om Fri-tagelse for det $\frac{1}{4}$ Aar, jeg manglede i de 12 Aar, jeg efter Laugsartiklerne skulde have tjent som Dreng og Svend; men at han efter Walbohms Attest for, at han havde ladet mig staa paa Prøve $\frac{1}{2}$ Aar, havde erklæret sig helt paa min Side.

Den 10. November blev nu bestemt til denne højtidelige Eksamen. Jeg mødte og maatte opholde mig i et lille Værelse, indtil alle de høje Herrer af Sessionen samt Raadmanden var forsamlede. Da de havde sat sig ved et stort rundt Bord, blev jeg kaldt ind og overhørt af Oldermænden. Dels af en Slags Frygt og dels fordi jeg ikke havde læst saa rigtigt over paa mine Papirer, maatte jeg undertiden lade Oldermænden hjælpe mig lidt, saa jeg kom igennem det. Da det var overstaaet, blev jeg inviteret til at sidde ned ved Bordet hos de gode Herrer, en gammel værdig Mand, Issenkræmmer Møller paa Amagertorv, som jeg havde inviteret tilligemed Reuter og Walbohm, blev min Sidemand, og han forstod saa godt at skænke for mig, at jeg tilsidst blev munter og talte med, ja min Glæde blev saa stor, at da vi rejste os henimod Kl. 8, syntes jeg, det var for tidligt, og da jeg kom hjem forsikrede min Broder mig for, at jeg havde en lille Perial, hvilket jeg ogsaa tror var Tilfældet, men det var vistnok ogsaa første Gang.

Dagen efter, den 11. November, aabnede jeg for første Gang min Bod Kl. 6 Morgen. Kl. 8 kom en Karet for at køre mig til Oldermænden, som fulgte mig til Magistraten

for at jeg kunde aflægge den sædvanlige Ed. Det var snart gjort, og Klokken var kun lidt over 9, da jeg igen var i mit Hus, klædte mig om og stod som Svend i Butikken. Den Dag solgte jeg for 10—12 Rdl. Paa den Tid var det ikke Skik og Brug, at Bekendte kom og købte. Om Aftnen fik jeg dog Besøg af Jomfruerne Reuter og deres Broder. De kom for at købe for 4 Sk. Synaale og lod sig nøje med 16 Stk., skønt der tilkom dem 20 Stk.

Det første Fjerding Aar var temmelig sløjt for mig, da jeg de fleste Dage kun solgte for 5—6 Rdl. foruden den Handel, jeg havde til Landet eller med mine Venner i Byen, hvilket jeg førte særlig Konto over. Med Jacobsen havde jeg det saadan, at da jeg havde afbetalt de 200 Rdl. blev det resterende ført ind i en Kontrabog, og hvad jeg senere behøvede blev ogsaa indført. Naar jeg saa kunde undvære 1—200 Rdl., betalte jeg det af, hvorfor han var vel tilfreds med mig og jeg med ham lige til hans Dødsdag.

Fra mine Venner, Peter Hinrich Jørgensen & Co. i Hamburg, Meymann i Lübeck og Brinkmann i Amsterdam, fik jeg Varer endnu førend Vinteren nærmede sig paa de Betingelser, at jeg skulde betale, naar det passede mig. Det satte mig i Stand til at betale Auktionssalær af mit Hus, da 11. December kom, og ogsaa flere andre Auktionsregninger for indkøbt Bohave, som jeg havde købt efterhaanden paa Eegholms og Hornbecks Auktioner, altsaa ikke nyt, men dog anstændigt.

Næste Aar 1774 saa jeg mig straks fra Begyndelsen som pater familias, og mit Hus rummede foruden mig, min Broder og bedste Ven Doktor Niels Friborg, min Søster Sophie, som Husmoder, min Dreng Peter og min Tjenestepige, ialt 5 Personer. Kun sjældent havde vi Selskab og da bestod det af Familien som jeg tidligere har nævnt. I November dette Aar kom min Søster Maren i Huset hos mig, efter at hun i Forvejen havde opsagt sin Plads hos Etatsraad Brabrand paa Sonnerup. Dette forøgede Familien til 6 Personer.

Hendes Ankomst bragte Kulde mellem Reuters og mit Hus. — Dette fortælles for at vise Verdens Daarligheder. — Min Søster mente, at Jomfruerne Reuter burde komme og ønske hende til Lykke med Ankomsten til Byen. De andre derimod var overbevist om, at hun burde komme først til dem og gøre sin Opvartning. Enhver holdt paa sin Mening, men disse Mennesker saa ikke hinanden siden.

Aaret efter da min Svoger (Knud Frederik Gamborg) havde etableret sig som Brygger paa Nørregade, blev min Broder, Søster Sophie og jeg inviteret til Kaffe etc., og fra den Tid gik alt som før.

Fra Begyndelsen af Aaret 1774 tog min Forretning saadan til, at jeg havde en Omsætning paa 10—12 Rdl. daglig imod 5—6, foruden den føromtalte større Handel. Nu blev jeg glad, thi jeg saa, at Gud velsignede mit Arbejde, og at jeg ikke alene kunde svare enhver sit, men ogsaa havde Haab om at kunne ernære en Familie. Dog turde jeg ikke henvende mig til nogen saalænge anden Prioritet i mit Hus ikke var betalt.

Da min Søster Gamborg (Maren) var blevet gift, og jeg syntes, jeg skulde have lidt Lettelse ved Arbejdet, tog jeg min Svoger Schnabels (g. m. Caroline Augusta) ældste Søn Poul til mig som Dreng. Jeg holdt ham til Konfirmationen her i Byen og lod ham derefter indskrive paa 7 Aar som Dreng i Lauget. Min Familie bestod som før nævnt af 7 Personer. Min Handel var ikke stor, men god, og jeg havde flere Herskaber og Proprietærer fra Landet at handle med, saa allerede i Aaret 1776 (tre Aar efter Nedsættelsen) havde jeg tilbagebetalt Kammerraad Bornemann de 400 Rdl., som han havde staaende i anden Prioritet i Huset. Han havde dog selv bidraget til det, thi jeg havde god Leverance til ham, og han bestilte ofte gennem mig fra Holland Kløver- og Rajgræsfrø, saa at jeg ved Betalingsterminerne undertiden lod ham afskrive 100 Rdl. i Stedet for 50.

Hvor godt det end gik mig, begyndte jeg dog at savne

noget. Naar jeg ikke var i Selskab, blev jeg melankolsk. Min Broder, som mærkede det, gjorde sig Umage for at forhindre det. De fleste Aftner var han ude, men naar han var hjemme, spillede han gerne Skak med mig, og oftere end i Begyndelsen bad han nogle Venner hjem til sig til en Ret varm Mad, og stedse maatte jeg være med. Disse Selskaber bestod i Almindelighed af de store Jurister, som i min Tid — efter min Broders Død — har beklædt de vigtigste Embeder i Staten, saasom Schov, Nørregaard, Friscoe &ct. Naar jeg derimod bad Venner var det Reuter, Schiøring, Berg og undertiden Ursin og flere, som jeg nu ikke mere husker.

Jeg husker ikke. om det var i 1775 eller 76, at Kaptajn Petersen en Julemorgen forøgede min Husstand. Han holdt for Døren i en Enspænderkane fra Helsingør. Vi var ikke uvidende om hans Komme, da det i Forvejen var aftalt, at han skulde bo hos min Broder og faa Kosten i mit Hus. Vel gjorde Rejsetøjet og Snittet paa hans Tøj ham gammel, men ved at tale med ham, fandt vi ham munter og meget underholdende. Vi blev snart enige, om hvad han skulde betale mig for Kosten, nemlig 1 Rdl. ugentlig, men da han boede hos min Hr. Broder havde han ingen Logispenge at betale. Hans Ærinde her i Byen var at søge Regeringen, som efter Arrestationen af Struense bestod af Juliane Marie, Prins Frederik og Guldberg, som modtog alle Ansøgninger og i Kongens Navn udfærdigede alt det, som kom fra Regeringen. Uagtet Kaptajn Petersen efter Fredsslutningen i 1763 fik Kong Frederik 5's skriftlige Løfte om en passende civil Stilling, saasart der blev en saadan ledig, maatte han dog opholde sig her til 1780, da han blev ansat som Toldkasserer i Trondhjem.

I Aaret 1776 var det, Regeringen saa den Fornærmelse de danske Undersaatter led, ved at de bedste Embeder blev givet til fremmede, og derfor blev Loven om Indfødsretten

udgivet, ifølge hvilken ingen kunde blive Borger eller Embedsmand, førend han var naturaliseret, naar han ikke var indfødt Dansker, Nordmand eller »Provinsiel« 卍 fra Hertugdømmerne Sønderjylland og Holsten.

I den Anledning var det, at adskillige Borgere blev enige om at oprette »Det Borgerlige Militære Skydeselskab«. Jeg syntes saa godt om det, at jeg ikke tog i Betænkning at gaa ind i det. Derved fik jeg Lejlighed til at lære baade at omgaas og affyre et Gevær og fandt det behageligt, saalænge Sommeren varede, at samles med mine Ligemænd af Borgerne hver Torsdag Eftm. Jeg glemmer ikke at første Skud jeg skød mod Skive skød Centrum ud.

I Julen samme Aar (1776) var min Broder, min Søster Sophie og jeg samlede hos Reuters. Berg og hans Forlovede Jomfru Læssøe og mange flere var der, og efter at Lysene var tændt og Thevandet drukket, gik de ældre til Spillebordene og de yngre — deriblandt Jomfru Læssøe skønt over 40 Aar, begyndte paa en morsom Juleleg. Der var en gammel Mand, hvis Navn jeg ikke husker i Øjeblikket, men som havde taget sin Afsked fra Degnekaldet i Ballerup paa Grund af Alder for allerede 10 Aar siden, og som var en velstillet Mand. Nu var det hans Tur til at opføre en Juleleg. Damerne haabede saa at blive fri for de mange Panter, og det lovede han dem ogsaa. Efter en lille Pavse bad han enhver sætte sig paa sin Stol undtagen en af Damerne, som skulde sætte sin Stol midt paa Gulvet, saa enhver kunde se hende. Hun skulde saa lukke sine Øjne saa fast hun kunde, og han skulde uden at tale eller røre hende med en Finger faa hende til at aabne dem igen. Hele Selskabet studsede, men Damerne var bange for, at der stak noget under. Jomfru Læssøe, der var en lige saa munter som dydig Pige, svarede saa, at hvis der ikke var andre, der vilde, saa vilde hun, og idet hun satte sig paa Stolen, sagde hun, at han ikke saa let skulde faa Øjnene aabnede. Den gamle listede sig nu

hen til hende og gav hende et Smækkys saa det genlød i hele Salen. Den gode Pige fik ikke alene Øjnene op men blev meget rød i Ansigtet og lo sammen med alle os andre.

Vi begyndte nu paa de andre sædvanlige Julelege, men ved Afslutningen blev jeg misfornøjet, thi ved Indløsningen af Panterne vilde Sophie ikke opfylde den Pligt, der blev paalagt hende med Hensyn til mig. Det fornærmede mig, da jeg troede der at have fundet min Lykke, skønt jeg aldrig havde talt til hende andet end med Øjnene. Af den Grund gik jeg straks fra Legen og til Spillebordet, hvor jeg bad min Broder holde op med Spillet, naar Beteren var ude. Han føjede mig, og Klokken var kun lidt over 10, da vi og min Søster gik. Efter den Tid var jeg kun en Gang siden i dette Hus. Sophie døde Sommeren efter.

Resten af denne Vinter tilbragte jeg med at gaa til Komædie, hvor jeg tidligere kun havde været ved meget højtidelige Lejligheder. Det der især tiltrak mig, var Fru Walthers ypperlige Sang. Den fortryllede mig, skønt jeg hverken kendte noget til Musik eller nogen Grund til Sangens Skønhed. Især hørte jeg hende gerne i »Assor og Zemirx«, hvilket Stykke jeg saa mindst 6 Gange den Vinter, thi hendes Sang har jeg aldrig hørt udføre siden hendes Afrejse, som dengang ikke var fjern. Dette blev ogsaa bekræftet af Kendere.

Imidlertid varetog jeg min Forretning saa godt som muligt og jeg var ikke uheldig, men dog heller ikke af de heldigste, thi jeg turde ikke give stor Kredit for ikke at miste det allerede tjente.

Min Broder mindede mig imidlertid om, at jeg burde vælge mig en Kone, kun ikke den som engang havde vist mig Ringeagt. Derved vilde mit tungsidige Liv faa en god Forandring. Skærtorsdag 1777 gik jeg derfor over Gaden til min Genbo Arkivar Horn i Rentekammeret, lige inden vi skulde til Bords. Jeg sagde ham, hvem jeg var, thi skønt vi havde været Genboer i over 4 Aar, og jeg flere Gange

havde talt med hans Datter, ja endog en Gang staaet Fadder baade med hende og hendes Moder, saa kendte han mig ikke og vidste ikke, at mine Indtægter var saadan, at jeg kunde forsørge en Hustru, hvilket jeg nu ønskede, men helst fra hans Hus. Dette fandt Manden meget mærkeligt og han forsikrede, at han maatte give mig et bestemt »Nej«. Han havde altid været bange for Handelsstanden, og da han kun havde den eneste Datter, var han saa meget mere forpligtet til at se paa hendes Vel. Skulde der ellers være noget, han kunde gøre for mig, vilde det være ham en Fornøjelse at gøre det. Jeg takkede, tog min Kurv og gik.

Da jeg kom hjem og fortalte min Broder og Kaptajn Petersen det passerede, var de begge enige om, at naar Pigen elskede mig, kunde jeg være sikker paa min Sejr næste Gang. Min Broder havde bedt Fremmede til om Aftnen, og vi morede os som sædvanlig med Musik og Sang af gode Viser ved Bordet og holdt ud til Kl. 12 Nat. »Det var ikke rigtigt,« sagde min Broder, da de Fremmede var gaaet, »hvad tror du din Margrethe Sophie har tænkt?« — »Det skal jeg sige dig i Morgen Aften!« svarede jeg.

Næste Aften ved den Tid jeg plejede at komme hjem, traf jeg hende alene og beklagede, at mit Ærinde hos hendes Fader havde faaet saa slet et Udfald; men hun var af den Mening, at jeg skulde komme endnu en Gang. Saa vilde hun imidlertid lægge et Ord ind. Hendes Fader var hjemme Anden Paaskedag under Aftensangen, sagde hun, hvis jeg saa vilde tale med ham, troede hun, det vilde gaa bedre. Jeg adlød og Kl. 2^{1/2} pr. kom jeg. Den skælmske Pige lukkede selv op for mig og lo mig ud, fordi jeg var noget for-knytt. Imidlertid skød jeg Hjertet op i Livet, gik ind og fik baade Mama og Papa i Tale. Efter vel udført Ærinde, hvor jeg bad om, at Brylluppet maatte finde Sted til først-kommende Mikkels Dag, sagde Manden: »Ja, De har en dygtig Talsmand i Phie! Hendes Moder og jeg var ikke for at det skulde ske, men hun ønsker det, og vi vil derfor ikke

være imod det.« Hun blev kaldt ind og Forældrene ønskede os til Lykke. Glæden stod at læse i begge mine Øjne, men da de kære Gamle skulde paa Visitter med begge deres Børn, sagde jeg Farvel til dem og lod mig nøje med, at min Forlovede fulgte mig ned til Gadedøren. Min Broder og Kaptajn Petersen havde imidlertid ventet paa mig hjemme. De tog megen Del i den Lykke, jeg fortalte, jeg havde opnaaet.

Dagen efter besøgte jeg min Forlovede og hendes Forældre og spiste til Aften hos dem. Derefter aftalte jeg med min Forlovede, at jeg skulde besøge hende hver Hverdag-aften, efter at jeg havde spist til Aften hjemme. Denne Gang havde jeg til Ærinde at invitere de Gamle og begge Børnene til Kaffe og The næste Dag, hvilket de sagde ja til. Til stor Glæde for mig fandt de Huset, saavel som alt hvad deri var, ordentligt og efter deres Smag. Det glædede især min »Phie«, som derved vandt en lille Sejr over sin Moder, der havde haft meget imod Forbindelsen med mig. Hendes Broder, der ikke endnu var blevet Student, men som dog var et muntert og vittigt Menneske uden dog at være næsvis, glædede sig, da han i dette Hus kunde vente sig mangan en glad Dag, hvilket han ogsaa senere fik. Dagen gik hurtigt, skønt det dengang var Skik, at man kom paa Visit Kl. 3^{1/2} præcis og gik hjem Kl. 10^{1/2} eller senest Kl. 11. De gik hjem Kl. 10^{1/2} efter først at have nydt Aftensmad m. m. i min Broders, Kaptajn Petersens og mit Selskab og med min Søster Sophie som Værtinde.

Næste Søndag blev jeg bedt til Selskab hos min Svigerfaders gamle Tante, en Justitsraadinde Bruun, som boede hos Stadshauptmand Jørgensen i Vimmelskaftet. Der blev jeg forestillet for alle de Familjer, som jeg siden kom til at omgaas. Der var foruden Justitsraadinde Brunn, Justitsraad Munck med Frue og 3 Døtre, Cancelliraad Knudsen med Frue og 2 Sønner og en Datter, som var gift med Pastor Schebye i Helsingør, min Forlovedes Faster Madame Horn

med to Sønner, den ene Fuldmægtig i Rentekammeret, hvor han siden blev Arkivar og døde som Kammerraad 1814, den anden, Student, blev senere Lærer hos Geheimeraad Guldberg, hvorfra han blev Præst i Horsens, hvor han er endnu (1822) i det samme Kald. Til denne Vennekreds hørte desuden Madame Knudsen, som havde været ved Caroline Mathildes Hof og senere hos Prinsesse Lovisa Augusta. Madame Knudsen havde en Datter, en vakker og fornuftig Pige, som senere blev gift med min Kones Broder. Hun var min Phies sande fortrolige Veninde. Madame Schebye og Jomfruerne Munck var ogsaa hendes Veninder. — De sidste, der hørte til Vennerne, var to Jomfruer Schnauer og en Broder, som i sin Tid havde været ved Dronning Sophies Hof og derfra fik en god Pension, hvoraf de levede.

Disse ovennævnte Familjer kom sammen hver Helligdag. De fik formel Indbydelse og der trakteredes med Kaffe og The, skaaret Smørrebrød, Snaps, Øl, en hjemmelavet Kage eller Vafler. Til Morskab spadserede de unge om Sommeren i Kongens Have og om Vintren i Buegangene paa Christiansborg og paa Slotstrappen. De gamle derimod satte sig til Spillebordet og spillede 20 for en Sk., og de, der ikke var saa lærde, satte sig til et Bord for sig og spillede 1—2 til Skillingen.

Der gik temmelig lang Tid, inden jeg havde været alle disse Selskaber rundt, og derefter var det min Tur til at have dem, hvorfor min Broder maatte laane mig sin store Sal. Denne fandt de fortræffelig, thi ingen af de andre havde den saa stor. Desuden gjorde jeg den lille Forandring, at jeg istedet for Øl trakterede med Punch og gav til Undskyldning, at jeg ikke kunde faa godt Øl, men de tog alle til takke, og det lod ikke til, at de havde noget imod det. Det værste var, at jeg den Dag maatte spille Kort med, thi jeg havde lovet, at jeg skulde tage min Del med de gamle, naar de behøvede mig, men i modsat Fald holde mig til de unge. Det gjorde, at Sophie ikke vilde spadsere, og saa vilde de

andre heller ikke. Madame Horn, som var Primadonna, udvalgte gerne selv, hvem hun vilde spille med, og i Aften blev det Fru Munck, min Broder og mig, men da det var første Gang i mit Hus, maatte det være mere højtideligt og blev derfor istedet for 20 til Skillingen 16.

Saadan gik Sommeren og den 3. September — min Farfaders Fødselsdag — som jeg havde bestemt skulde være den Dag, der skulde gøre mig lykkelig, nærmede sig. Min Broder og Kaptajn Petersen var forlængst flyttet ud, og mine Svigerforældre havde møbleret den større Sal med 2 store Spejle, en rød Damaskes Canapee og 12 Damaskes Stole. Kabinettet ved Siden af var møbleret med en ny moderne Topseng, 3 Underdyner, 3 Hovedpuder o. s. v., alt nyt og hjemmevævet, et stort Spejl med tilsvarende Komode, 6 Stole med Sirtses Overtræk, der passede til Sengen. I Stuen neden under kom der et stort Chatol med Skab og i mit Sovekammer et smukt Spejl. Køkkenet forsynede de med det nødvendigste, som maatte mangle. —

I denne Sommer (1777) lod Kaptajnen for Klædeboe Kompagniet, Brygger Lassen, mig kalde og spurgte, om jeg havde Lyst til at indtræde som Korporal i hans Kompagni. Jeg svarede, at jeg vel ikke altid vilde have Tid, men derfor lige saa godt kunde tage imod det nu som senere, hvis det passede ham. Han sagde, at det vilde passe ham godt, for tvungne Folk vilde han nødtigt have. Han forsikrede mig om sin Agtelse og sit Venskab. Et Par Dage efter aflagde jeg Eden hos Stadshauptmand Treld paa Nørregade. — —

I Reglen laa mine tilkommende Svigerforældre hver Sommer paa Landet i 14 Dage hos Hr. Pram i Slagslunde. Ogsaa i Aar rejste de derud, men da de 8 Dage var gaaet, kunde jeg ikke holde det ud længere. Min Længsel gjorde, at jeg første Søndag efter deres Afrejse lejede en Hest og red ud for at besøge dem. De værdige Præstefolk var Godheden selv. Da jeg kom derud, var staaet af Hesten og kom ind i Stuen, saa jeg kun Præsten og to særdeles smukke Bønder-

piger sidde og tale sammen. Han kom mig straks i Møde og sagde, at det var en Skam, jeg ikke var kommet for et Øjeblik siden, da Sophie og Jomfru Ulfers var gaaet op i Skoven. Jeg skulde blot sidde lidt og tale med de to kønne Bønderpiger saalænge og spise Frokost, saa kom de nok imedens. Jeg var dog ikke at formaa dertil men tog min Hat og gik ud ad Døren. Da jeg var kommet et Stykke ud paa Gaden kom Pigen løbende efter mig og fortalte at Jomfruene var kommet hjem ad Bagdøren. Jeg gik hurtigt tilbage og fandt saavel min Sophie som Jomfru Ulfers men Bondepigerne var borte. Da jeg var tavs forraadte Damerne sig selv. De vilde have narret mig og troede, jeg vilde have koketteret med Pigerne, saa de kunde have faaet Lejlighed til bagefter at gøre mig flov; men jeg lo i Stedet for af dem, og vi morede os godt over Spøgen.

Forældrene traf jeg i Haven. Det blev en meget fornøjelig Dag. Jeg lod de gamle gaa tidligt i Seng og sad saa og snakkede med Pigerne og Hr. Pram til Klokken blev 12. Saa satte jeg mig paa Hesten og red til Ballerup, hvor jeg jog Krofolkene op, dog havde jeg i Forvejen akkorderet med Pigen om at lave Kaffe til mig. Den fik jeg, og efter et lille Hvil red jeg videre til København, hvor jeg kom Kl. 4 Form.

Jeg vidste hvad Dag min Forlovede og Familien vilde rejse hjem, og derfor gik jeg hen i Springgade og lejede en smuk aaben Kaleshevogn med fire Sæder for at køre til Ballerup, hvor jeg mødte dem Kl. 10 Formiddag. De var lige staaet af i Kroen, for at Hestene kunde puste der. Da jeg kom ind til dem, kunde de ikke begribe, hvorfor jeg kom; men da jeg forklarede dem, at jeg havde givet deres Kusk Ordre til at læsse sin Vogn over paa min, lo den kære Mand hjærteligt og sagde, at jeg nok længtes efter at kysse Sophie, et Par Timer før jeg ellers kunde komme til det. Mama derimod, som paa den ene Side gerne vilde køre i en smuk Vogn, men paa den anden Side var en stræng Cicerone

lod som om hun skændte for det, men jeg snakkede saa længe med hende, at hun blev god igen.

Vi kørte altsaa alle meget glade fra Ballerup, og jeg havde den Fornøjelse at spise til Middag hos dem i deres eget Hus. Denne min Flothed med Vognen morede især Sophie, thi hendes Moder troede stadig, at jeg ikke var velstaaende eller havde Evne til at vise smaa Galanterier. Straks efter Forlovelsen havde jeg glædet hende med et af de moderne Dameuhre med Staalkæde og Guld nøgle, samt en Ring med Brillianter og Skospænder med Stene ligeledes i Futteral efter Tidens Brug, hvilket Mama syntes om, skønt hun skændte over, at jeg havde givet mine Penge saa unyttigt ud. Det var hende en Glæde, at hendes Datter i Selskab med andre kunde vise sig fra en Side, der svarede til hendes Stand.

Endelig kom den 3. September, og jeg maatte overveje med de Gamle, hvem jeg vilde have med til Brylluppet, og det var paa min Side Grosserer Lauritz Kramer med Hustru, min Svoger Brygger Gamborg med Hustru, min Broder Friberg og Kaptajn Petersen. Fra min Hustrus Side var der hendes Forældre og Broder, hendes Grandtante Fru Bruun, hendes Faster Madame Horn med 2 Sønner, Justitsraad Munch med Hustru og tre Døtre, Kancelliraad Knudsen med Hustru og to Sønner, Madame Knudsen med Datter, Assessor Bang i Hof- og Stadsretten med Hustru og hendes Moder, samt flere, som jeg ikke husker. Om Aftenen Kl. 6 tog min Broder, Kaptajn Petersen og jeg hjemmefra til Bryllupshuset, som var hos en Restauratør Winther paa Hjørnet af Lille Kongensgade og Kongens Nytorv. Straks efter at vi var kommet, kom Bruden med sine Forældre og sin Broder og derefter alle de førnævnte. Der var et Værelse, hvor alle Mandfolkene gik ind, og et andet for Damerne. Pastor Hvid kom Kl. 7 præcis, og derefter forrettede han Vielsen i det tredie Værelse. Hans Thema var: »Kast din Omhu paa Herren, han vil visselig forsørge Dig.« Dette gjorde han kort

og opbyggeligt til alle de tilstedeværendes Tilfredshed. En smuk Musik ledsagede de brugte Bryllupssalmer i Jesu Navn før og efter Talen.

Da Brudeskammerne var taget bort og Gratulationerne udtalt, blev vi i samme Stue og Thevand baaret rundt, hvorefter Præsten tog Afsked. Kl. henimod 10 gik vi til Bords i en meget stor Sal, der var glimrende oplyst. Bordet, der var dækket til 36 eller 38 Personer, var meget smagfuldt pyntet. Jeg tror, der var 8 til 10 forskellige Retter Mad, om ikke flere, og jeg ved i hvert Fald, at der var mange for mange for min Kone og mig, der saaledes maatte pines med at sidde ved Bordet til Klokken blev 2. Ved dette Bryllupsbord spiste jeg for første Gang Is, men var nær kommet galt af Sted med den første Skefuld, for jeg troede, den skulde spises som almindelig Mad. Havde jeg ikke haft min Brud ved Siden, var jeg næppe kommet godt fra det. Kl. 3 om Natten kom vi hjem, og alle Huse fra Kælder til Kvist saavel i begge Fiolstræderne som i Skidenstræde var illumineret, ja endog i Kannikestræde og Pederhvidtfeldtstræde var Huse illumineret især i Kælderen.

At jeg har omtalt dette Bryllup saa udførligt er, for at vise hvor flot man var paa den Tid, og hvorledes man ødslede med Guds Gaver. Havde mine Svigerforældre bedt nogle af de nærmeste Venner til Vielsen og mættet dem og os med 3—4 Retter Mad, kunde han have givet mig 2—300 Rdl. til min Forretnings Fortsættelse, hvilket paa det Tidspunkt havde været særdeles kærkomment.

Klædedragten var lige saa overdaadig som Traktementerne paa den Tid. Min Brudgomsklædning var det fineste Celudon Klæde med rosenrødt Taftes Føer med Guld-Garneringer og folio-broderede Knapper og Knæbaand, som kostede 16 Rdl. — man kunde ogsaa faa dem til 20—30 Rdl. eller derover efter Omstændighederne. Brudens Kjole var hvidt figureret Silketøj med en Garnering, der havde kostet 30

Rdl., og til Andendagen havde hun en klar Atlaskes Kjole, men Garneringen til denne havde kun kostet 10 Rdl.

Andendagsbrylluppet stod ganske vist i mit Hus, men paa min Svigerfaders Bekostning. Vi var atter de nærmeste Venner samlet til Middag, ialt omtrent 10—12 Par. Denne Dag slap Chapeau'erne for at bære Kaarde og Stadsklædning, som de havde første Dag, og Damerne havde ogsaa mindre Poscher paa Hofterne. Efter denne Stads var det Skik, at Brud og Brudgom holdt sig hjemme i fuld Pynt i 8 Dage — vi nøjedes med 2 — for at tage imod Visitter og derefter i fuld Pomp og Pragt og med Kaarde og »Chapeau-bas« køre rundt til saavel Bryllupsgæsterne som alle, der havde sendt Lykønskning. Jeg fulgte med min Kone 3—4 Steder den første Dag, men ellers maatte hun afgøre Resten. Det forstaar sig, at der var Tjener bag paa Vognen.

Ja, kære Børn, I har Ret til at le af vore Narrestreger, men maaske om Halvtredsindstyve Aar kan I opleve det lige saa galt. Folks Mening forandres stadig. — — —

Da nu de kære Bryllupsgæster havde haft Udlæg og hver givet sin Ret varme Mad til Aften i Anledning af Brylluppet, fik vi Ro og levede glade i vor Ensomhed. Min Kones gode Fader kunde ikke nogen Dag gaa til Rentekammeret uden først at se over til Sophie, og om Aftenen vilde han gerne have os til sig, hvilket vi ogsaa ofte var, da Vejen var saa kort.

Min Kones Broder Hans Iver blev konfirmeret dette Efteraar og tog derefter sin Studentereksamen med nogen Honnør, skønt han ikke var saa gammel, som Loven fordrer.

6—8 Uger før mit Bryllup mistede jeg en af mine kæreste Venner, nemlig min Svoger Schnabel, som paa det Tidspunkt var Degn i Glim. Han efterlod sig Hustru og 7 Børn, og hans Død gik mig nær til Hjærte. Ved en saadan Lejlighed husker man paa, at Sorg og Glæde vandrer sammen. Den sande Lykke, som jeg nu var kommet i Besiddelse af, gjorde, at jeg oversaa Sorgen, skønt Enken, min Søster Caroline med sine mange Børn, gav mig nok at be-

stille, men det har stedse været i min Lod at sørge for Enker og faderløse, og Gud være lovet, denne Beskæftigelse har altid moret mig, og jeg har aldrig haft Grund til at fortryde mine Bestræbelser.

De Familier, vi tidligere var kommet sammen med, vedblev vi at omgaas, og min Forretning gik godt, saa jeg havde Grund til at prise mig lykkelig. Min Hustru var alt for mig, og mine to Drenges, Peder og Poul, kunde jeg nogenlunde stole paa, naar Børsen eller Toldboden kaldte mig til Forretninger.

Næste Aar havde jeg den Glæde, at min gamle Ven og Slægtning, Peder Hjort, Fader til nuværende Provst Hjort ved Holmens Kirke, inviterede mig ud til sig paa Gundersløsholm, hvor han den Gang var Forpagter. I den Anledning sendte han sin fine Jagtvogn med to af sine bedste Heste herind, saa jeg kunde disponere over den, som det passede mig. Det var mig en stor Glæde, at mine gamle Svigerforældre tog imod mit Forslag først at køre til Glim, hvor vi drak The hos min Søster Madame Schnabel. Derefter kørte vi ad den sædvanlige Landevej til Hugelse, efter at vi havde overnattet i Overdrevskroen paa denne Side af Ringsted. Her mindedes jeg min Rejse for 15—16 Aar siden, da jeg skulde til Byen for at lære noget, hvorledes jeg da maatte nøjes med at sidde paa Else Bødkers Vogn om Natten, efter at jeg forinden havde læsket mig ved den nærmeste Vandpost. Jeg glemte ikke at takke Gud for den glædelige Forandring, og saaledes har vi Mennesker daglig Grund til at takke Gud.

Vi havde et Værelse med to Senge og sov ret godt Natten igennem til Kl. 6 Morgen, da den velgørende Sol, der skinnede ind gennem et Vindue, der vendte mod en smuk Frugt- og Blomsterhave, kaldte os bort fra Søvnen. Nu fik vi Kaffe og The med Tvebakker, som vi havde bestilt om Aftenen, og derefter begav vi os Kl. 7 atter paa Rejse. Klokkeren var næppe 12, da vi naede Slagelse. Min

gode Moder og Søster Cathrine tog imod os i Gadedøren, og min gamle Fader mødte os i Stuedøren. Deres Glæde var ubeskrivelig stor. Min Fader græd af Glæde og vidste ikke, hvad han skulde gøre, for at vise sine Gæster, hvor godt han mente det. Ogsaa mine Svigerforældre var meget tilfredse over dette lille, men pyntelige Hus, hvor der ikke manglede andet end Overflod. En Kødsuppe og Suppekød med Peberrod til Middag smagte os alle, og en Kop Kaffe om Eftermiddagen, der blev drukket i Faders lille Have, der bestandig blev holdt ren og pæn af ham og min Søster, var for os en Fornøjelse, der overgik de bedste Selskaber i København. Efter Kaffen gik vi en Tur i Byen og saa dens Kirker, Klostret og Latinskolen.

Mine Svigerforældre fik et Gæsteværelse med en god Seng til at sove i, min Hustru og jeg tog tiltakke med Cathrines Seng, og hun har formodentlig selv ligget i Pige-kamret.

Næste Dag var vi en Tur til Antvorskov og saa de Ruiner, som Finansraad Roes havde ladet nedbryde af det smukke Taarn, hvis Mure var saa tykke, at de, efter hvad min Fader fortalte, havde maattet sprænge dem med Krudt. Vi saa ogsaa den dejlige Have, som var anlagt i Terrasser paa en Bakke, der gik fra Slottet ned i en Dal. Den var smuk og kostbar. Ligeledes saa vi Anlægget af de nye Stalde, hvor Kreaturerne vendte Hovederne imod hinanden. Dette havde jeg aldrig set før, men det var nok ogsaa dengang den første Stald af den Slags paa Sjælland.

Da vi Dagen efter spiste Frokost kaldte min Fader min Sophie til sig og bad hende, om at hun vilde omgaaes mig venligt. Han vidste nok, at jeg var en heftig Mand; men han forsikrede hende tillige for, at jeg havde arvet det efter ham, og at jeg iøvrigt var meget god, naar bare hun vilde tie stille, medens jeg var uartig. Min Kone lovede alt, men forsikrede iøvrigt, at det til Dato var gaaet godt.

Endelig var Frokosten forbi, og vi rejste videre til

Førslev, hvor min Svoger Artzt var Gartner. Her spiste vi Middag, og efter Kaffebordet besaa vi den prægtige Have. Slottet, som paa den Tid tilhørte Kammerherre Plessen, fik vi at se overalt indvendigt. Møblerne var gammeldags, men havde i sin Tid været særdeles kostbare.

Herfra rejste vi efter Thebordet til Gundersløsholm, hvor min gamle Fætter, Peder Hiort, endnu var Forpagter. Gundersløsholm ligger en lille Mil fra Førslev og ejedes og beboedes af Kammerherre, General von Plessen. Madame Hiort, som var mit kødelige Sødskendebarn, tog sammen med sine fire voksne Døtre særdeles venligt imod os. Til Aften fik vi nogle prægtige Karusser med Flødesauce, Smørrebrød og Tykmælk med Fløde, og efter Maaltidet fik vi gode Senge at hvile i.

Om Morgenen Kl. 5 blev vi vækkede ved, at den store Kærne blev sat i Gang af en Hest, og derpaa hørte vi omtrent 200 Stk. Kvæg, som blev drevet hjem for at blive malket, og Sengen kunde ikke længere holde os tilbage. Det var et herligt Syn for os Københavnere, især for mig der i Barndommen havde set det samme i mine Forældres Gaard baade paa Alkestrup og paa Aunsøegaard. Kl. 7 var alt Kvæget drevet ud paa Fælleden, og der var saa roligt, som om der ikke var Kreaturer til. Nu kom Søster Hiort for at vise os om i sit Mælkekammer med Kærnen, hvor Smørret nu var færdigt og Hesten afløst. Derefter saa vi Laden og Staldene, der dog ikke blev benyttet om Sommeren.

Efter Frokosten, der bestod af nykærnet Smør, Brød og Tykmælk, besaa vi Slottet, for Generalen var ikke hjemme, og derefter Haven, der ikke var smukkere end den paa Førslev, men i en anden Stil og meget smuk. Den havde det Fortrin, at den var noget større og stødte op til en temmelig stor og smuk Skov, saaledes at man gik fra den ene ind i den anden. Min Svoger Artzt, der var Gartner ved begge Haverne, og som havde lært Gartneri i Holland, var almindelig anerkendt af Kendere, for den Kunst han havde

anvendt paa dem. Det var en Fornøjelse at have ham til at vise sig rundt og bese baade det sjældne og det mere almindelige.

Til Middag kom den gamle Hiort hjem fra en Rejse paa Landet. Hans Hjemkomst var et Krydderi paa Maden, idetmindste for min Kone og mig, som var saa gode Bekendte af ham. Vi blev udmærket beværtet. Første Ret var Krebsesuppe, som jeg her smagte for første Gang. Næste Dag kørte vi til Skomagerkroen, hvor vi drak Kaffe, og efter at den var drukket, havde vi den Fornøjelse at se den gamle Hiort komme ridende paa sin hvide Hest. Han spiste noget Frokost med os, men for at hans Hest kunde hvile lidt, lod han os tage i Forvejen, idet han lovede snart at indhente os. Vi var kommet igennem en Skov og et godt Stykke paa den anden Side af den, da Vognen blev standset, fordi Vognstangen gik i Stykker. Her var gode Raad dyre. Vi kunde ganske vist se en lille Bondeby langt borte, men Kusken fortalte, at han ikke var kendt der, og han frygtede for ingen Hjælp at kunne faa derfra, men til alt Held fik vi nu Øje paa en Rytter, der kom ad samme Vej som vi, og hvor glade blev vi ikke, da vi i ham genkendte den ærlige gamle Hiort. Han havde næppe Tid til at beklage os, førend han tog Vejen til den ovennævnte By, men alt hvad han kunde faa der, var noget tyndt Reb, hvormed han bandt Stangen sammen, og saaledes maatte vi klare os, indtil vi kom til Roskilde. Paa Vejen maatte vi to eller tre Gange holde og binde Stangen; thi ved hver Sten, vi kørte over, gik Tovet løst og maatte bindes paany.

Endelig naaede vi Roskilde, og her fandt vi med Hiorts Hjælp en Mand, som forstod at hjælpe. Imedens Vognen blev gjort istand, saa vi Domkirken og de kongelige Begravelser. Da vi havde spist Middag og drukket Kaffe, rejste vi i Ro og Mag og kom i god Tid til København, hvor Hiort som sædvanlig boede i mit Hus. Vi fandt Gud ske Tak alting vel baade i mine Svigerforældres og mit Hus.

Min Kone var blevet lidt mat af Rejsen, men efter et Par Dages Forløb var al Træthed forsvundet saavel hos hende som hos hendes Fader, der ellers var en svagelig Mand. Denne Rejse var den fornøjeligste i mit Liv. Vist kun faa Familier har den Lykke, naar de er 12 Mil fra hinanden, da at samles med deres Børn paa et Sted. Jeg glemmer ikke den Glæde denne Sammenkomst var for mig.

1: *Karen Georgine*. Den 1. eller 2. August 1778 endte vi Rejsen, og den 15. glædede min Hustru mig med en Datter som blev døbt 14 Dage efter af Provst Hvid i Vor Frue Kirke. Hendes Mormoder holdt hende over Daaben, og Jomfru Birgitte Munck holdt Huen, men hendes Morfader, min Broder, Doktor Niels Friberg, Justitsraad Munck, Cancelliraad Knudsen, min Svoger Brygger Gamborg, Kaptajn Petersen og Fuldmægtig H. C. Horn var Faddere. Alt gik vel, og det var en stor Trøst for min gode Kone, at min Broder, Dr. Friberg, var saa meget hos hende i hendes svære Barselseng, som hun maatte holde i fire Uger. Imidlertid var det hende en kær Pligt selv at kunne amme sit Barn, hvilken Lykke hun har opnaaet med dem alle.

Aaret efter, 1779, var vi sammen med mine Svigerforældre ude hos den værdige Præst, Pram, i Slagslunde, hvor den sædvanlige muntre Tone herskede. Min Kone havde sin lille Georgine med og passede hende selv. Jeg fulgte dem derud, men blev der kun en Nat, og hentede dem tilbage 8 Dage efter. Da de var kommet hjem, fortalte min Kone mig, at Christen Pram*) var stærkt paa Knæerne, og hun frygtede for, at han vilde blive nødt til at afbryde sine Studeringer og tage hjem til sine Forældres Hus. Skøndt jeg kun kendte lidt til ham fra mine Svigerforældres Hus, syntes jeg dog, det var Synd, at han skulde afbryde den Løbebane, han var begyndt paa. Jeg forestillede saa min

*) Christen Henriksen Pram, 1756—1821, udgav »Minerva« sammen med Knud Lyne Rahbek.

Kone, at vi havde et ledigt Værelse i Huset, hvis hun vilde tillade, at jeg tilbød ham det, og spurgte, om jeg, ifald han skulde have Kost i Huset, ogsaa maatte love ham det. Hun betænkte sig ikke længe, men sagde, at hun ikke havde noget derimod. Da vi var blevet enige, gik vi samme Dag ud til Bakkehuset, hvor Pram boede hos Rahbek. Vi begyndte at snakke med ham om mange Ting og fortalte, at vi skulde en Tur i Frederiksberg Have, men han vilde give os The først. Det fik vi og imidlertid spurgte jeg ham, hvorfor han boede der, om han ikke hellere vilde bo i Byen. Han svarede, at han ikke kunde være i Byen, da han ikke kunde faa noget Logi, fordi han intet havde at betale med. Jeg spurgte, om han vilde bo i et Værelse, der stod ledigt hos mig, saa vilde jeg give ham Kredit, og hvis han vilde gøre mig den Fornøjelse at spise ved mit Bord, vilde jeg ligeledes give ham saa lang Kredit, som han behøvede. Han stude lidt ved mit Tilbud og sagde »Nej«. Han vilde blive nødt til at bede om hver eneste Skilling, han kom til at skylde os, og det kunde han ikke finde sig i. Min Kone brugte nu ogsaa al sin Overtalelsesevne, og det gjorde, at han lovede at sige os Besked næste Dag. Han holdt Ord. Han syntes godt om Værelset, og han sagde, at han vilde blive tilfreds med Kosten, men han vidste blot ikke, hvorfra Betalingen skulde komme. Jeg nævnede en meget lav ugentlig Pris og lovede aldrig at kræve ham, men da jeg vidste, at han havde noget Arbejde for Teatret, saa kunde han efter eget Forgodbefindende betale Afdrag, naar han fik Betaling derfra. Det var han godt fornøjet med, og endnu samme Aften flyttede han ind. Det gik ham godt, men jeg lagde Mærke til, at en Jøde — jeg tror han hed Soldin — ofte kom til ham, især naar han havde faaet Penge fra Teatret. Af den Grund bad jeg ham om at vise mig lidt Fortrolighed, og med Glæde fortalte han mig, at denne Tyveknekt havde snydt ham for mange Penge, og at Ulykken var, at han altid vidste, naar han fik Penge. Saa kom han,

og da Pram ikke kunde betale alt, saa afskrev han det, han fik, dels som Afdrag og dels som Renter. Jeg bad ham om jeg maatte være Mellemand mellem ham og denne Mand eller rettere Dreng. Naar han vilde opgive mig Gældens Størrelse, skulde vi snart blive færdig med ham. Pram fortalte mig, at den virkelige Gæld var henimod 100 Rdl., men at Jøden paastod, den var opimod 200 Rdl. Han ventede ham næste Dag, og bad mig tale med ham og sige, at han var paa Landet. Næste Morgen gav han mig 50 Rdl. og gik ind i et andet Værelse, da Jøden kom. Jeg gik op til Jøden paa Prams Værelse og fortalte ham, at Pram var paa Landet og vistnok ikke kom tilbage for det første, men hvis han vilde sige mig sit Ærinde, saa kunde jeg maaske hjælpe ham. Han fortalte, at han havde Penge tilgode og skulde have dem i Dag. Jeg spurgte ham, hvormeget det var, og da han sagde 200 Rdl., sagde jeg, at det ikke engang var 100 Rdl., men naar han vilde give mig en Kvittering for 100 Rdl. og for at alt hans Mellemværende med Pram var forbi, saa vilde jeg straks give ham Pengene, i modsat Fald maatte han vente, til Pram kom hjem fra Landet. Efter nogen Betænkning, gik han ind paa Forslaget, da han hørte Pram maaske ikke kom hjem før Jul — og jeg fik Kvitteringen.

Min Ven var helt fornøjet over Resultatet, men syntes ikke det var rigtigt, at jeg havde lagt 50 Rdl. til, da han ikke vidste, hvordan han skulde bære sig ad med at betale mig dem, men jeg bad ham bare være rolig, og inden Nytaar var ikke alene disse, men ogsaa Penge for Kost og Logi betalt. I 3—4 Aar boede han hos mig og var utrættelig med sine Studier. Aaret efter at han var kommet i Huset hos os, blev han Fuldmægtig i Økonomi- og Kommercekollegiet, og noget senere fik han Titel af Sekretær. Foruden Kollegialtidende, som han udgav, arbejdede han sammen med Rahbek og udgav »Minerva«, et bekendt og godt Værk,

hvortil vore bedste Skribenter gav Bidrag. Han udgav meget mere, som jeg ikke mere husker.

Da Pram flyttede fra os, blev han gift med en Jomfru Ericksen, der havde været Kammerjomfru hos Baron Boltens Svigersøn. Begge disse elskværdige Mennesker var, saa længe de levede, min Kones og mine sande Venner.

2: *Kirstine Marie*. Den 8. December 1779 blev min kære Kirstine Marie født, og den 15. December døbt af Provst Hvid i Frue Kirke. Hendes Moster, Madame Horn, bar hende, og Jomfru Schnauer bar Huen. Min Svigerfader, Grosserer Cramer, Købmand Hvistendahl, Sekretær (senere Konferensraad) Knudsen, Magnus Horn og min Svoger Horn var Faddere. Hun var ligesom sin Søster en sund og vel-skabt Pige.

I dette Aar var det, at jeg mistede min inderlig elskede Broder Niels, den 19. Marts. Hans Minde er mig helligt.

I Aaret 1780 mistede jeg min Fader i Oktober Maaned.

Næste Aar var mig ligeledes et Sorgens Aar. Jeg begyndte Aaret med at akkordere om Tømmer- og Murerarbejdet paa mit Hus. Det trængte til et nyt Tag, og for at have noget ud af Pengene, lod jeg med det samme sætte en 3. Etage paa, samt lave en Trappegang fra Gaden til alle Værelserne i Stedet for den udbyggede Svalegang, som før havde indeholdt Trappehuset. Tømmeret blev lavet til om Vinteren, saa at de straks, da Foraaret kom, kunde tage det gamle Tag af og bryde Murene af til 2. Sals Loft. Det blev gjort saadant, at Bindingsværket blev rejst til Gaarden og ved Gavlen, og til Gaden blev der sat Stivere, som kunde bære Taget. Alt dette skete paa en Dag, og næste Dag blev Lægterne lagt og derefter behængt med Teglsten, hvoraf de fleste gamle kunde bruges; men inden det var helt behængt med Stenene, endte min Svigerfader sit Liv efter nogle faa Dages Sygeleje. Dette Dødsfald gik mig særdeles nær til Hjertet. Han var den redeligste og mest retskafne Mand, sin Gud og sin Konge tro, og hvad han kunde gøre

for at tjene sine Medmennesker, det gjorde han. Min Kone var især hans Yndling, og at hun elskede ham højt, kan man se deraf, at hun 4 Uger derefter fødte

3: *en dødfødt Søn*, i hvis Ansigt alle hendes Faders Ansigtstræk tydelig saas. Dette lille Barn blev lagt i en Æske og begravet paa Frue Kirkegaard i min Broder Niels' Grav ovenover hans Kiste. Min Svigerfader blev nedsat i sin Familiebegravelse ved den tyske Kirke paa Nørregade.

Mit Hus gik nu raskt fra Haanden, og inden Pinse stod det med sin 3. Etage, sit nye Tag med Kvist samt Gesims og Nedløbsrør færdigt mod Gaden, og imedens lavede jeg Bræddeskillerum paa Loftet til Pulterkammer, Brænderum og Lagerrum. Samtidig gik Tapetsererne og Malerne i Værelserne og Murerne ved Gadedøren for at begynde paa det nye Trappehus.

Da min Svigermoder saa den nye Lejlighed, blev hun ganske indtaget i den og spurgte, om jeg vilde overlade hende den til Beboelse; thi i saa Fald vilde hun sælge sit Hus og flytte ind til os. Da min Kone ikke havde noget imod det, blev vi enige. Hun solgte sit Hus til en Prokurator Andersen, og af de indkomne Penge gav hun mig det, Byggeriet kostede, og allerede til Mikkelsdag samme Aar, flyttede hun ind i mine nye Værelser, hvor hun blev boende til hun døde 1807.

At jeg kaldet dette Aar et Sorgens Aar, kan ikke undre nogen, thi foruden min Svigerfader og min første fødte Søn, gik ogsaa min egen kære Moder ind til Evigheden. Men at Aaret ogsaa havde sine Glæder, ses af det Held, hvormed jeg forbedrede mit Hus. Min Forretning og mine øvrige Beskæftigelser gik godt, min Kone og min to Børn var raske og friske, saa jeg havde Grund nok til dengang som altid at takke Forsynet for den store Naade og Barmhjærtighed, som var vederfaret mig.

I dette Aar (1781) var det, at en Del Medicinere og andre Studenter oprettede et privat Teater i Adelgade. De

var alle af god Familie og havde gode Forbindelser, hvorved de fik pekuniær Hjælp. Min Kones Broder var imellem dem, der oprettede Teatret, og dette var næppe færdigt, før de inviterede deres Familie til at se dem spille Komædie. Ogsaa min Kone og jeg blev indbudt af Horn, og det vi saa baade af Teatrets Indretning og det opførte Spil, overgik al Forventning. De fleste af Tilskuerne var Professorer ved Akademiet, dog var der ogsaa en Del Søofficerer og kongelige Embedsmænd, men meget faa borgerlige Familier. Nu blev der spurgt, om de tilstedeværende vilde tage en Andel i Selskabet. Da Indretningen af Teatret var betalt, var Udgiften kun, hvad Huslejen kostede. Alle de tilstedeværende tegnede sig straks som Interessenter, og hver Familie fik deres Venner til at lade sig proponere. Kun Officerer af Landetaten var undtagne for at komme paa Valg. En Kommission blev nedsat samme Aften og Embedsmænd ansat, og 8 Dage efter blev Lovene fremlagt og vedtaget. Hver anden Uge kom der nye Medlemmer.

Selskabet var snart komplet, men i Begyndelsen havde man kun én Dame til at spille, de øvrige Dameroller blev spillet af forklædte Herrer, men snart blev man klar over, at det bedste af Spillet gik tabt, og for at afhjælpe denne Mangel, paalagde man Damerne at spille i det mindste en Gang hver i Løbet af Vinteren. Dette var Damerne godt tilfreds med, thi den Undseelse, der tidligere havde fundet Sted, saa at den, der havde haft Lyst til at optræde, ikke gjorde det, faldt nu bort og saavel de fornemste som de mindre fornemme viste sig paa Brædderne. Lokalet, vi havde i Adelgade, var paa øverste Etage. Der var en Sal med 7—8 Fag Vinduer, hvori hele Teatret fandtes. Paa Loftet var der med Brædder indrettet et stort Værelse med Borde og Bænke, hvor man kunde faa koldt Bord og Aftensmad, men senere, da Selskabet blev større og ikke fandt Lejligheden saa praktisk, som man kunde ønske, lejedes 3. Salen i et Hus i Landemærket, hvor der var en Sal med 7—8 Fag,

der blev benyttet til Teatret, en Sal i Sidehuset, der blev brugt til Bal og en Sal i Baghuset, der blev brugt til Spisning.

Ligesom i Begyndelsen blev der hver 14. Dag spillet en Komædie, og derefter gik man til Bords. Man fik altid kold Steg, Skinke eller røget Oksebryst, Smør, hollandsk Ost og Brød, hvilket Familjerne i Begyndelsen skiftedes til at levere hver sin Aften. Senere paatog en Mand af Selskabet sig at levere det, og det saa billigt, at ingen kunde have noget at indvende, hverken imod Prisen eller Kvaliteten. En anden leverede Punsch, The og Brændevin, Budet besørgede Vin i $\frac{1}{2}$ -Pots Flasker til samme Pris, som Vintapperne solgte den for i Kælderne. Naar Spisningen var forbi, dansedes der til Kl. 12 eller senest til 1, da enhver efter Loven skulde skilles.

Det kostede 24—30 Rdl. aarlig for en Familie med Børn at være Medlem af dette Selskab, for et af de spillende Medlemmer 10—12 Rdl. aarlig, og de musicerende betalte slet intet. For disse Penge fik man 14 Komædier, ligesaa mange Baller og Aftensmaaltider, og man behøvede ikke at køre, uden naar Vejret var meget slemt, og det var næsten en Lov, at man ikke skulde pynte sig for at deltage i Selskabet, og derfor herskede der ogsaa den skønneste simple Harmoni. Dersom en enkelt Gang et Medlem lod sig mærke med, at han var fornemmere end en anden, saa var han sikker paa næste Gang at maatte søge sit eget Selskab. Jeg og min Familie var i dette Selskab, fra det begyndte, til det ophørte mange Aar efter, og jeg kan ikke glemme den Fornøjelse, jeg havde der, og de mange Venner, jeg fandt der. Jeg har aldrig kunnet give dem Ret, der tror at der herskede Uorden og Utugt i et saadant Selskab. Før og under Spillet, kan det ikke ske. Damerne havde deres eget Paaklædningsværelse, hvor der altid var en af de ældre tilstede for at hjælpe de optrædende i deres Pynt. Efter at de er paaklædt, har enhver nok i at læse over paa Rollen. Saasnart Stykket var forbi blev de kaldt til Bords, hvorfra Vejen til Balsalen stod

aaben, til man skulde hjem. Da jeg ikke var meget for Dans, spillede jeg næsten altid L'hombre til 4 for 1 Sk., men min Kone og mine Børn dansede. Man ser, at baade min Familje og jeg tog Del i Fornøjelserne.

Ja, mit Sind er stemt for Glæde, dog takker jeg Gud, der har givet mig Afsky for alle uordentlige og utilladelige Fornøjelser.

I disse Aar var det, den nordamerikanske Frihedskrig fandt Sted, da Nordamerika med Frankrigs Hjælp løsrev sig fra England og under George Washington blev den store Nation, den nu er. Danmark tjente meget ved sin Handel og Skibsfart saalænge Krigen varede, men da Freden sluttedes, følte de fleste et betydeligt Tryk. Jeg tør nok sige, at ca. 30 Grosserer gik Falit, og Tabene strakte sig endog ned til de mindre Købmænd. Jeg for min Part tabte ca. 800 Rdl. paa indkøbte Varer, og saaledes blev der tabt mer eller mindre. 1 \mathcal{L} Smør, som før Freden kostede 1 Rdl., faldt til 2 Sk., og ligeledes gik det med de fleste Viktualier.

I Aaret 1782 havde jeg den Fornøjelse, at min Broder, Jørgen Friberg, besøgte mig. At hans Nærværelse var mig særdeles fornøjelig, behøver jeg vel ikke at sige, ikke mindre kær var han for min Kone. Han boede i mit Hus i den Tid, han opholdt sig her i Byen.

4: *Eggert Christian*. Under dette Ophold fødte min Kone den 15. September en Søn, der blev døbt i Frue Kirke og fik min Hr. Faders Navn, Eggert Christian. Det var en stor Glæde for mig, at min Broder kunde være til Stede ved Daaben, især da det var vor Fader, som blev opkaldt. Min Søster, Maren Gamborg, bar Drengen til Daaben, og Jomfru Johanne Knudsen, min Svoger Horns Forlovede, holdt Huen. Foruden min Broder, stod Brygger Wulf, Fuldmægtig Drachart, Sekretær (senere Etatsraad) Pram, Amtmand Harboe, Student Knudsen og Købmand (senere Major) Andresen Fadder.

5: *Hans Fochum*. Den 17. Juli 1784 glædede min Kone

mig atter med en Søn, som fik min Hr. Svigerfaders Navn, Hans Jochum Horn. Han blev døbt i Frue Kirke og Faddere var Fru Horn, Madame Ostfeldt (f. Ursin, senere gift med Etatsraad Schydts i Bergen), Kaptajn, Brygger Larsen, Urtekræmmer Schou, Konditor Aagaard og min Svoger Horn.

6: *Nicoline Iverine Johanne*. Den 8. April fik vi en velskabt Pige, som i Daaben fik Navnene Nicoline Iverine Johanne. Hendes Faddere var Kommandørinde Holstein, Kusine Frederica, Birkefuldmægtig Benzon her i Staden, Studiosus, nu Præst, Kruse, Pastor Randrup og Forvalter Hassing. Dette kære Barn blev sygt samme Dag, hun blev døbt, og 3 Uger efter forlod hendes Sjæl Legemet, der derefter blev lagt paa Frue Kirkegaard ovenpaa min Hr. Broders Kiste.

7: *Johanne Iverine*. Den 7. Juli 1787 blev min kære Johanne Iverine født, et Par Dage efter, at min Svoger Doktor Horn fra Tønsberg havde holdt Bryllup i mit Hus med Jomfru Hanne Knudsen. De havde min Kones Værelse til Brudekammer, saa hun er det eneste af vore Børn, der ikke er født i det Kammer og i den Seng, vi havde, da vort Bryllup stod. Faddere var Fru Horn, Jomfru Ørslef (nu Provstinde Kruse), Doktor Horn, Administrator Jensen og Issenkræmmer Bentzon.

8: *Marie Henriette* er født den 13. Juli 1789. Hendes Faddere var Fru Administrator Jensen, Frøken Strøm (senere Fru Tetens), Sekretær Jensen, Etatsraad Reiersen, Hr. Nielsen og Fuldmægtig, senere Justitsraad Drachart.

9: *Niels Friderich*. Syvsoverdag den 27. Juni 1791 er Niels Friderich født. Hans Faddere var min Søster Fru Frederica Cecilia, Kaptajn Petersens Enke, Madame Benzon i Strandstræde, Major Tscherning, Kaptajn i Klædebo Kompagniet Møller, Løjtnant Liunge, Kaptajn Giendrup og Urtekræmmer Ivar Bang, Fader til Etatsraad Bang.

10: *Fensine Sophie* kom til Verden den 31. Juli 1793. Fru Assessorinde Bang, Fru Sekretær (nu Etatsraadinde) Jen-

sen, Sekretær Pram, Agent Bertelsen, Urtekræmmer Mejting, Urtekræmmer Aagaard, Isenkræmmer Lassen og Urtekræmmer Petersen var Faddere.

11: *Cecilia Cristiane* blev født den 2. August 1795. Hendes Faddere var Madame Schiørring, min Datter Karen Georgine, Pastor Thye, Klædehandler Henningsen og mig selv.

12: *Petrine Margrethe* blev født den 13. Juli 1797. Hendes Faddere var Fru Arkivarinde Horn, min Datter, Kirstine Marie Lerche, min Svigersøn ovennævnte Klædehandler Henningsen og flere, som jeg ikke husker.

Jeg har her søgt at nedskrive en Liste over de Børn, som min salig Hustru og jeg fik. At der i denne Række af Aar er sket mangt bemærkelsesværdigt, har jeg glemt at skrive ned, saasom den franske Revolution o. s. v., men det hører jo til Politiken, og kan ikke vedkomme disse Blade.

— — — — Hvad mig selv angaar saa gik min Forretning som sædvanlig, og min Levevis var jævn, men dog ordentlig. Efter at min Svigermoder i nogle Aar havde boet hos os, fik hun Kost hos os til sig selv og sin Pige. Efterhaanden, som Børnene blev født, maatte vi holde to Piger og min Søster Fru Petersen tog i Huset hos os, da Søster Gamborg efter sin Mands Død solgte sin Bryggergaard. Mine Døtre Karen og Kirstine gik nu hver Dag ind til hende for at lære at sy m. m. og ligeledes senere mine andre Døtre, efterhaanden som de voksede til. Hun forstod at omgaas dem saa blidt og venligt, at de alle nåede stor Hengivenhed for hende. Desuden tog vi min Søster Caroline Schnabels yngste Datter i Huset, for at hun kunde gaa min gode Kone til Haande.

Af Lærere havde vi først Victor Hiort, som senere blev Biskop, en Søn af den føromtalte Peter Hiort; men han var kun kort Tid hos os, da min Ven Kammermusicus Schiørring tilbød ham Plads hos sine Børn.

Efter Hiort kom min Søstersøn, Schnabel Randrup, til os og paatog sig at læse med Børnene. Han blev hos os,

indtil han blev Kapellan hos den gamle Pram i Slagslunde i 1797, hvorfra han efter et Aarstid blev kaldet til Thorslund paa Laaland, hvor han endnu (1822) er Præst og har en Del Børn.

Efterhaanden som vore Børn tog til, voksede Familie-kredsen og blev større. Jeg var temmelig gæstfri, min Søster Sophie kom ofte til os, en Jomfru Nebel, hvis Fader havde været Politimester i Trondhjem og været en Ven af mine Svigerforældre, blev min Kones Veninde og kom ligeledes ofte, ja undertiden 8—14 Dage i Træk, fra Landet kom der ofte Venner og Handelsforbindelser, som vi inviterede med til Bords, saa min Husholdning var stor, til Tider 22—23 Mennesker til Middag. Dog hjalp Gud, at jeg stod mig godt.

I Aaret 1795 købte jeg min Nabos, Thehandler Kruckovs, Hus for en temmelig lav Pris, men det gik som med det første Hus, hvad jeg dog havde set i Forvejen — Taget duede ikke, og Gavlen mod mit Hus var forfaldet. Jeg maatte altsaa være belavet paa at bygge det, der var nødvendigt. I Foraaret begyndte jeg, og i Juni Maaned var det vigtigste gjort. Men en Eftermiddag ved 1^{1/2}-Tiden udbrød der en Ildebrand — nogle sagde, at den var paasat — nede paa Gammelholm i det saakaldte »Dillehus«. Jeg løb fra Bygningen, hvor jeg stod og gav nærmere Besked til Haandværkerne og lige ned til Holmen. Det var en frygtelig Ild at se paa. Den var ikke alene bredt vidt omkring, men den sprang saa forfærdeligt i Vejret, at man i Løbet af et Øjeblik saa den antænde det øverste af Arsenalet eller det Sted, hvor Sejlene til Flaaden opbevaredes. Ogsaa Admiralitetsbygningerne begyndte at brænde fra Taget, og idet jeg gik fra Holmen, saa jeg Ilden tage fat i Gesimserne paa Colstrups Hus ved Kanalen. Jeg skyndte mig hjem, thi jeg var ansat som første inspektionshavende Officer ved Raadhuset og maatte modtage og afsende de mødende Borgere ved Ildstedet, men da jeg kom hjem og var klædt i Uniformen, maatte jeg dog først op i min Loftsluge og se, hvordan Ilden saa ud,

og til min Sorg saa jeg, at Flankerne allerede svævede om Nicolaj Kirketaarn, og at et af de smaa Spir, der sad paa selve Kirken, allerede var i Brand. Jeg gik nu til min Post og befalede mine Børn og min Kone i Guds Haand.

Inden jeg var kommet op paa Raadhuset, stod Nicolaj store Taarn i lys Lue, og efter Indberetning fra Brandstedet Kl. 7 brændte Gammelholm og Holmens Kanal. Lidt over Midnat var Admiralgade, Hummergade, Laksegade og Ulkegade allerede antændt, og om Morgnen, inden jeg forlod min Vagt, var Ilden paa Amagertov, Dybensgade, Vin-gaardsstræde og Nelligegangen.

Kl. 8 blev jeg afløst og gik hjem. Inden jeg forlod Raadhuset, saa jeg allerede Ilden flamme paa et Hus i Nygade, og ved min Hjemkomst erfarede jeg, at Ilden havde tændt i Petersens Kloster, hvor man dog paa Grund af de tykke Mure haabede, at standse den, men intet kunde modstaa Ildens Magt. Nu fik den Plads og bredte sig langs Vimmelskafte, Læderstræde, Gammelstrand, Hyskenstræde, Kompagnistræde, Raadhusstræde, Raadhuset imellem Gammel- og Nytorv, den ene Side af Farvergade, Lavendelstræde, Halmtorvet*), fra Farvergade til Teilgaardsstræde, Frederiksberggade, Vestergade, Larsbjørnstræde, Studiestræde og Skt. Pederstræde lige fra Volden og ned til Kirken (Vor Frue Kirke), som med Guds Hjælp blev sparet for Branden. Ilden rasede saaledes fra Fredag Middag til Søndag Middag, da man saa, man var Herre over den. Jeg har nævnt en Del Gader, som brændte, dog har jeg glemt Lille og Store Færgestræde, Kirkestræde og flere andre Gader.

Det, man mest lagde Brandvæsnet til Last, var, at Brandmajoren og de fornemste Brandofficerer var til Gilde, da Ilden opstod, og da det første Bud kom ud til dem i Lunde- huset, hvor det foregik, skal Majoren have svaret: »Det er godt, vi skal nok trække Proppen af en Flaske til«. Jeg

*) et andet Halmtorv end det nuværende.

hverken kan eller vil indestaa for Sandheden. Det andet, man beklagede sig over, var, at man ikke nedrev de Huse, hvor Ilden havde sin Vej, for Eksempel Husene paa begge Sider af Hyskenstræde. Grunden til, at det ikke skete, siges at være Forglemmelse. Vice-Brandmajor Kirkerup var paa Landet de to første Dage og kom først i Aktivitet Natten til Søndag. Han iværksatte denne Nedrivning, og man saa ogsaa Virkningen deraf.

Jeg selv vilde ikke være flyttet, skønt flere af mine Venner raadede mig til det, men Lørdag Eftermiddag kom Bentzen mod min Vilje med sin Vogn. Han selv tillige med sin Kusk samt min Ven Urtekræmmer Lund i Frederiksborggade læssede det vigtigste af mit Varelager og de bedste Møbler og kørte det ud til Blaagaardshave. Samtidig bar min Hustru og de ældre Børn flere Sengklæder ud, mine Butiksfolk og Pigerne var ligeledes beskæftiget dels med Flytning og dels med at holde Vagt ude ved Tøjet eller inde i Huset. Jeg selv og hele Familien spadserede saaledes 2—3 Gange frem og tilbage mellem Blaagaardsmark og mit Hus, indtil det vigtigste var flyttet lige indenfor det første Led fra Broen.

Imidlertid havde min Ven besørget Logi til os foran paa Blegdamsvejen hos en Restauratør Weismann, der overlod os et Værelse, hvor hen vi bragte en Del Dynen til at ligge paa om Natten. Derhen førte jeg Madame Schov, Madame Knudsen, Jomfru Nebel, min Svigermoder, min Søster Fru Petersen og min Kone. Lund havde, uden at jeg vidste det, bestilt et lille Aftensmaaltid til os i et andet Værelse. Da jeg gik ud for at hente Børnene, som endnu var ved Tøjet, fik jeg at vide, at Madammen paa Blaagaarden havde inviteret dem ind til at spise med sig, og til at overnatte i et Værelse. Jeg gik saa straks tilbage, og efter at vi havde faaet noget at leve af, lagde vi os alle midt paa Gulvet paa Sengklæderne uden at tage andet end det aller nødvendige af.

Kl. 3 om Morgenen stod Lund og jeg op og gik først ud til mine Sager paa Marken, hvor vi fandt alt som vi havde forladt det, ligesom mine Folk var saa aarvaagne, som de burde være for at garantere for Sikkerheden for det, der var betroet dem. Derfra gik vi til Lunds og mit Hus og fandt alt vel. Ilden var taget noget af, og vi gik derfor tilbage til Familien hvor Kaffe og The stod parat. Efter en lille Frokost gik vi ind til Byen igen, og Kl. 10^{1/2} erfarede jeg, at jeg uden Risiko kunde flytte ind igen. Dette blev snart iværksat, jeg fik fat paa 2 Vognmandsvogne, der kørte det ind i 4—6 Læs. Børnene, der var kommet fra deres Logi Kl. 8 om Morgenen, tog hvad de havde baaret ud, Pigerne ligeledes, og Bondemanden passede paa det, der hørte til Forretningen. Saaledes var vi atter flyttet ind i vort Hus med alt, hvad vi ejede, Kl. 3^{1/2} Eftm.

DEN FRIBORGSKE FAMILIEHISTORIE

FRA 1795 TIL 1835.

2. DEL

ELLER FORTSÆTTELSE FRA 1639.

KJØBENHAVN

BEGYNDT 1823 DEN 8. FEBRUAR.

FORERINDRING.

En ærlig Mand holder Ord, siger et gammelt Ordsprog. Saaledes har Bogbinderen holdt sit Ord og leveret mig denne Bog i rette Tid. Jeg vil nu se, om jeg ogsaa kan holde mit Løfte og fortsætte det begyndte. Men, Forord bryder ingen Trætte, og derfor siger jeg, vent ikke noget stort. Du min Ven, som læste det forrige og bar over med Manglerne, Du vil sikkert finde flere Fejl heri at bære over med, men Usandhed vil Du ikke finde, og bliver Du ked af Bogen, saa læg den bort og vær ikke forbavset over, at en Mand i sit 76. Aar morer sig med at skrive i de Timer, som en Mand i 20—40 Aars Alderen bruger til andre Fornøjelser. Thi Du maa vide, at det ikke er mine Arbejdstimer, der bliver brugt her til.

Undertiden skriver jeg dog lidt mellem Kl. 8—10 Formiddag. Jeg skal nemlig være hjemme for at udbetale Pensioner eller vente paa Haandværkere fra Frue Kirke, der skal tale med mig, og saa kan det jo ske, at jeg tager fat paa Bogen, men det er ikke heldigt, for saa bliver jeg ofte afbrudt, og det er Grunden til, at flere Fortællinger er mangelfulde. Men da det, efter hvad jeg sagde i første Del, baade er korrekt og originalt, saa bør jeg ikke tvivle om at faa Tilgivelse.

1828 læste jeg denne Bog igennem, og da den er saa vidtløftig, at ingen gider læse den igennem, saa har jeg skrevet et kort Udtog af mit Levnedsløb, som hurtig kan gennemlæses.

FRIBORG.

SAA hurtigt som muligt blev enhver Ting sat paa Plads i Huset, i Kælderen og i Butikken, og Kl. 7 aabnede jeg atter Butikken, som havde været lukket i 26 Timer. Min Kone havde nok at bestille med at indrette Logi til Madame Knudsen, min Svogers Svigermoder, dog, hun fik Logi hos min Svigermoder. Madam Schov, hvis Hus i Skt. Pederstræde var brændt, indrettede vi Værelser til i det nye Hus, som var under Bygning, og Jomfru Nebel blev indlogeret hos Pigebørnene. Vi havde saaledes Grund til at takke Gud, som bevarede os, saa vi kun led et lille Tab af, hvad der var ødelagt af Indboet eller tabt af Viktualier eller Urtekræmmervarer samt de ubetydelige Udgifter, som Flytningen havde kostet. Mange var blevet husvilde. Af vor Familie husker jeg den gode, gamle Tante Brun, som under Branden var kommet ud til Etatsraad Voltesen paa Skydebanen, Cancelliraad Knudsen, som dengang var Enkemand, tog sin Tilflugt til Cancelliet, min Ven Aagard var paa Blaagaarden, Lyngbye paa Frederiksberg. Men hvornaar mon jeg vilde blive færdig, hvis jeg skulde opremse alle de Venner og Frænder, der var blevet husvilde? Jeg vil endnu kun nævne min gamle Ungdomsven, Sekretær Berg og Frue, som boede hos Advokat Skibsted i Raadhusstræde. De var paa Landet, da Ilden rasede, men deres gamle, tro Tjenestepige, Kirstine, sørgede saa godt for dem, at næsten alt deres Indbo blev reddet. Grunden til, at jeg nævner det, er, at de efter deres Hjemkomst fra Landet kom til at bo hos mig. Jeg indrettede anden Sal i det nye Hus saa godt for dem, at de blev boende der i fire eller fem Aar til fælles Glæde.

Jeg har saa meget mere Grund til at takke Forsynet, da min Hustru paa det Tidspunkt var højt frugtsommelig og straks efter Ildebranden fødte min Cecilia Christiane, den 2. August 1795. Alting gik, Gud ske Tak, godt, og Barnet var raskt og sundt.

I Byen var de fleste gamle Kvarterer nedbrændt, og det var trist at gaa og se paa Ruinerne, men at tænke paa, hvor uendelig mange husvilde, der var, var skrækkeligt. Det var en Lykke for en Del af disse, at Kristiansborg Slot var brændt Aaret forinden; thi uagtet der blev oprejst en Mængde Telte paa Nørre Fællid til de husvilde, saa var der dog en Del, der var saa forarmede eller forhulede, at de ikke kunde lade sig se. Disse Mennesker krøb ind i Ruinerne af Kristiansborg Slot, ja, man sagde, at der boede flere Hundrede Familjer. Der var endog gode Familjer af de simplere Klasser, ja, selv Haandværkere. Disse boede foran ved Kældervinduerne, og et Fag Vinduer var som Regel nok for en Familie selv med Børn. Køkkenet var lige ved Siden af Vinduet, og der kogte de deres Mad. Det inderste af Rummet var lukket med et Gardin af groft Lærred, Brædder eller opstablede Mursten.

Det var ikke alene Kælderen, men ogsaa første og anden Etage, der saaledes var beboet. Ogsaa langt ind i Slottet, hvor der kunde gives mindste Plads, havde Folk slaaet sig ned. De havde som Regel et Barn til at skaffe sig Føden. Da der 10 Aar efter Branden blev ryddet op i Ruinen, fandt man endnu mange.

Nørre Fællid var en hel Teltby, men den kunde kun bruges, saa længe Sommeren varede. De Folk, der havde Raad til det, begyndte straks at rydde deres Grund og bygge, de mindre bemidlede byggede smaa Et-Etages Huse paa Slotspladsen, som blev anvist dem af Øvrigheden. Hele Pladsen lignede en lille Købstad og havde ordentlige Gader med Navneskilte paa Hjørnerne. Ligeledes byggede et Interessentselskab en Del Huse paa Pladsen mellem Det Vest-

indiske Kompagni og Toldboden, hvoraf de fleste endnu findes, medens de paa Slotspladsen blev nedrevet efter 6—7 Aars Forløb, og ingen Spor var igen efter den store Ødelæggelse.

I dette Aar (1795) blev jeg Oldermænd for Urte- og Issenkræmmerlauget, hvilket Embede jeg forestod med temmelig godt Held i 11 Aar. Jeg havde mange Processer at føre for Lauget, men stedse med Held og til Fordel for Lauget. En Gang maatte jeg ogsaa skriftligt i »Minerva« forsvare Lauget imod Pibefabrikant Casse, der kom med grove Beskyldninger imod Lauget. En anden Gang maatte jeg skrive et temmelig stort Forsvarsskrift imod Professor Gamborg, der havde udgivet en Afhandling imod vort Laug, hvori han paa det skarpeste søgte at nedsætte dette, og for at bestyrke dette, hentede han Data saavel fra Geheimeraad Luxdorff som fra andre ansete Mænd. For mig som Lægmand var det ikke saa lige til at imødegaa en saadan Mand. Vel kunde jeg besvare hans Personligheder, men naar han kom til at bevise Laugenes Skadelighed og hentede Argumenter fra Luxdorff og andre ansete Mænd, var det ikke let for mig. Dog ogsaa her fandt jeg paa Raad. Min Ven Pram, som jo netop var Skribent, kom mig til Hjælp, og jeg svarede Gamborg fyldestgørende. Jeg overbeviste ham om, at naar Luxdorff havde sagt, at Laugene ikke var nyttige, saa havde til Gengæld en berømt fransk Skribent bevist deres Nytte, ja, et Sted i Tyskland havde man ophævet Laugene, men efter et Par Aars Forløb oprettede man dem igen endnu skarpere end før, da Ophævelsen havde vist sig at være til stor Skade for Indbyggerne. — Embedet som Oldermænd overlod jeg i 1805 min Ven, Urtekræmmer Aagaard.

I 1795 blev jeg Kirkeværge ved Vor Frue Kirke, og som Følge deraf anden Kommittet i Plejekommissionen. I dette Aar bortgiftede jeg min Datter, Karen Georgine, til Klædehandler Henningsen her fra Byen. Hun var lykkelig

gift, og maaske jeg ikke sagde for meget, naar jeg antager, at den Tid var den lykkeligste i mit Liv. Hendes Ægteskab var velsignet med 5 Sønner, og hun døde i Barselssengen, da hun fødte en Datter i Aaret 1806, efterladende 3 Sønner og den nyfødte Datter, men denne sidstnævnte døde et halvt Aar efter sin Moder. Manden, der elskede hende særdeles højt, tog sig det meget nær, og den 10. Januar 1810 døde han ogsaa, efterladende sig 3 Sønner. Af disse døde den ene, Jens Eduard, nogle Maaneder efter Faderen. Karen Georgine og Henningsen blev begge begravet i deres afdøde Svoger, Nicolay Abraham Israels Grav paa Skt. Petri Kirkes gamle Assistens Kirkegaard, hvor deres afdøde Børn ogsaa hviler.

Deres to overlevende Børn, Carl og Anton Vilhelm Henningsen, blev af Skifteretten overleveret mig som umyndige. Dødsboet blev af Skifteretten overgivet Kommissærerne, Herr Konferensraad Cold og Herr Justitsraad Stendrup, der tillige med mig, som født Værge for Børnene, behandlede Boet. Imellem Henningsens Papirer blev der fundet et Udkast til en sidste Vilje, der af Skifteretten var taget ad Nota og overleveret Kommissærerne. Ifølge den skulde hans Svende, H. C. Schmidt og Eggert Christian Friberg, overtage hans Butikshandel, og saasart den ældste Søn, Carl, var blevet konfirmeret, skulde de antage ham som Dreng og sørge for, at han blev anbragt i nævnte Handel. Denne sidste Vilje fandt man saa vigtig, at den straks blev indbragt til Kancelliet og fik kongelig Approbation, hvorved min Søn, Eggert Christian, gik i Kompagni med Schmidt og fortsatte Forretningen i Fællesskab til 1821, da min Søn gik ud af den, for at indtræde i anden Virksomhed. Imidlertid har de opfyldt deres Forpligtelser, thi saasart Carl var blevet konfirmeret, blev han overleveret dem som Medhjælper, og i 1819 eller 20 blev han Svend, hvilket han er endnu (1823) og forhaabentlig bliver ved med at være, til han selv etablerer sig.

Broderen, Anton Wilhelm, blev konfirmeret i 1819 og straks efter sat i Lære hos Klædehandler Major Ponsaing. Hans Opførsel er god, og det er mig en stor Glæde, at disse to unge Mennesker skikker sig saa vel. Ogsaa glædede det mig, at de unge Mennesker fra Boet arvede hver 6000 Rdl. efter deres Forældre. Dette Skifte varede henimod 9 Aar, men Grunden var den, at Manden havde haft et betydeligt Varelager og derfor en stor Gæld i Udlandet, især i Holsten og Hamburg. For at realisere den, maatte man vente, til Kursen, som dengang var 6—7 Rdl. for en Specie, faldt noget. Det lykkedes godt, for hver Kreditor fik sit og Børnene deres tilkommende Arv. Den ældste modtog den som personlig myndig gennem en Kurator, og den yngste blev sat i Overformynderiet under mit Værgemaal.

Jeg er gaaet noget langt frem i Tiden, men jeg syntes, denne Familjes Historie skulde samles paa et Sted, og derfor gaar jeg nu tilbage til 1795. I dette Aar døde min Svigerfaders gamle Tante, Fru Justitsraadinde Bruun. Hendes efterladte Formue tilfaldt ifølge Testamentet min Svigerfader, Madame Horn og Kammerraad Drachart, som var en Søstersøn til Justitsraad Bruun. Min Svigerfaders Arvelod blev delt mellem min Svoger, Professor Horn, og mig, som hver fik lidt over 2000 Rdl. Disse, der var de første Penge, jeg nogensinde har fundet, hjalp mig ikke lidt i min Forretning, ligesom de gjorde, at jeg kunde give min Datter Karen Georgine et ordentligt Udstyr, der beløb sig til omtrent 800 Rdl.

Ved samme Lejlighed overtalte min Kone mig til at møblere vor store Sal med nye Mahognirammer om Spejlene, der endnu findes i vor bedste Stue, desuden bestilte vi to Kommoder og to Spilleborde af Mahogni, 12 Bøgetræstole og en Kanapé med Hestehaarsbetræk, som dengang brugtes. De 12 røde Damaskes Stole og Kanapé blev solgt ved Auktion. Da Pengene var kommet fra min Kones Familie, fandt jeg det naturligt at glæde hende med disse Møbler.

Aaret efter bortgiftede jeg min Søsterdatter, Jomfru Maren Schnabel med Skovrider (Holtzfürster), Justitsraad Brüel, der dengang var paa Sorø, men senere var paa Egelund ved Fredensborg. Jeg satte nu min Søn, Eggert Christian i Lære hos hans Svoger, Klædehandler Henningsen. Derved var min Husstand blevet endel mindre end før, især da jeg lod min Søn, Hans Jochum, gaa mig til Haande i Butikken og saaledes kun behøvede en Dreng foruden ham, efter at Svenden var kommet bort.

I 1798 blev jeg som Kirkeværge og anden Kommitteret i Plejekommissionen indkaldt til den dengang oprettede nye Direktion for Københavns Fattigvæsen. Dette var nok en hæderfuld Post, som alle de andre jeg før havde haft, men den gav ingen Indtægt, men meget Arbejde, da vi næsten hver Aften maatte samles i Vartov for at drøfte de nye Love, der var udarbejdet af Etatsraad, nu Geheimeraad Malling, Storkors af Dannebrog. Skønt vi var 24 Direktører om Arbejdet, var disse Love dog ikke færdige, da den strenge Vinter 1799 begyndte. Direktørerne var dog udnævnte til hver sin Post; jeg var blevet Distriktdirektør og maatte altsaa sørge for mit Omraade, men jeg husker endnu at den strenge Kulde, der herskede endnu i Paaskehelligdagene, gjorde, at jeg i Stedet for at gaa i Kirke maatte løbe omkring til de fattige og se, hvordan de havde det. Til dem, der ikke havde Sengeklæder, maatte jeg skaffe disse paa Direktionens Bekostning, og ligeledes Mad o. s. v. Det var den strengeste Vinter jeg har oplevet, Sneen laa endnu til Pinsedag i Nyboder og paa Kongens Nytorv, hvor den var lagt i 2 høje Bunker med en Gang imellem.

Det var ikke rart for den nye Fattigdirektion at begynde med saa haard en Vinter, for Kronprinsen, vor nuværende Konge (Frederik 6.), havde stor Medlidenhed med de fattige, der led af Kulden, og han havde givet Direktionen strenge Ordre til at gøre alt for dem, hvad det saa end kostede. Denne Ordre blev efterkommet, og mange Tusinde

Rdl. gik med, men saa kneb det saa meget mere senere fra 1808 til 1816, da først Bombardementet og senere Kri-gen med alle sine Rædsler fordyrede al Ting. Dog lad os drage et Tæppe over dette.

Mit Direktorat forestod jeg til 31. December 1815, da det behagede Hs. Maj. Kongen, at denne Direktion, der bestod af 24 Personer, skulde ophæves. Der skulde saa ud-nævnes 3 Personer, nemlig Mangor, Jonquieres og Weübel, som for Fremtiden skulde paatage sig Administrationen af Fattigvæsenet, og for dette Arbejde have en aarlig Gage af 1200 Rdl. Sølv hver. De øvrige Direktører fungerer saa længe de lever under Navn af »Den almindelige Direktion for Københavns Fattigvæsen«. Til denne skal de admini-strerende Direktører indlevere deres aarlige Regnskaber, som saa igen indsendes til det danske Kancelli.

Efter saaledes at have tjent som Forstander og Pleje-kommissær fra 1783 til 1798 og som Direktør fra 1798 til 1815, modtog jeg den 27. August 1822 et saalydende Brev:

»Fra det kongelige danske Cancellie er den almin-delige Direktion for Kiøbenhavns Fattigvæsen tilstillet
 »12 Stk. summariske Extracter af Kiøbenhavns Fattigvæ-sens Hovedkasses Regnskaber for Aarene fra 1. Januar
 »1804 til 31. December 1815, aflagte af sammes Direc-tion ved Bogholder August og Casserer Platou for hvert
 »Aar især, hvilke Extracter, efterat være forsynede med
 »vedkommende Revisions Paategning om at intet har
 »været at udsætte ved bemeldte Regnskaber, ere ved-hæftede Hs. Mayestæt Kongens allernaadigste Quit-tence for bemeldte Regnskabers Rigtighed. —

»Ifølge den af den almindelige Direction i denne
 »Forsamling den 24. dennes til undertegnede Direction
 »gjorte Anmodning, har man imodtaget fornævnte kon-gelige Quittance og nedlagt samme tilligemed Quittance
 »for de foregaaende Aars Regnskaber fra 1. Juli 1799

- »til 31. December 1803, i Fattigvæsenets Arkivcasse,
»hvori Fattigvæsenets vigtigste Documenter opbevares.
»Dette skulde Directionen ikke unnlade tjenstlig at
»meddele Herr Capitainen til behagelig Efterretning«.

Kiøbenhavn, i den kongelige administrerende Direct. for
Fattigvæsenet.

MANGOR. WEÜBEL. STILLING.

*S. T. Hr. Capitain Friborg. — Medlem af den
almindelige Direktion for Kjøbenhavns Fattigvæsen.*

Herren min Guds Navn være lovet, der gav mig Sundhed og Kraft til at forestaa det mig paalagte i disse mange Aar; men især glædede min Sjæl sig over, at jeg med god Samvittighed kan forlade dette Embede. Jeg har ikke fornærmet nogen Fattig eller foretrukket den ene for den anden, men efter bedste Skøn givet enhver, hvad der tilkom ham efter Direktionens Princip. Uagtet jeg har haft megen Ubehagelighed i dette Embede og megen Løben og Tids-spilde, saa har jeg ogsaa haft mange Glæder; thi ikke faa af de værdige trængende har jeg faaet anbragt i milde Stiftelser eller skaffet ugentlig Hjælp og disses Velsignelser har holdt mig skadesløs fra alt. — Kvitteringen eller det ovennævnte Brev har jeg blandt mine andre Breve fra 1824.

Den 2. April 1801 var en skæbnessvanger Dag for København. En stor engelsk Flaade under Admiral Parker og Admiral Nelson havde kastet Anker udenfor Byen et Par Dage i Forvejen, men denne Dag, der var Skærtorsdag, begyndte de at bombardere Byen. Jeg sad netop i Kirken under Højmessen, og Halvdelen af Prædikenen var næppe færdig, før Bombardementet begyndte. Taleren, Hr. Professor Bast, sluttede sin Tale med en andægtig Bøn til Gud om Befrielse fra og Hjælp mod vore Fjender. Som Kirkens Værge fulgtes jeg med de Venner, der sad i vor Stol op paa Vægtergangen i Taarnet, hvorfra man tydeligt kunde se

Nelsons Flaade, som var den, der angreb. Parkers Flaade laa ved Charlottenlund og kunde ikke ses for den Landtange, der løber ud fra Svanemøllebugten, dog kunde man skimte en Del Master og nogle enkelte Skrog.

Imidlertid var det kun Nelsons Skibe, der manøvrerede, og to af dem løb ind mod Batteriet og affyrede sine Lag mod det og mod de 5—6 Skibe, der var lagt ud for at modtage de fjendtlige. Næppe var et af de engelske Skibe sejlet bort, før det næste kom, saa Kanonaden var uophørlig.

Jeg havde ikke været en halv Time i Vægtergangen, før der blev blæst Generalmarsch, og jeg maatte altsaa forlade Vægtergangen og skynde mig hjem for at tage Uniformen paa og saa gaa til Allarmpladsen paa Kongens Nytorv, hvor Borgerskabet havde Samlingssted. Der stod vi og havde intet andet at bestille end at se Vognene køre saarede til Sø-Kvæsthuset paa Kristianshavn og undertiden tale med Folk, som kom fra Toldboden og fortalte, hvordan det gik derude.

Ud paa Eftermiddagen ophørte Kanonaden, og man sagde nu, hvad der ogsaa senere blev bekræftet, at Nelsons Admiralskib samt næsten alle Skibene i hans Flaade var ramponerede. Af den Grund gik han med sædvanlig Aandsnærværelse som Parlamentær til København. Det siges, at der endnu blev skudt paa hans Skibe fra Quintus, efter at han havde sat sit Parlamentærflag paa Skibet, han selv sejlede i, og det er blevet forsikret mig, at Kaptajn Lange, som havde Kommandoen der, at næsten hvert Skud, som han affyrede, ramte de fjendtlige Skibe. Men da det skal være imod Krigsbrug at skyde efter Parlamentærer, kom der Ordre til at holde inde indtil videre.

Da Nelson kom i Land, blev han ført til Kronprinsens Palæ. Kongen var under Bombardementet paa Rosenborg Slot. Kronprinsen bad Nelson om at vente et Par Timers Tid, men omsider kom han, og Rygtet sagde, at han var

meget kold, men Resultatet blev, at Blokaden blev ophævet, og Admiral Nelson fik Lov til at udbedre og reparere sine ødelagte Skibe paa Reden. Der blev sagt, at Bille havde tilbudt med de Skibe, der laa færdige, men som ikke havde været med i Slaget, at gribe ind og bringe Nelsons Flaade ind som Prise, men Statsraadet og de ældre i Admiralitetet havde sat sig imod det, rimeligvis paa Grund af at Parkers Flaade endnu laa ubrugt, og ingen af hans Skibe havde været med i Kampen, men det er dog sikkert, at de fleste af hans Folk var afhentede af Nelson og allerede havde faaet deres Ilddaab.

Nogle Maaneder efter giftede jeg min Datter Kirstine Marie bort til Forvalter Lerche paa Walløe Saltværk. Jeg var saa heldig, da jeg sendte en Ansøgning til Magistraten, hvori jeg beviste, at min Kone var i Familie med afdøde Etatsraad Bortmann, af Justitsraad Schiøt paa Magistratens Vegne at faa udbetalt noget over 900 Rdl. til Brudeudstyr. For en Del af disse Penge blev der købt de nødvendigeste Møbler o. s. v., og Resten blev udbetalt min Svigersøn.

I 1803 eller 1804 foretog min Kone og min Datter Cecilia en Sørejse for at besøge min Svoger Horn i Tønsberg og min Svigersøn Lerche. Hun fandt alting efter Ønske begge Steder og efter nogle Ugers Ophold, rejste hun hjem over Land, thi hun havde været i Livsfare paa Overreisen og lod sig derfor let overtale af sin Broder til at gøre Rejsen hjem over Land,

Kirstine levede lykkeligt med sin Mand. Under Krigen blev han ansat som Kaptajnløjtnant af Søværnet ved et Batteri, der blev indrettet ved Saltværket for at forsvare den Del af Landet mod fjendtligt Angreb.

Hans Indtægt var saadan, at de kunde ernære sig selv og Børn, naar de levede jævnt. Det forstaar sig, at Militærvæsenet ingen Indtægter gav, men derimod kostede noget, thi han var gæstfri og maatte under Krigen modtage saavel højere som lavere Officerer, men dels Krigen og især Freden

var Skyld i hans Ruin og derpaa følgende Død i April 1820. Da Freden blev sluttet og Norge afstaaet til Sverige, blev Saltværket af Kongen overladt Admiral Bille, som igen solgte det til en svensk Købmand, der var Storkapitalist. Imedens dette stod paa, manglede Værket Stensalt m. m. Lerche, der forinden saa, at naar Værket skulde standse, vilde 400 Arbejdere blive arbejdsløse, paatog sig at holde Værket med nødvendige Raastoffer og holdt det i Gang og afsatte Saltet i Ind- og Udlandet. Med de indkomne Penge betalte han baade Arbejderne og andre Driftsomkostninger. I Stedet for at lade det til Værket bestilte debitere, bestemte han sig til at betale alt, hvilket havde til Følge at man angreb ham og hans Ejendom, hvorved han blev en helt ruineret Mand 1819. Dette tog han sig saa nær, at han blev syg og døde i April 1820, idet han efterlod sig Kone og 8 Børn af hvilke den yngste var født Natten til 1. Jan. samme Aar.

Der var fire Sønner. Den ældste Jacob, gik i Kristiania Latinskole og blev Student samme Aar som Faderen døde. Han er et godt og haabefuldt ungt Menneske. Jeg havde Fornøjelsen at lære ham at kende forledent Aar og fandt ham meget elskværdig. Den anden Søn, Jens Christoffer blev af Forældrene sat i Lære hos Urtekræmmer Benzon i Strandstræde (1818). Denne Dreng var Gud og Dyden tro. Han var afholdt af sin Husbond og Madmoder, ligesom hans Jævnstillede elskede ham som en Broder, men navnlig elskede hans Familie ham og enhver, som kendte ham. Han døde temmelig pludseligt. Han var hos mig en Julisøndag, men befandt sig ikke godt, saa han havde ikke Lyst til at spadserere. Han spiste Middag sammen med min Søster, Fru Petersen og mig; thi min Kone var paa Landet, og Cecilia var paa Fyn hos Eggert Christian. Efter Middagen gik han ind i Salen for at se paa sine Forældres og mine andre Børns Billeder, medens jeg fik mig en Middagslur. Derefter fik han The og Kaffe, men han havde stadig ingen Lyst til at gaa ud, og derfor forslog jeg Tiden ved at spille Pique

med ham. Til Aften trakterede jeg med Punsch, men Appetitten vilde alligevel ikke komme, da han havde stærk Hovedpine.

Kl. 10 gik han hjem og lagde sig, men sov meget uroligt. Den Dreng, han sov sammen med, fortalte, at han om Morgenen havde sagt, at hans Drømme havde foruroliget ham meget. Det havde forekommet ham, at han var Kronprins af Sverige, og han syntes ogsaa, han havde været hjemme og talt med sin Moder og sine Søskende.

Næste Dag kom Doktoren og gav ham kølende Pulvere, men straks efter begyndte han at fantasere. Om Tirsdagen var jeg ude for at se til ham, og jeg saa han var meget syg og raadede Benzon til at faa ham paa Frederiks Hospital, saa meget mere som Sygdommen var smitsom. Han kom derud om Onsdagen og blev lagt paa en Stue, hvor alle Vinduerne var aabne og forsynede med Jernstænger. Der laa 16—20 Mennesker paa denne Stue, og ingen maatte komme ind uden speciel Tilladelse fra Doktoren. Det varede længe, inden jeg fik denne Tilladelse, og det var kun paa den Betingelse, at jeg gik hjem over Volden og kun opholdt mig kort i Sygeværelset.

Jeg kom saa ind til den kære Dreng, men han kendte mig ikke. To Gangkoner var i Færd med at sætte 12 Iglar i Tindingerne og rundt i Ansigtet paa ham. Jeg talte til ham, men fik intet Svar, og han vendte sig om i Sengen. Jeg tænkte nok, at det var sidste Gang, at jeg saa ham, og det blev det ogsaa, thi da jeg om Onsdagen kom fra de 32 Mænds Raad Kl. 6 om Eftermiddagen, kom Benzons Svend og fortalte mig, at han var død for nogle Timer siden og fortalte mig, at en Broder til ham var kommet fra Norge for at se til ham. Jeg gik nu straks til Benzon for at overveje, hvad der skulde gøres med den døde, og da det var gjort, opsøgte jeg Broderen, som imidlertid var taget paa Landet med sin Fætter Stoltenberg. Jeg maatte saa opsøge ham i hans Logi den næste Morgen Kl. 7. Hans

Rejsekammerat var staaet op. Da jeg spurgte om Studiosus Lerche, fik jeg det Svar, at han var i Sengen endnu.

Jeg gik nu ind til ham selv og fortalte ham, at hans Broder var død, hvorpaa han brast i Graad. Jeg trøstede ham saa godt jeg kunde, og nu blev han nogenlunde rolig og fulgtes hjem med mig.

Den 20. Juli var Begravelsen. Han blev fulgt fra Frederiks Hospital til den nye Assistents Kirkegaard uden for Nørre Port af sin Broder, Primon, Urtekræmmer Benzon, min Søn, Urtekræmmer Friborg og Studiosus Benzon. Han hviler i hellig Jord ligeoverfor det Sted, hvor mit Gravsted er og hvor hans Bedstemoder var begravet 6 Aar tidligere. Han hviler i Fred!

Foruden disse to nævnte, var der en Søn, Frederik, som efter Faderens Død blev sat i Kristiania Latinskole, hvor han var godt lidt, og en Søn, Vincent. Denne raske Dreng har været til Søs fra sit 9. Aar. Naar jeg holder saa meget af ham, er det fordi jeg lærte ham at kende 1821, da han havde været i Østersøen med Skibet og ved Tilbagekomsten glædede mig ved at tilbringe en Dag i København. Baade han og Broderen, Jens Christoffer, var samlede hos mig, og den sidstnævnte viste den første Frederiksberg og Byens bedste Seværdigheder. Han var dengang avanceret fra Kahytsdreng til Skibsdreng, som dog vist ikke er saa meget. At jeg fattede Godhed for ham skyldtes, at jeg mærkede Guds frygt hos ham blandet med ædel Ærgerrighed. Saaledes vilde han ikke besøge mig paa Udrejsen, fordi hans Klæder ikke var smukke nok, men nu havde han i Riga anskaffet sig en ny Busseronde og en ny Hat til at pynte sig med. Det gjorde mig ondt, at han om Aftenen forlod mig sammen med sin Broder, men han modtog min faderlige Kærlighed og mit hjertelige Ønske til Gud om Held og Velsignelse.

Foruden disse fire Drenge efterlod han sig ogsaa fire Døtre, der lever alle endnu i 1823. Deres Navne husker jeg

ikke; dog tror jeg, den ældste er opkaldt efter min elskede afdøde Hustru. Hun og de to andre er hjemme hos Moderen, men den fjerde har en Søster og Svoger til hendes Fader taget til sig til Christiania for at opdrage hende som deres eget Barn. Jeg havde gerne taget hende, der er opkaldt efter min Kone, til mig, men at tage et 8-aars Barn fra Norge til Danmark og lade det være sammen med Mennesker, hvoraf det ene er 75 Aar og det andet 70, finder jeg ikke rigtigt. Hvorledes skulde disse kunne opdrage, og hvorledes skulde den unge finde dem overensstemmende med sine Tilbøjligheder.

Gud være lovet! Min Datter Kirstine Marie frygter Gud, hun er nøjsom og siger af Hjertets Fylde: »Sørger Gud for Ravnens Unger, hvorfor skulde han saa ikke ogsaa sørge for mig og mine Børn?» Denne Tillid til Forsynet læste jeg i hendes første Brev efter Mandens Død, og jeg takkede min Gud, at mine Børn tænkte som jeg. Sandelig, Gud har indtil nu vist hende, at hun ikke tog Fejl, og at det Ord var sandt. Guds frygt er en stor Vinding, item: Kast din Omhu paa Herren, han skal visselig forsørge Dig.

Hendes faste Indtægter efter Mandens Død var 100 Rdl. Sølv af den kongelige Enkekasse, som dog nu udbetales med 75 norske Speciedaler, foruden 20 Rdl. Sølv, ogsaa aarlig, af den Kasse, jeg var Kasserer for. Imidlertid har hun nydt megen Venlighed i sin Enkestand. Det Interessentskab, som købte Værket, har givet hende Fribolig paa Værket samt Græsning for et Par Køer.

Hendes Svigerfader, Administrator Lerche bor $\frac{1}{2}$ Mil ($3\frac{1}{2}$ km) fra hende, og saavel der som hos sin Morbroder Horn i Tønsberg finder hun Omgang. Især var hendes Svoger, Byfoged Wulfsberg paa Moss hendes Hjælper i Nøden saavel under Mandens Sygdom som ved hans Død. De besøger hinanden en eller to Dage aarlig, saa hun har hidtil bevaret sit gode Humør og fundet sin Tro bekræftet at: »Gud er god!« — —

I Aaret 1803 besøgte min Søn, Eggert Christian, og jeg min Svoger, Kirurg Echstedt og Søster, Anne Katrine, i Horsens, og Forvalter Borch paa Boller. Det var en morsom og behagelig Rejse for os begge, og vi glædede os over i den bedste Sommertid at rejse gennem Sjælland og Fyn over Middelfart og Vejle til Horsens. Ingen af os havde gjort saa lang en Rejse før eller set de Steder, vi passerede og kom til.

Søndag Morgen rejste vi over Storebelt og var 2 Timer efter i Nyborg, og efter at vi havde spist, tog vi til Odense, og Tirsdag Mórgen Kl. 6 var vi i Horsens, hvor vi blev modtaget af min inderligt elskede Søster Echstedt og hendes Mand. Vi blev den Dag i Byen og sov der om Natten. Min Svoger viste os det fyrstelige Palæ og vi havde den Fornøjelse at blive forestillet for hendes Højhed den russiske Prinsesse Catharina, efter at vi først havde talt med hendes Kammerfrøken, som siden blev Bispinde i Ribe*). Hun var vor Tolk hos Prinsessen, som var meget nedladende og talte med os $\frac{1}{2}$ Time.

Herfra gik vi hen til min Fætter, Præsten Magnus Horn, og med ham saa vi begge Byens Kirker og øvrige Seværdigheder. Derefter gik vi hjem til min Søster, hvor der var dækket stort Bord. Min Svoger, Herredsfoged Borch, med Familie og flere andre indfandt sig til Middag, og efter Kaffe-bordet spadserede vi i Byens Omegn. Om Aftenen rejste min Svoger og Søster tilbage til Boller, efter først at have paalagt os at komme til Middag hos dem næste Dag og bo hos dem saalænge vi blev i Jylland. Vi tog imod Indbydelsen, og næste Dag gik vi fra Horsens til Boller sammen med min kære Søster Catrine. Kl. 11 var vi der allerede, og efter en pæn Frokost spadserede vi i Herskabets Have,

*) Ifl. Friis: »Det russiske Fyrstehof i Horsens« var Frøken Kaas Hofdame ved Hoffet i 1803. Hun viedes den $\frac{4}{9}$ 1807 til Biskop Middelfart i Ribe.

der ikke alene var stor, men ogsaa smuk og anlagt midt i Skoven. Efter at vi havde gaaet lidt omkring, satte vi os under et Træ, der var forsynet med en overordentlig stor Top. Dets Grene var saa lange, at de maatte have Stivere og man sagde, at et helt Regiment Soldater kunde staa under det, i hvert Fald er det sikkert, at jeg hverken før eller siden har set saa stort et Træ.

Kl. 2 kom Etatsraad Thygesen med Frue samt flere andre, og nu gik vi til Taffels og levede paa stor Mands Vis, men Eggert og jeg var ikke saa godt tilfredse med denne Dag, som med den foregaaende, da vi morede os bedre i det jævne Selskab.

Næste Dag blev vi inviteret til Bygholm af nævnte Etatsraad Thygesen, og der gik det lige saa stift til som Dagen i Forvejen. I Bygholms Have var der en Sneglehøj omtrent saa høj som Rundetaarn, hvorfra man havde en glimrende Udsigt over flere Købstæder og Herregaarde og kunde se ud over Havet.

De øvrige Dage paa Boller gik med Middagsselskaber hos min Søstersøn, Erhardt Borch, og en Dag kørte gamle Borch med mig hen for at se hans nybyggede Herregaard, Borchsminde. Paa Vejen derhen besøgte vi den gamle Præst Schandorff i Tyested, hvilket morede mig meget, og med det samme tog vi ind paa Bygholm for at sige Farvel.

Efter 5 Dages Ophold paa dette smukke Sted tog vi Afsked og rejste til Horsens, hvor vi om Natten boede hos Søster Echstedt. Herfra begav vi os paa Hjemturen over Snoghøj gennem Fyn til København.

Aarsagen til denne Rejse var, at min Søn Eggert var blevet Svend den 3. Septbr. 1802. Denne Dag inviterede min Svigersøn Henningsen os og alle Børnene ud til Frederiksdal Skov. Vi mødtes efter Aftale ved Kroen Kl. 11 Form., hvor Henningsen og hans Kone modtog os og gratulerede os, da det var vor Sølvbryllupsdag. Derefter overgav Henningsen os vor ældste Søn, som fra i Dag var Svend i hans Butik.

Karen var i sit Es i Dag, hun kom nu med Chokolade og Kager. Grandmama var ikke lidt stolt af sin Datterdatter, der bar hendes Navn, og som saadan kunde glæde os alle. Min Søster, Fru Petersen, smidskede til Henningsen, fordi han som sædvanlig var mild og munter overfor hende, og fordi han havde sørget saa godt for hendes kære »Fader«, det kaldte hun Eggert, fordi han bar Faders Navn.

Min Søster Sophie, der var fulgtes med Henningsens, var ikke mindre glad og havde den Dag saa meget at spørge om, at hun ikke fik Svar paa alt. Iomfru Nebel, som den bedste Høne i Kurven, morede sig selv og os andre, gamle og unge, med fornuftige Betænkninger, kort sagt: vi var alle glade. Efter Chokoladen spadserede vi i Skoven. Den, som kender Skoven samt Gaardens Beliggenhed og alt det skønne, vil ikke undre sig over, at vi morede os godt.

Kl. 2 spiste vi Middag og efter Kaffen promenerede vi i Skoven og Marken omkring Kroen og Jægerhuset, vi unge*) gyggede i en Gynge, der var anbragt mellem to Træer, og Tante Horn, Madame Knudsen og min Svigermoder morede sig med at se paa os.

Klokken henad 9 Aften forlod vi dette dejlige Sted, hvor Natur og Kunst har forenet sig for at glæde de Mennesker, der vil glæde sig over lidt. Jeg glemmer ikke denne Dag. For mig og min Familie var den ikke alene behagelig, men ogsaa meget vigtig. Herre! Dit Navn være lovet, thi Du gav mig mange saadanne!

— — Jeg frygter for, at det efterfølgende ikke vil være behageligt at fortælle, thi fra nu af trak der sorte Skyer op over det kære Fædreland, og disse formørkede ogsaa min Himmel. Dog endnu kan det vente lidt. Jeg tabte Traaden ved min Søns og min Hjemkomst fra Horsens i Juli 1803.

Næste Aar døde Madame Schov, som boede paa 3. Sal

*) Friborg var den Gang 55 Aar.

i mit nye Hus i Store Fiolstræde. Denne Kone havde testamenteret omtrent $\frac{1}{3}$ af sin Formue til sin Tjenestepige og 500 Rdl. til sin afdøde Mands Søsterdatter i Jylland, hvorefter Resten tilfaldt min Datter Cecilia og mig med ca. 6000 Rdl. til hver. For min Datters Vedkommende blev Pengene sat i Overformynderiet, og for mit eget Vedkommende anbragt i min Forretning, saa at jeg udvidede den, ja, jeg dristede mig endog til at gøre større Indkøb fra Udlandet — desværre varede det ikke længe. —

I dette Aar eller først i 1805 gjorde jeg min Søn Hans Jochum til Svend, efter at han i 6 Aar havde været i min Forretning som Dreng og efter mit Skøn fortjente at lønnes paa den Maade; men Glæden varede kun kort. Jeg troede selv, jeg havde et Menneske ved min Side i min Forretning, der med Iver og Troskab vilde varetage mine Interesser, saaledes at jeg selv kunde fritages noget; men Skæbnen vilde det anderledes. Til Paaske blev han ivrig, da han ikke kunde faa Drengen til at feje Støvet bort fra Boden og pynte den som sædvanlig. Han tog saa selv sin Kjole af, lukkede alle Vinduerne op og med en Støvekost fejede han Loft og Vinduer. Ved at han havde blottet sig og havde staaet i Træk, havde han paadraget sig en Sygdom. Doktoren kom og var bange for hans Liv, for han begyndte at fantasere. Imidlertid vendte Sygdommen sig flere Gange, saa vi ofte havde godt Haab, men lige saa ofte mistede vi det igen, og endelig efter 24 Ugers Forløb døde han.

Hans Søster Johanne Iverine, nu Fru Wulfsberg, vaagede hos ham den Nat, han døde. Hun fortalte, at hun havde givet ham Medicin for sidste Gang, hvorpaa han sov ind. Noget efter vaagnede han og sagde: »O, Gud! hvor er der dejligt!« og straks efter opgav han Aanden.

Jeg behøver ikke at tale om den Sorg, dette Dødsfald voldte mig saavel som min Kone, efter hvis Fader han var opkaldt; men ogsaa hans Bedstemoder og alle hans Søsken-
tog Del i Sorgen. Han fortjente vor Kærlighed og Agtelse,

for han var munter, venlig og nem at omgaaes, og hans Velvillighed mod sin Moder og sine Søskende var saa stor, at han undertiden hellere tog imod et Rap af sin Fader end han undlod at tjene dem. Han er nu hos den gode Gud, der saa ofte har givet mig Kraft og Styrke til at gennemgaa denne og mange flere Lidelser. Der skal vi samles med ham!

Foruden den Sorg, min Søns Sorg voldte mig, havde jeg det Uheld, at Englænderne opbragte Skibet »Haabet«, ført af Niels Andersen Munk, som fra Neblon & Co. i Cette havde indtaget 2 Fade Brændevin med 3475 \mathcal{E} , 1 Fad fin Olie og en Balle Propper, som jeg alt sammen maatte betale til Reincke i Altona med 492 Rdl., men jeg har aldrig set Varerne eller faaet mindste Erstatning. Næste Aar fik jeg Brev fra Wulfsen & Aub i Livorno, at de for min Regning havde afsendt 2 Kasser Korender, 1 Fad (800 \mathcal{E}) søde Mandler og 1 Pibe Kalabri Olie, betalt i Hamborg med 600 Rdl. og forsikret for 400 Rdl. Præmien blev betalt af mig med 48 Rdl., men det gik med disse Varer som med de første, jeg fik dem aldrig, og Assurancen var ogsaa tabt, for det Kompagni, der havde forsikret dem, gik Fallit. Endelig i 1820 fik jeg det igen oprettede Kompagni til at betale mig 60 Rdl. i Sedler, thi ved Falliten havde det deponeret sin Kapital.

Disse to Uheld var ikke ubetydelige for mig, thi foruden den Kapital, jeg tabte, savnede jeg Varerne og mistede den Fortjeneste, jeg skulde have haft og maatte oven i Købet købe dem af andre. Jeg blev i dette Aar ogsaa paa anden Maade forfulgt af Skæbnen. Min jegode, inderligt elskede Datter Karen Henningsen fødte en Datter og befandt sig temmelig godt efter det, men en Dag var Manden redet ud og kommet til Skade, ved at Hesten var snublet med ham. Han blev bragt syg hjem, og det kunde ikke skjules for hende. Den Sorg, det voldte hende, kunne hun ikke bære, skøndt hun bestræbte sig for det. Hun laa saaledes hen i nogle Uger. Hendes Søster og Svoger kom uventet herved

fra Saltværket paa denne Tid for at besøge os og glæde os med deres Selskab, men desværre gik det dem med Karen, som det 1822 gik deres Søn Jacob med hans Broder Jens, kun med den Forskel, at de fandt Søsteren levende ved Ankomsten og senere saa hende gaa bort, medens Jacob ikke saa sin Broder, før han skulde ledsage ham til det sidste Hvilested. Og Karen døde. Den Sorg dette Dødsfald forarsagede i Familien kan min Pen ikke beskrive. »O! Gud! Du er god, men dine Børn føler Dit Ris. Gid det altid maatte føre os til det rette Maal!«

Karen efterlod sig 3 Sønner og den lille Pige hos deres bedrøvede Fader (se foran i 2. Del).

I April Maaned Aaret efter (1807) døde min Svigermoder, Kammerraadinde Horn, født Bachevold. Det var en lykkelig Tid, Gud kaldte hende paa. Hun kom til Middagsbordet og vilde til at spise, men Maden vilde ikke smage hende. Hun lagde Skeen og tog den lidt senere, men det var det samme. Saa lagde hun den igen og sagde til min Søster, at hun vilde rejse sig, hvorpaa hun gik op til sig selv. Min Søster vilde gaa med, men min Svigermoder vilde ikke have det. Hun gik saa alene op paa sit Kammer og straks efter kom min Kone op til hende og lagde hende i Seng. Jeg gik efter Etatsraad Bang, som kom Kl. 5, men han erklærede, at der intet var at gøre, da det var Alderen, der havde kastet hende paa Sygelejet. Han vilde ordinere noget, der kunde stimulere, men det vilde snart være forbi. Min Kone var hos hende den Nat, og om Morgenens tidligt sov hun ind uden nogen Lidelse. Min Svoger blev straks underrettet om hendes Død, og han skrev til Assessor, nu Konferensraad, Rothe, om han paa hans Vegne vilde overtage Boet sammen med mig. Da jeg bragte ham min Svogers Brev, var han villig til det, og Dagen efter fik vi Skifteretten til at bryde Seglene, der straks efter hendes Død blev sat paa hendes Ejendom. Paa 6 Uger var vi færdige med hele Skiftet og jeg

var saa heldig at faa alt det, min Svoger ønskede af Boet, sendt op med et Skib. Sølvtøj og andre Sager blev fordelt lige mellem Broder og Søster, men Penge og Obligationer blev derimod delt efter Loven*).

Vi kommer nu til en Periode, der er den skrækkeligste i hele mit Liv, ikke blot for mig, men for hele Hovedstaden og endog for Fædrelandet, en Tid som ikke vil glemmes i mange Aar, ja, maaske aldrig. 1807 vil stedse blive skrevet med sorte Tal i Danmarks Historie. Allerede ved Nytaars-tid begyndte man at tale om, at England vilde paaføre os Krig, Folk i London underrettede i Breve Venner om det, men man troede ikke paa det. Regeringen var tværtimod saa sikker i sin Sag, at den tog Regimenterne bort fra København og indkvarterede dem i Holsten, Jylland og Fyn, hvilket skete af Hensyn til de franske og tyske Armeers Bevægelser, da Franskmændene var i Nærheden.

Endelig tog Englænderne Masken af, og en engelsk Flaade løb gennem Sundet og lagde sig til Ankers ud for Vedbæk. De tog nu vore Skibe, baade dem, der var kommet hjem og dem fra Udlandet, og dem fra Provinserne. Hs. kgl. Højhed Kronprinsen (senere Frederik VI.), som laa paa Fyn med en Del af Tropperne, vovede sig med et Koffardiskib fra Nyborg til Korsør og videre til København straks efter Englændernes Ankomst, og nu fik alting Mod og Liv, da man troede han vilde blive og forsvare sin Residensstad; men Dagen efter hørte man, at han var rejst igen, og at han havde taget sin Fader, Kongen, med. Det nedstemte Indbyggernes Mod og man spaaede sig intet godt. Imidlertid havde han givet Ordre baade om Regeringsformen og Byens Forsvar, f. Eks. blev General Peymann Gouvernør.

*) Ifl. dagældende Arvelov skulde en Søn arve det dobbelte af, hvad en Datter arvede.

Man sagde, at Kongen paa Overfarten fra Sjælland til Fyn var forklædt som Bondekone, og at Kronprinsen var iført Matrosklæder, og det blev ligeledes fortalt, at Englænderne kom paa Skibet, de var med og visiterede, men da det var et lille ubetydeligt Skib, og det gik ballastet hjem, lod de det sejle. Andre mente, at Englænderne nok var underrettede om de høje Personers Nærværelse paa Skibet, men uvidende om, hvad de skulde gøre med dem, var glade ved at kunne lade dem sejle. Det var nok heller ikke for at fange kongelige Personer, at Englænderne var kommet, men deres Tænder løb i Vand efter vore nogle og tyve prægtige Orlogsskibe, og de fik dem.

Nogle Dage efter Kongens Afrejse blev der af Peymann forlangt Pas for Prins Ferdinand og begge hans Søstre. Nu var Krigen erklæret. Straks efter at Englænderne havde lagt sig ved Vedbæk, prøvede de at udskibe deres Folk i to Barkasser. Man fortalte, at de var sikre paa at møde betydelig Modstand, og derfor var deres Folk i Barkassen blevet instrueret og havde faaet Ordre til, at hvis de mødte Modstand ved Landgangen skulde de straks vende tilbage, men hvis der ingen Modstand var, skulde de lægge Haanden paa Hatten for derved at give Signal til at flere kunde komme efter. Det skete, og snart saa man, hvorledes Transporten med Barkasserne tiltog, og inden man vidste af det var flere Hundrede Englændere landsat.

Folk fra København, der paa denne Dag — en Søndag Eftermiddag — som sædvanlig var taget ud til Dyrehaven og andre Steder i Nærheden, blev bange og skyndte sig hjem. Iblandt dem var der en Kaptajn Scheibe, som dengang boede i Pederhvidtfeldsstræde. Han red lige til Peymann og bad om et Kompagni af Livvagten og nogle Landsoldater, saa vilde han inden Aften tage 5—600 Englændere, der laa i Skoven ved Vedbæk og sov en Rus ud, og han vilde ogsaa tage en Del Heste, der var sluppet løs i en Kornmark; men Peymann takkede. Det gjordes ikke nødvendig. Jo flere der kommer i Land, jo færre kommer tilbage igen.

Imidlertid var man ikke uvirksomme i Byen. Fra Landet knm en Del Landeværnsmand for at være tilstede. naar det var nødvendigt, men disse blev dog ikke sat i Aktivitet, for om Dagen laa de for det meste paa Gaden, og hvor de opholdt sig om Natten, er mig ubekendt. Der blev anlagt et Batteri paa 6 Kanoner ude ved Svanemøllen og oprettet en lille Vagt. Paa Ladegaardsvejen blev der anbragt ridende Artilleri med en firepundig Kanon imellem Farimagsvejen og Stiftelsen, og ligeledes paa Vester-, Nørre- og Østerbro. Borgerskabet, som i den senere Tid havde lært Vaabenbrug paa Rosenborg Ekserserplads sammen med Svende og Læredrenge, begyndte nu at gøre Garnisons Vagttjeneste. Gouvernørens Bolig, hvorfra alle Befalinger skulde udgaa, blev flyttet til Hotellet tæt ved Hovedvagten (paa Kongens Nytorv). Alting var frygteligt, og man mærkede, det var Alvor.

Tre Dage inden det blev Alvor, havde jeg Kaptajns Vagt paa Hovedvagten, for min Kompagnichef, Kaptajn, Vinhandler Lund, var meget syg. Men nu fandt man paa at give mig et andet Hverv. Jeg blev ikke alene som Næstkommanderende ved Kompagniet beordret til at overtage en Bastion paa Volden, men maatte ogsaa daglig møde i Lunds Hus for at udbetale Penge til de fattige Borgere, Svende og Drenge, som af Kompagniet var beordret paa Vagt med mig.

Studenterkorpset fik nye Uniformer og fik Navn af Kongens Livkorps. Ligeledes blev der af Kontorister, Klædekræmmerne og andre Laug oprettet et Livjægerkorps, der fik Rang efter Garden. Disse Mennesker viste sig under Blokaden som ægte, danske, tapre Mænd; thi med deres Officerer blev de ofte sendt ud for at møde Fjenden og ødelægge hans Anlæg, navnlig i Clasens Have uden for Øster Port.

Det var i Juli Maaned eller først i August, at Flaaden kom til Kronborg, hvor den laa et Par Dage, inden den gik

igennem Sundet og lagde sig ved Vedbæk. Der laa den i et Par Dage inden Landgangen blev iværksat. Nu blev man bange og sendte Ilbud til Jægerspris eller Kanonværket efter Krudt, og om jeg ikke husker meget fejl, blev der sagt, at adskillige Vogne med Krudt faldt i Fjendens Hænder.

Samtidig med Landgangen ved Vedbæk, fandt der ogsaa Landgang Sted ved Køge. General Castenskiold var beordret til at møde dem med en Del Landeværnsmænd; men jeg tror han kom for sent, saa Englænderne allerede var i Land inden han selv var kommet derned. Der blev leveret et Slag, som vore Folk ikke havde megen Ære af. De blev drevet ind paa en Kirkegaard, i det mindste en Del af dem, og nogle Officerer blev taget til Fange, men blev senere frigivet, og det blev betydet de Menige, at de kunde gaa hjem hver til sit, da de ikke blev fundet værdige at kaldes Krigsfanger.

Nu marcherede Englænderne til Frederiksberg, hvor Generalen tog Hovedkvarter paa Slottet. Han forhørte sig nøje om de kongelige Herskabers Værelser, der ikke blev benyttet hverken af ham selv eller hans Følge. I nogle Dage gennemstrefede de Landet og udskrev Furage samt gav Ordre til, hvor mange Arbejdere hver af de nærmeste Landsbyer skulde levere.

Efter nogle Dages Forløb nærmede de sig København og begyndte Anlægget af deres Batterier. Det vigtigste var ved Rolighed, men da det var af Betydning for dem at have den saakaldte Ladegaard eller Skt. Hans Hospital til Vagtstue og Kasserne, blev der sendt Bud til Byen, at Lemmerne straks maatte flyttes. Dertil behøvedes 3 Dage, hvilket blev tilstaaet. Derefter sendte Englænderne Bud til vor Artilleripost, at den skulde trække sig længere tilbage, da dens Nærværelse var overflødig. Den trak sig saa tilbage til Farimagsvæjen, men i Stedet for at afløse den, trak man den ind i Byen tilligemed Artilleriposterne paa Broerne.

Imidlertid var vi ikke ørkesløse Tilskuere her i Byen. Peymann sendte ofte Livjægere ud for at ødelægge Fjendens Anlæg af Batterier udenfor Nørre- og Øster Port og ligeledes blev Livgarden til Fods, eller en Del af den, som var tilbage i Byen, sendt ud med samme Formaal. De førstnævnte havde flere Smaakampe med Englænderne og efter sigende stedse med Hæder. Derimod var der blandt de sidstnævnte nogle af de Menige, der var saa ildesindede, at de, endog i mit Paahør, har sagt, at naar de marscherede ud af Porten, var deres Officerer stedse muntre og gav den ved Vagten værende Officer Honnør, men naar de kom længere ud, hvor Fjenden var, havde de ingen at kommandere sig, og derfor vendte de altid om uden at bedækkes af Hæderskransen. Dette er ikke sagt af Ondskab, men for at vise, hvad der blev taalt.

Endelig engang vilde den gamle Peymann vise, at han endnu havde Mod og Fyrighed. Han gav Ordre til almindeligt Udfald og skrabede alt Militær sammen for at gøre et Generalangreb paa Batterierne ved Øster Port. Vore Folk kom virkelig ogsaa i Haandgemæng med Englænderne, hvorved der faldt nogle paa hver Side, ja, Peymann fik endog selv et Streifskud i det venstre Ben, men da han saa, at der intet var at gøre, gav han Ordre til Tilbagetog.

Dette var det sidste Udfald, thi et Par Dage efter kom Wellington selv til Byen, ledsaget af Peymanns ene Generaladjutant. Jeg var netop paa Hovedvagten og saa ham køre ind i Regeringshotellet. Hans Tilbud var efter den Instruktion, han havde faaet, at skaane Byen for Bombardement, naar Flaaden blev udleveret. Da dette ikke kunde ske, rejste han tilbage, og nu blev der givet alvorlig Ordre til det militære Borgerskab. Jeg fik samme Dag Ordre til at besætte Bastionen ved Vester Port, men da jeg havde staaet der i en halv Time, fik jeg Ordre til at flytte til Helmers Batteri ved Skt. Pederstræde med mit Mandskab. En Time efter, at jeg var kommet der, fik jeg Meddelelse om, at en

Sergent og en eller to af de Borgere, der havde afløst mig paa den første Post, var skudt af en Kugle.

Natten var rolig, og den følgende Dag kom en General Bech, der skulde anvise mig de Stillinger, jeg skulde indtage, men de Spørgsmaal, jeg havde at gøre ham, og som syntes mig vigtige, blev besvaret med: »Der maa man handle efter Konduite«. Straks efter kom Major Tscherning*) og af ham fik jeg al den Oplysning, jeg ønskede mig, og Besked om, hvad jeg havde at gøre i ethvert Tilfælde.

Nu blev jeg afløst med Ordre til, saasnart der blev blæst Generalmarsch at møde paa Bastionen med det samme Mandskab — imellem 4—500 Mand. Jeg gik nu først hjem og derefter hen til Kaptajn Lund for at udbetale Penge til de frivillige som sædvanlig. Henimod Aften lød Allarmtrommen, og jeg maatte afsted. De virkelige Borgere mødte alle og var besjælede af Mod, men af de unge og frivillige mødte næppe Halvdelen. Imidlertid havde jeg nok til at besætte Posterne, saavel paa Batteriet som nede mellem Voldene, hvor jeg maatte sende en Underofficer med 16 Mand for at passe paa, at Fjenden ikke skulde rekognosere.

Saa blev det Alvor. Mine Poster var næppe udstillede, før Bomber blev sendt ind over Byen, men længere ud paa Natten begyndte Raketterne ogsaa at hvine i Luften. Disse gav et herligt Lys fra sig, men ogsaa en Lyd, der, blandet med Kanonernes Torden, var ligesaa skrækkelig som farlig. De gik alle over vort Batteri og langt ind i Byen, saa baade jeg og mit Mandskab stod temmelig sikkert og kunde med Beundring betragte, hvordan Raketterne krydsede hinanden fra Øster Port, Vester Port, Blaagaard og Rolighed.

Det var en mørk Nat, men Ilden oplyste den, da saavel Bomber som Raketter faldt i et Væk hele Natten. Den første Brand opdagedes i Garderstalden og Hø-Magasinet, som næsten helt nedbrændte i Løbet af Natten. Kl. 5 om

*) Farbroder til den senere Krigsminister, Oberst Tscherning. A. C.

Morgenen bad Sergent Dannefeldt om Orlov en halv Time, og da han kom tilbage, fortalte han, at han ogsaa havde været i mit Hus, og at min Kone i Løbet af Natten havde faaet 7 Bomber slukket — nogle af dem ved Hjælp af Brandfolkene — men Resten havde hun selv slukket sammen med Folkene, da de først havde lært Kunsten. Iøvrigt var det kun den første Bombe, som havde gjort Skade. Den var gaaet igennem et Fag Vinduer i 3. Etage, havde brændt og ødelagt alt i Værelset, var gaaet igennem Gulvet til 2. Etage, havde slaaget Murene itu og var faldet ud paa Gaden paa Store Fiolstræde, hvor den var slukket.

Kl. 9 om Morgenen kom den værdige Biskop Balle og holdt en opmuntrende Tale til mine Folk, idet han mindede dem om Forfædrenes Bedrifter, og straks efter kom Major Tscherning og saa efter, hvordan det stod til. Jeg kan ikke huske, at jeg har set nogen anden Officer paa Volden de Dage. Jeg fik Ordre til at forblive med mit Kommando, dog maatte jeg skiftevis give Mandskabet en Times Orlov.

Henimod Middag kom Major Hummel op paa Batteriet. Han havde 3 eller 4 gode Mørsere med, med hvilke der blev sendt adskillige Kugler ud imod Fjenden, og saavidt mit Mandskab kunde se, traf han flere Gange Fjenden ved Ladegaarden. Derimod stod der en engelsk Jæger ved Ladegaarden og afskød sin Riffel, hvis Kugle faldt ned paa Ydersiden. En Borger, som stod paa det yderderste Brystværn, tog den op og kom hen for at vise den til mig og til sine Medborgere.

Den følgende Nat blev vi Kl. 10 Aften forstærket med en fast Officer og 30—40 Soldater. Officeren gik straks ind i et Skilderhus, der stod der, og hans Mandskab satte sig paa Kanten af Volden ind imod Byen. Da jeg ingen Ordre havde faaet med Hensyn til dette Kommando, og han intet foreviste mig, lod jeg dem sidde og ligge. Kl. 12 Nat traktede jeg som sædvanlig Mandskabet med Brød og Brændevin, og ved samme Lejlighed lukkede jeg Døren op

til Skilderhuset og spurgte, om han vilde have noget med Han tog imod det, forsikrede, at det gjorde godt, og sov til Kl. 5 Morgen, da han vaagnede, gik ud og tog sit Mandskab og afmarscherede. Jeg gav ham ingen Rapport, thi der var andet at tænke paa. Denne Nat var Bombardementet skrækkeligere end forrige Nat. Studiegaarden og Kabinetsskriver Brummers Voksløvsfabrik brændte. I den sidstnævnte var der et meget stort Parti Voks som brændte. Med Forundring saa jeg fra min Post denne Ild, hvorledes Vokset steg op og dalede ned igen. Jeg troede, at det var Signal fra Spioner i Byen, indtil jeg blev nærmere underrettet. Mellem Kl. 8—9 kom Major Tscherning paa Ronde, og da han fandt alt efter Ønske paa min Post og saa, at Kaptajn Staal var tilstede, gav han mig Tilladelse til at gaa hjem til henimod Aften, da jeg atter skulde afløse Staal.

Ved min Hjemkomst fandt jeg min Kone og mine Børn i Behold, men Hjørnehuset var frygtelig ødelagt. Medens jeg stod og spiste Frokost med min Familie, kom Justitsraad Pram, som, efter at han havde fortalt os sin Skæbne, spurgte, hvor min Kone og mine Børn vilde søge Tilflugt. Det havde vi ikke tænkt paa før, men med største Alvor forsikrede han os, at den næste Nat vilde blive værre end de to foregaaende, og at jeg som Mand og Fader ikke kunde forsvare at lade dem blive i mit Hus, der laa saa nær ved Volden og Angrebsstedet, og hvori der allerede var gaaet saa mange Bomber og Kugler. Jeg betænkte mig ikke længe, men foreslog min Kone, min gamle Søster og Børnene at søge Tilflugt med saameget enhver kunde bære af Sølvtøj og Værdigenstande hos min Kones Morbroders Kone, Madame Backevold paa Kristianshavn.

Jeg gik til Allarmpladsen, og min Kone ordnede sit Hus saa godt som muligt, gav hvert af Børnene de Penge, som hun havde taget ud af hver enkelts Sparebøsse, samt saa meget Linned, de kunde bære, og tog selv i sit Forklæde Sølvtøjet og min store Hovedbog, som hun ofte havde

hørt mig sige, var det vigtigste jeg havde. En Del gav hun den ene Pige, som fulgte hende. Den anden Pige og begge Drengene fik Ordre til at blive ved Huset, og derpaa gik hun, Henriette, Niels, Jensine Sophie, Cecilia og Petrine, thi Johanne var paa det Tidspunkt hos Henningsens. Jeg tror, de tog hende med paa Vejen, og da Madame Backevold havde en stor rummelig Stue, overlod hun den med Fornøjelse til dem og to andre Familier fra København, som ligeledes var kommet til hende.

Denne Dag havde jeg Lov at blive hjemme indtil Allarmtrommen gik, og efter at jeg havde udbetalt Penge hos Lund, gik jeg hjem, hvor jeg fandt begge mine Dreng, Simon Søeborg og Johannes Schiødt. Jeg gav dem Ordre til at bære en Del Skrivepapir, som jeg for nylig havde faaet hjem fra Holland, fra Lageret ned i Kælderen og sagde, at hvis det var muligt at redde noget, skulde det være dette samt en Kasse med 200 Pd. Nelliker, 16—20 Pd. Muskatblomme, Muskatnødder og Kanel, der altsammen var samlet i denne Kælder. Det var ikke til at tænke paa Redning for de sværere Varer, skøndt der stod 10 Tønder ekstra tørt Puddersukker i den mellemste Kælder, som jeg gerne vilde have frelst noget af, men det førstnævnte synes mig vigtigere.

Efter et Maaltid, som bestod af Smørrebrød og en Snaps, kom en Tambour igennem Gaderne med Allarmtrommen. Jeg spurgte ham, om det betød Ildebrand eller Allarmering til Volden, og da han ikke kunde svare mig derpaa, befalede jeg mine Husfolk og mit Hus i Guds Haand og ilede gennem Skt. Pedersstræde til Helmers Batteri paa Volden. I Gaderne kom der mange Bomber og Kugler, men da jeg var vant til at se i Luften, i hvad Retning de kom, saa flyttede jeg mig for dem, og med mit sædvanlige Ordsprog: »Ham Gud vil bevare, han er uden Fare«, naaede jeg op paa Volden, hvor jeg afløste Kaptajn Staal. Han vide dog ikke lade sig afløse, men forsikrede mig, at han havde Ordre til at blive der den Nat. Jeg gik saa ind i den lille Toldbetjent-Hytte

for at tale med Løjtnant Conrad, som var Næstkommanderende, men nu begyndte Skydningen for Alvor igen. Nogle af Mandskabet og en Underofficer Christensen af Klædeboe-Kompagniet havde sat sig paa noget Tømmer, som laa ved Møllen. De mærkede nu, at Kuglerne ogsaa faldt ned paa Volden, hvilket de indberettede, og i samme Øjeblik kom en anden og meldte, at Christensen var blevet saaret. Der blev saa truffet Foranstaltninger til at faa ham paa Lasarettet i Kronprinsensgade.

Mellem Kl 12 og 1 kom Major Tscherning, og han undrede sig over at se mig der. Da jeg fortalte ham efter hvis Ordre, jeg var der, nemlig efter Allarmtrommens, sagde han, at der var trommet for Brandfolkene, og han spurgte, om jeg ikke vilde gaa med ham, hvilket jeg gerne vilde. Da vi var kommet hen imod Nørre Port, saa jeg en Raket i Luften tage Retning hen imod os, og da jeg holdt ham tilbage blev vi begge staaende, og Skuddet gik forbi os, saa vi var frelst. Han fulgte mig hjem og bød mig Godnat. Jeg kom hjem mat og træt men saa oprevet af Spændingen, at jeg ikke havde Sans for, at jeg trængte til Hvile. Jomfru Møller, som endnu boede hjemme i Huset, bad mig om jeg ikke vilde følge dem til Kongens Have, da de var bange for at blive i Huset, og jeg svarede: »Jo« og gik med dem.

Da de var kommet til Porten til Haven, hvor de gik ind, mente jeg, at jeg burde gøre noget for mig selv og gik derfor ned til Benzon i Strandstræde. Jeg traf ham og spurgte, om han ikke vilde laane mig sin Hest og Vogn, men da hans Vogn holdt paa Kongens Nytorv for at hjælpe Folk fra Nabolaget, og da han var alene hjemme var det ikke muligt for ham. Jeg mente nu, det var bedst at opsøge Kone og Børn, for hjem vilde jeg ikke gaa, da jeg dog intet kunde udrette der. Det var en rædsom Nat og den frygteligste Vandring, noget Menneske kan tænke sig. Bomber og Raketter krydsede hinanden og var langt frygteligere her end før paa Batteriet; men jeg stolede paa Gud og haabede, at naar jeg

kom længere bort, vilde det blive bedre. Dog heri tog jeg fejl, thi saavel ved Holmens Kanal som paa Slotspladsen og ved Børsen vedblev den stadige Dundren i Luften og Lysning af Rakter. Endog paa Kristianshavn, hvor der før ikke var faldet Kugler, begyndte de nu at falde. Jeg mødte ikke et Menneske paa Gaden, jeg saa kun Ilden og hørte kun Kanonerens Torden.

Endelig naaede jeg til Gaarden, hvor Madame Backevold boede, og hvor det kæreste, jeg ejede, opholdt sig. Da jeg kom ind, saa jeg mange Mennesker ligge midt paa Gulvet paa Sengklæder; men selv var jeg saa udmattet af 3 Nætters Vagt og lige saa mange Dages besværlige Strabadser, at i samme Øjeblik, jeg satte mig paa en Stol, faldt mine Øjne til af Søvnighed, saa jeg neppe kunde modtage min Kones og mine Børns Kærtegn. Den gode Madame Backevold bød mig baade noget at spise og drikke, men jeg ønskede ikke noget. Jeg havde forskrækket Professor Schlegel, der havde søgt Tilflugt i Huset, og han gik ud for at undersøge, hvorvidt man burde blive eller trække sig ud til Amager. Imedens sad jeg og sov paa Stolen. Da han kom hjem blev Resultatet, at man snarest muligt skulde tage til Amager, og imedens Kvinder og Børn lavede sig istand til at flytte, kogte Madame Backevold Kaffe til os alle. Dette tog jeg med Glæde imod, og da Klokken var henimod 6 om Morgenen, gik saavel min Kone og mine Børn som de andre Familjer og deres ædle Værtinde ud af Huset. Jeg fulgte med fra Prinsensgade, hvor Madame Backevold boede i Nr. 297(?) til Hjørnet af Store Torvegade. Min Kone hang om Halsen paa mig og bad mig om endelig at gaa med, men min Pligt holdt mig tilbage. Havde jeg paataget mig et Embede — som oven i Købet blev belønnet med 100 Rdl. aarlig — som Kaptajn, saa var det netop nu, jeg skulde vise mig værdig til at modtage en saadan Belønning,

Den som har en kær Ægtefælle kan bedst føle, hvad min Kone, mine Børn og jeg selv tænkte ved Skilsmissen,

der skete under Kanonernes Torden. Nu søgte jeg tilbage til Byen og paa Knippelsbro mødte jeg en Mand, der fortalte, at Frue Taarn var i lys Lue. Paa Hjemvejen gik jeg ind til Henningsen. Han havde intet flyttet ud, men hans Lager laa indpakket, saa at han, hvis der skulde udbryde Ild, straks med Vogn kunde redde, hvad muligt var paa et sikkert Sted. Jeg gad nok vidst, hvor det var.

Efter en hastig Froksost gik jeg hjem, hvor jeg fandt Laugsbudet Didrichsen med Kone og Børn ifærd med at flytte. Iøvrigt var begge Husene tomme, Butikken var lukket indvendig og udvendig, saa efter mit Skøn var alt i Orden og paa nær den nederste Trappe, som allerede var skudt ned den foregaaende Dag, fandt jeg ellers intet ødelagt. Johan var gaaet til Kristianshavn for at opsøge min Kone, men hvor Simon var, vidste Didrichsen ikke og heller ikke, hvor den ene Pige var, for den anden var med min Kone.

Kl. henad 10 gik jeg hen til Lund for at betale Penge til Mandskabet. Inden jeg kom ind i Gaarden, faldt en Kugle ned tæt ved mig uden at røre mig, men nogle Skridt til venstre for mig, gik et Menneske. Jeg saa ikke Kuglen ramme ham, men jeg saa ham først løbe hen til Porten ved Porcelænsfabriken, derfra over til Lunds Gaard og her faldt han paa Gaden og var og blev død. Man mener han var død af Skræk; thi man kunde ikke se Spor af Kuglen. Kl. 11^{1/2} kom Johannes fra Amager med Hilsen fra min Kone og mine Børn. De befandt sig godt derude og havde sendt Amagerens Vogn ind for at faa nogle Sengeklæder, og hvis jeg vilde give ham Nøglen til Butikken, vilde han tage noget med derfra. Jeg gav ham Nøglen og bad ham tage saa meget med paa Vognen, som Amageren fandt Hestene kunde trække uden Overanstrengelse og lovede tillige at komme hen til ham i Løbet af en halv Time. Men desværre indfandt hele Kompagniet sig for at faa Penge, og uagtet jeg sagde, jeg skulde gaa, og at jeg ikke blev hjemme over ¹/₄ Time,

saa var der dog intet andet at gøre end at vente og betale dem til sidste Mand. Nu kom jeg hjem, men forsent. Han var borte, og efter at han var kommet ud med det første Læs, lod han Simon køre ind efter endnu et Læs, men denne havde glemt at faa Butiksnøglen fra Johannes, saa han bragte ganske vist min Kone Sengeklæder og andre ubetydelige Sager, men ingen af mine Varer. Havde han været saa fornuftig enten at modtage Nøglen til Butikken eller lade Døren brække op, kunde han have faaet Varer bort for 2—3000 Rdl., dels af de førnævnte Sager og dels Kaffe og Sukker, som stod lige for Haanden. Alt hvad jeg nu fik var en Sæk Kaffe paa 100 Pd og omtrent 30 Pd. Kandis. Imedens Simon var hjemme, var jeg paa Kompagniets Allarmplads for at give Mandskabet Ordre angaaende næste Dags Vagt, og hos Stadshauptmanden for at faa Penge til Mandskabet, da jeg allerede havde lagt 30 Rdl. ud selv. Da jeg kom derfra, var Simon borte med $\frac{1}{2}$ Læs.

Imidlertid udbrød der Ildløs hos en Bødker i Store Fiolstræde, og da der ingen Sprøjter var, greb den om sig til begge Sider, saa man saa den rene Ødelæggelse for sig. Ilden ødelagde begge Sider af Store Fiolstræde, undtagen Meilsøes Hus paa Hjørnet af Halmtorvet, Rosengaarden, Nørrevoldgade fra Fiolstræde til Frederiksborggade, den ene Side af denne Gade paanær Farver Ellers Hus, som jeg tror blev reddet ved Kaptajn, Farver Staals Konduite, lige op til Kultorvet¹, Pederhvidtfeldtstræde og en Del af Skidenstræde. Mine Huse blev næsten samtidigt angrebet fra Skidenstræde og Fiolstræde men først ud paa Natten; thi Kl. 6 om Eftermiddagen var jeg hjemme og gik derfra ned til Henningsen, hvor jeg opholdt mig om Natten og sad og sov paa en Rulle Klæde. Omtrent Kl. 10 gik min Søn Eggert og en Ven hjem og kom ind i nederste Etage, hvorfra de som Bevis for, at de havde været der, bragte mig et Par Skilderier, som de havde fundet paa Bordet i Dagligstuen. Jeg trængte for meget til Hvile til at kunne foretage mig noget,

og Søvnen bemægtigede sig mig saadan, at jeg blev siddende hele Natten paa Henningsens Klæderulle og sov til Kl. 7 Morgen, da der blev bragt mig en Kop Kaffe.

Nu kom det glade Budskab, at der i Gaar var sluttet Vaabenstilstand for 24 Timer, og man haabede, det vilde føre til videre Forhandlinger. Med denne Trøst gik jeg ud til mit forrige Hjem. I Skidenstræde var det styrtet ned til det øverste af første Etage, men i Fiolstræde til det øverste af Kældervinduerne, og i Kælderen laa Bjælker og brændte i lys Lue. Det var ikke muligt at komme ind i Huset, men der var heller ikke noget at komme ind efter, og derfor gik jeg bort med den Tanke: »Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet.«

Jeg husker ikke, om jeg skulde udbetale Penge hos Lund den Dag, men jeg ved, at jeg gik hen for at sige ham, hvad der var sket og for at høre om der var kommet noget Nyt fra »Stadshauptmandskabet«. Ved samme Lejlighed mindede jeg ham vor Aftale under Bombardementet, at den af os, som beholdt sit Hus, skulde modtage den anden med Familie, hvis han mistede sit. Han svarede, at han haabede, jeg kendte ham saa godt, at jeg vidste, at hvad Dag jeg kom, vilde hans Hus staa aabent for mig og min Familie.

Det var, saa vidt jeg husker, Søndag, og da der ingen Ordre var givet for Kompagniet, gik jeg ud til Taarnby og fandt min Kone og hele Familien velbeholden. Hun gav mig Middagsmad, og Amagerkonen trakteredede med Kaffe. Jeg gik nu hjem til Henningsen og spiste til Aften, og han havde indrettet en Seng til mig, saa jeg kunde befinde mig vel.

Resten af denne Uge brugte jeg til at se til Frue Kirke, hvis Værge jeg var. Jeg fandt min Nærværelse nødvendig, saameget mere, som Professor Hornemann var syg. Kobberet var brændt af Taget og laa spredt i Klosterstræde og Nørregade saavel som paa Kirkegaarden. Jeg opsøgte Kirkens Arkitekt, Guione, og gav ham Ordre til at skiftes med mig til at lede de 10—12 Mand jeg havde antaget til at samle Kobberet

op og passe paa det. Af Stadshauptmand Mylius fik jeg overladt 6 Borgere, som jeg dog kun beholdt i 48 Timer. Imidlertid havde jeg ladet Tømrermester Wahl slaa Brædder op for de to Porte paa Kirken og sætte en Laage for den tredje, saaledes at jeg fik alt baaret ind i Kirken inden Borgerne gik.

I samme Uge besøgte jeg min Fætter Benzon, som spurgte mig om, hvad jeg havde tænkt med Hensyn til mig selv. »Slet intet«, svarede jeg, »for i to Dage har jeg slæbt for Kirken fra Morgen til Aften og har først nu faaet Kobberet fra Taget bragt ind. I Morgen skal vi til Gruset, og derunder er der begravet 100 Lispund (1 Lispund = 8 kg) Jern, som er af stor Værdi for Kirken, og før dette er gemt, tænker jeg ikke noget for mig selv«. Dette ansaa Benzon for en stor Ligegyldighed af mig, for han kendte ikke den Aftale, jeg havde gjort med Lund, og jeg husker ikke, om jeg ved denne Lejlighed lod falde et Ord derom.

Jeg forlod ham og gik til anden Beskæftigelse. Jeg fik nemlig fat paa Graverne og lod dem skiftevis være mig behjælpelig ved Oprydningen af Kirkegaardene. Derefter antog jeg 12 Mand til Arbejdet og beskikkede Gravkarlen Jens Simonsen og Taarnvægter Ole Tandrup som Underopsynsmænd, den ene ved Stenenes Transport og Stabling af Jern, som jeg lod lægge i Bunker ved Kirkedøren for efterhaanden at føre det ind i Kirken. Jeg mødte selv paa Pladsen for at sætte Arbejderne i Gang, og Kl. 7 blev jeg afløst af Engmark eller Sandsted, thi Overgraver Nissen var syg. Kl. 11 kom jeg igen for at afløse og være tilstede medens Jernet og det øvrige Metal blev bragt ind i Kirken, hvortil jeg alene havde Nøglen. Om Eftermiddagen var Graveren der igen, og jeg afløste ham saa en Time før Aften for at faa Metallerne bragt ind.

Hvorlænge dette Arbejde varede, erindrer jeg ikke, men den første Søndag efter Vaabenstilstanden gik jeg til Taarnby for at bede min Kone og Børnene om at tage med til Hen-

ningsen, som havde indrettet Logi for os alle for nogle Nætter. Vi spiste til Middag hos Crilles Petersen, hvor de nu havde været i 10 Dage og efter Omstændighederne befundet sig godt. Da vi havde drukket Kaffe, kørte vi ind til Byen paa Crilles Petersens Vogn, der var belæsset med Sengekælder, som var hentet ud under Bombardementet.

Jeg fik nu at vide af Benzon, at han, uden at jeg vidste af det, havde været hos Lund og spurgt ham, om jeg ikke kunde bo hos ham med min Familie, og om han ikke vilde tillade mig at lave et Skillerum af Brædder i hans Vinkælder, saa at jeg kunde faa en Urtekrambutik i den Del af Kælderen, der var nærmest mod Kannikestræde. Svaret var: »Jo med Fornøjelse, det har jeg lovet for længe siden, og naar han vil, kan han begynde paa at indrette sig og flytte ind.«

Benzon havde derefter talt med Henningsen, og de var blevet enige om at hjælpe hinanden med at indrette det for mig, dog maatte de naturligvis tale med mig først. Saasnart jeg havde faaet min Familie ind til Byen, begyndte jeg at tænke paa at tale med min Kone om vor videre Skæbne. Hun var godt fornøjet med at bo hos Lund, hvilket var mig tilstrækkeligt, og Mandag Morgen gik jeg til ham. Han sagde, at Benzon allerede havde været hos ham, og viste mig den Plads af sin Kælder, han vilde overlade mig til Butik. Det undrede mig, at Benzon tog sig af mine Affærer, og jeg gik derfor straks hen til ham, dels for at takke ham og dels for at fortælle ham, at jeg var myndig selv. Imidlertid havde han gjort det i den bedste Mening, og han fortalte, at Grunden til det var den, at jeg havde taget mig mere af Kirkens Sager end af mine egne, og hvis jeg vilde tillade det, vilde han og Henningsen købe Tømmer og begynde paa at indrette Butikken, saa jeg kunde vedblive med min Beskæftigelse ved Kirken og kun se efter, naar det blev færdigt. Vi blev enige og fulgtes ad til Lund, som allerede havde ryddet Kælderen, saa vidt det var nødvendigt.

Imidlertid var en Skipper Odderbeck fra Tønsberg ankommet med en Ladning gode Fyrrebrædder, hvoraf han overlod mig saamange, jeg behøvede, Tømmer købte Benzon paa Tømmerpladsen og lod sin Vogn køre det hjem for mig. Skillerummet var snart færdigt tillige med et nyt Gulv. Jeg talte med min Ven Lyngbye, som tilbød mig en næsten ny Reol til Laans — den samme, som endnu staar i min Butik — Grave forærede mig en gammel Disk, som blev forlænget med nye Brædder, og saaledes var den første Indretning færdig i Løbet af ca. 8 Dage. hvilket jeg maa takke Benzon for med Hensyn til Hjælp og Henningsen med Hensyn til Pengestøtte, som jeg, Gud ske Lov, snart betalte ham tilbage.

Samtidig med, at dette stod paa, var jeg flyttet ind med Familjen. Lund havde kun forbeholdt sig selv 2 Værelser til Gaden og et til Gaarden, Resten var stillet til vor Disposition, saavel til Købmagergade som til Skindergade. Her indrettede vi os nu saa godt, vi kunde. Det, vi havde at flytte med fra Henningsens, var Sengklæder. Af Madame Backevold købte jeg en gammel Seng med Omhæng til billig Pris, men forøvrigt maatte min stakkels Kone til Markandiseren og Auktionsholderen, hvor hun købte det nødvendigste Indbo til os og vore 5 hjemmeværende Børn.

Selv havde jeg ikke mange Penge, thi dem, jeg havde haft med mig under Bombardementet, var næsten gaaet med; men min Svigersøn Henningsen var os til god Støtte. Min Kone havde Kontrabog med ham, hvor der blev skrevet, hvad han havde laant hende, og hvortil det var givet ud. Da min Butik var færdig og Køkkenet i Kælderen i Orden, var min Kone ogsaa færdig med Møblementet, saavel for os som for min Søster, Fru Petersen og Børnene. Det lignede ikke vort tidligere Hjem med dets Bekvemmeligheder; men det var saadant, at vi kunde hjælpe os med det, og vi takkede Gud, som havde sørget saa godt for os.

Nu var det Tid for mig til at sørge for at faa Varer

til min Butik. En stor Del fik jeg paa Kredit hos Benzon. Det forslog dog ikke; men min Kredit var ikke knækket, fordi jeg havde mistet alt, hvad jeg ejede, og fra mine Venner Aagaard og Grave fik jeg ligeledes Varer paa Kredit, og ogsaa fra Eddikebryggere og Sæbekogere o. s. v.

Den 26. September eller 21 Dage efter Bombardementet aabnede jeg min Urtekræmmerforretning, vel forsynet med Varer. Min gamle Ven Aagaard besøgte mig, og som Oldermænd for Lauget havde han medtaget 12 eller 16 af de ældste Kræmmere for at se min nye Butik og ønske mig til Lykke. Min Kone var belavet paa Visitter og havde dækket et stort Bord til en Snes Personer, saa efter at de havde set sig om i Butikken, gik de ovenpaa for at se Værelserne og tage til Takke med en Frokost som bestod af Kalvesteg, Skinke, Smørrebrød m. m.

Det forstaar sig, at disse mine Venner købte en Bagatel i Forretningen for at »give Handsel«, men tilsammen fik de vel næppe for mere end 15—20 Rdl. Da de var gaaet, fandt jeg, at der var solgt for 360 Rdl. Desuden købte min Fætter Arkivar Horn Varer for 50 Rdl., og min Ven, Kammerraad Dochartt, for 50 Rdl. Især glædede det mig, at Faktor Schou, formodentlig efter Jomfru Nebels Tilskyndelse, kom hen til mig samme Dag. Jeg blev kaldt ned paa Kontoret til ham, hvor han hilste venligt paa mig, beklagede mig og gratulerede mig til det nye Lokale, og derefter spurgte om han ikke kunde gøre mig en Tjeneste ved at laane mig 1000 Rdl., som han havde taget med. Han vilde kun have et Bevis for, at jeg havde modtaget Pengene og 4 % i Rente, men tilføjede, at de ikke skulde blive krævet, før jeg selv saa mig i Stand til at betale dem. Min Taknemmelighed var lige saa stor som min Forundring, jeg ansaa det for en Hjælp fra Himlen, og min Tak til Gud var ikke mindre end min Tak til Manden. Han gik med op til Frokostbordet, og da mine andre Venner forlod mig, fortalte jeg min Kone om Schous store Ædelmodighed, for at hun ogsaa kunde udtale sin Tak.

Ugen forinden jeg lukkede op, havde jeg en Leverance til Englænderne, som den virksomme Schmidt hos Henning-sen havde skaffet mig til Beløb af 147 Rdl. 3 Mk. Min Handel var ikke mindre nu end den havde været i mit eget Hus inden Bombardementet, hvilket satte Modet op i mig og viste mig, at den, der stoler paa Herren, han bygger paa god og varig Grund, og hans Haab bliver ikke beskæmmet.

Ved de ovennævnte Indtægter kunde jeg ikke alene betale Indretningen af Butikken og det, som Benzons havde lagt ud, og flere andre Udlæg, men der levnedes mig endnu noget til kontante Køb af Varer til min Forretning, og jeg glemte nu den Sorg og Nød jeg nylig havde gaaet igennem. Min gode Kone, som i Nødens Tid havde vist sig kæk og søgt at trøste mig, var meget nedslaaet da hendes Bekvemmeligheder ikke var de samme som i vort gamle Hus, f. Eks. var Køkkenet i Kælderen og mørkt, koldt og usundt. Hun var dog taalmodig.

Jeg fortsatte mit Arbejde ved Kirken med de Folk, jeg havde antaget. Inden jeg aabnede min Butik, var Murstenene allerede sat ind i to meget store Huller og et Par mindre. Murstenene stod alle stablet op paa Kirkegaarden, hvis Stakit næsten helt var brændt. Gruset laa endnu tilbage, og det var overstrøet med Klokkemetal, hvoraf det meste laa i selve Kirken og i Taarnporten, som var lukket med Brædder. Jernet og Kobberet var bragt ind i Kirken, dog uden at være sorteret. Jeg maatte derfor, saasnart jeg havde sørget for mig selv, begynde at tænke paa at fortsætte mit Arbejde ved Kirkens Ruin. Da jeg først havde ladet alle de Metalstumper pille op af Gruset, som man nogenlunde kunde se, var jeg nødt til at lade de smaa Korn af Størrelse som Ærter blive liggende til Pris for Gadedrenge og lignende. I den Anledning blev jeg dadlet i et offentligt Blad, men næste Dag svarede jeg i samme Blad, at jeg havde ladet en Tønde af Gruset sende til Guldsmed Hagen, fremlagde Kopi af hans Regning, ifølge hvilken han havde ladet pillet i Ø smaat

Metal deraf, hvilket Arbejde kostede 2 Rdl., og fremlagde desuden en Attest fra Klokkestøber Gamst, hvori han erklærede, at han i det højeste vilde give 12 Sk. for 1 \mathcal{E} af dette Metal. Ved denne Meddelelse tav Angriberen, da han formodentlig kunde indse, at det ikke var fordelagtigt at give 2 Rdl. ud for at faa 12 Sk. igen.

Imidlertid har dette bevirket, at en Jøde kom til mig, efter at jeg indtil den 3. Marts havde ladet indtil 135 Læs Grus køre bort, hvilket havde kostet 50 Rdl. 3 Mk. 12 Sk., og spurgte, om han maatte have Resten af det Grus, der laa ved Kirken mod, at han selv kørte det bort. Jeg kunde forstaa, at han vilde gøre Forretning med det og lovede, at jeg skulde tale med Professor Hornemann om det, dog kun paa den Betingelse, at han vilde betale Kirken 200 Rdl. for det. Det kunde og vilde han ikke, men 20 vilde han betale, og det blev saa bevilliget, at han fik Gruset, som han selv skulde køre bort, og Kirken fik en Indtægt af 20 Rdl. Foruden havde vi ryddet Kirken og pakket 283 Pakker afsmeltet Kobber, hvoraf Mønten overtog en Del og en Del gik til Slottets Bygning. — —

I August 1807 blev der efter Konsistoriets Begæring leveret 3 Sprøjter til Vor Frue Kirke, deraf blev en anbragt i Taarnporten, en paa Vægtergangen og en to Trapper ovenover denne. Kirkens mange Vandkar, som var i Behold siden 1801, blev fordelt saaledes, at der var et Kar fyldt med Vand paa hver Etage af Taarnet og paa Vægtergangen og det store Kobberkar paa Hvælvingen over Kirken. I selve Kirken var der to Kar, et i hver Ende, og paa Kirkegaarden 4 store Kar. Foruden de af Brandmajoren beskikkede Officerer og Brandfolk, havde jeg med Doktor Hornemanns Samtykke antaget 8 Mand og beskikket Kirkens 3 Gravere til skiftevis at være tilstede Dag og Nat for at passe, at Vandkarrene stadig var fyldte. Professor Hornemann, Arkitekt Guione og jeg var ofte tilstede, indtil jeg skulde møde paa Volden.

Allerede den 2. Septbr. om Aftenen slog 3 Bomber

igennem den midterste Hvælving og ramponerede Pulpituret, Prædikestolen, Alteret og en Del af Orgelet, men de tændte ikke Ild, saa de vagthavende, Overgraver Nissen og Jens Simonsen, vedblev med deres Vagt. Tidligt om Morgenen den 5. Septbr. antændtes Taarnet af en Brandraket oppe under Kronen. Da det var umuligt for Brandfolkene at komme saa højt op med Sprøjterne, og alt Haab om Redning var ude, besluttede Brandfolkene og Taarnvægterne at redde sig selv, men da de kom ned til Taarnporten var den saa omspændt af Ilden fra Nørregade, at de maatte gennem Kirken og ud ad Porten mod Studiegaarden. Taarnet faldt Kl. henad 4 om Morgenen, hvorved Flammerne fik fat i det øvrige af Kirken.

Denne Indberetning har jeg nedskrevet efter Graverkarl Jens Simonsens og Taarnvægter Ole Tandrup's Udsagn, og ved at oplæse den for Overgraver Nissen, Sandsted og Engmarck, fandt de den alle rigtig og var villige til at stadfæste den. — —

Dette maa være nok om Kirken for denne Gang, dog bør jeg maaske tilføje, at lige som Skt. Petri Kirkes Menighed blev henlagt til Helligaands Kirke, saaledes blev Frue Kirkes Menighed henvist til Trinitatis Kirke.

— — —

Imidlertid havde min Kone gjort Lejligheden paa Købmagergade saa pæn som mulig, og jeg havde antaget to Arbejdere til at rydde min Grund. Jeg delte min Tid mellem Kirken og min egen Grund, saaledes at jeg snart førte Tilsyn med det ene, og snart med det andet. Alt Gruset paa min Grund blev harpet og lagt i en Bunke for senere at bruges i Kalken i Stedet for Sand, og det grovere og Murbrokkerne blev kørt bort. Murstenene blev samlet og stablet, og det gamle Jern blev kørt hjem til mig for at blive sorteret og derefter sendt til min gamle Smed Lund for at blive rettet ud og hærdet og senere bruges til den nye Bygning. Ankrene blev lagt for sig, da de

for Størstedelen kunde bruges, som de var. Desuden fandt jeg det meste af Vinduesbeslagene og en Del Laase. Et Vognmandslæs gammelt Jern solgte jeg paa Kristianshavn for 1¹/₂ Sk. pr. \mathcal{O} . Kakkellovnene blev sorterede og ligeledes sat til Side, de Plader, som var i Stykker, maatte Smeden paa Ulfeldtsplads*) rette og gøre i Stand, saa at alt kunde være parat, naar det skulde bruges. I Sommeren 1808 var jeg færdig med Oprydningen, og min Grund blev nu indhegnet saa godt som muligt, dels med Resterne af den gamle Mur og dels med løse Mursten, saa der kun var saa stor en Indgang fra Fiolstræde, at en Mand kunde gaa igennem.

I Juli Maaned samme Aar (1808) fik jeg min Afsked fra det borgerlige Militær, efter at jeg havde tjent det fra 1773, stedsse til mine Foresattes Tilfredshed. Jeg havde flere Gange været Kompagnikommandør, baade under Kpt. Lassen, som var min første Chef, og senere under Major Møller, men ved hans Død gik Klædebo Kompagniet, som det hed, over til Major Gamst. Han var syg, da han overtog det, hvorfor jeg atter maatte sørge for det, og da Gamst døde, fik Kpt. Lund Kompagniet; men han blev syg kort før Bombardementet, og nu maatte jeg for sidste Gang overtage det. Det gjorde mig ondt, at jeg uden Skyld skulde afskediges fra Korpset, da jeg tidligere var blevet anset for en af de bedste Office-rer. Vel havde Hs. Majestæt i »Parolbefalingen« sagt, at jeg skulde have 100 Rdl. i Pension aarlig; men da der føjedes den Sætning til: »i Betragtning af Alder og Uformuenhed«, ærgrede jeg mig saa meget der over, at jeg nær var blevet syg. Mine Venner raadede mig til at tale med Kongen og bede ham fritage mig for en Pension, der paa Grund af den Maade, hvorpaa den var givet, var mig mere til Byrde end til Nytte. Jeg fulgte dette Raad og skrev en Ansøgning, som jeg selv afleverede i Majestættens Haand, og hvori jeg

*) Nu Graabrødretorv; var tidligere benævnet efter Skamstøtten for Korfits Ulfeldt, som stod der.

sagde, at jeg for længst havde etableret mig igen, og da jeg i mange Aar havde haft udenlandsk Handel, saa vilde det forvolde mig Tab og ødelægge min Kredit, hvis det Udtryk blev staaende i »Parolebefalingen«, der læstes baade i Hamborg og mange andre Steder.

Hans Majestæt blev meget rørt og var endog saa naadig, at han svor ved sin Gud, at han havde handlet efter Indstilling, og at han vilde give mig Oprejsning. Da Dagen til Præsentationen af Hans Majestæt kom, saa jeg Bülow kalde Stadshauptmand Hallander til sig og hviske noget til ham. Denne, som ikke kendte mig, maatte nu lade en anden Officer vise, hvor jeg stod, hvorefter han gik hen til mig og hilste paa mig. Straks efter kom Bülow og bad mig gaa med hen til Vinduet, da han vilde tale med mig, og det gjorde jeg. Han havde en Hilsen til mig fra Kongen, at dersom jeg ikke selv vilde renoncere paa de 100 Rdl., der var tillagt mig, kunde han ikke tilbagekalde dem, da det havde staaet i »Parolbefalingen«. Jeg svarede saa: »Naar min Konge ikke kan handle anderledes, er jeg fornøjet og ønsker, at renoncere, men haaber, at Majestæten paa anden Maade vil godtgøre mig mit uforskyldte Tab.«

Bülow gik nu straks ind til Kongen, og et Øjeblik efter blev alle vi 35 Over- og Underofficerer indladt i Kongens Kabinet og rangeret efter Anciennitet. Hallander fulgte med Kongen fra den første til den sidste for at nævne enhvers Navn, men mange Steder maatte han spørge: »Er det ikke — — ?«, hvorpaa vedkommende selv nævnte sit Navn. Dette var sidste Gang, jeg bar Uniform, og jeg takker Gud, at jeg kan leve uden den.

Mine Venner fandt, at jeg havde handlet rigtigt, de mere spidsfindige sagde, at der nok havde været en anden Maade at ordne det paa, og atter andre mente, det havde været bedre at beholde de 100 Rdl. Jeg var imidlertid selv tilfreds med, hvad jeg havde gjort, især da jeg et Par Dage efter fik Underretning om, at Kongen i Parolen havde givet

Stadshauptmanden en Irettesættelse, fordi han havde gjort urigtig Forestilling, som hverken min Alder, Uformuenhed eller Opførsel i Tjenesten kunde give Anledning til. I næste Parolbefaling læste man: »Da Stabskaptajn Friborg ikke trænger til de ham tillagte 100 Rdl. i Pension, saa tilbagekaldes samme«. Det beroligede mig, og jeg fik fra den Tid mit gode Renommé tilbage og trøstede mig med, at alting er til det gode for dem, der frygter Herren.

Min Handel paa Købmagergade gik godt, men ingen Glæde er fuldkommen. Hr. Langberg, som boede paa 2. Sal der i Huset, havde en gammel, tysk Karl. Denne Karl havde lagt Mærke til, hvordan mit Pakrum var indrettet, og naar han først var kommet gennem en Mellemdør, der førte fra 2. Sal op til Loftet, hvor jeg havde Lager, saa kunde han ved at kravle op og senere fire sig ned i Kammeret, stjæle fra mig, hvad han havde Lyst til. Hvornaar dette var begyndt, ved jeg ikke; men i Sommeren 1809 syntes jeg, at min Kaffebeholdning svandt saa hurtigt. Jeg spurgte mine Folk, og de mente heller ikke, at Kaffen kunde være solgt saa hurtigt. Johannes Schmidt gik med op paa Loftet, og ved hans Undersøgelse fandt vi ud af, hvorfra Tyven kunde være kommet, ligesom han ogsaa fandt Kaffebønner paa Hanebjælkerne. Nu var vi sikre i vor Sag, men ikke paa Tyven.

Jeg fortalte det til Langberg, bad ham om Mellemdøren til Loftet maatte være lukket og lod sætte en anden Laas paa med to Nøgler, hvoraf jeg gav ham den ene; men han gav mig den tilbage og sagde, at Døren skulde staa aaben, saa længe han boede der i Huset. Imidlertid hørte jeg at den tyske Karl havde solgt Kaffebønner og Sukker ualmindelig billigt, og derfor talte jeg med Politimesteren om det. Han lod Karlen kalde, og allerede ved det første Forhør fandt han ham saa skyldig, at han lod ham arrestere. Da han havde tilstaaet alt, blev han truet med Stokhuset, men nu blev han bange og bad mig lade Sagen imod ham

falde, hvilket jeg gjorde, og om jeg ikke husker meget galt, slap han med $\frac{1}{2}$ Aars Forbedringshus.

I 1810 begyndte jeg at lægge Grunden til min nye Gaard. Efter Anordningen skulde jeg afstaa $3\frac{1}{2}$ Alen langs med Fiolstræde, hvorved Huset blev alt for smalt; men Kommissionen til Gadernes Udvidelse forlangte det. Ganske vist fik jeg 4 Rdl. for hver Kvadratalen af Hjørnedets Grund og 3 Rdl. for det andet Hus' Grund; men skøndt det ialt beløb sig til 4—500 Rdl., saa vilde jeg dog hellere have givet lige saa meget til og beholdt min Grund, da jeg saa havde faaet en ordentlig Gaard, istedet for at Værelserne nu var saa smalle, at der ingen Bekvemmelighed var i Sammenligning med, hvad der før havde været. De Penge, jeg fik for Grunden, var ikke en Gang nok til at nedrive de Mure, der endnu stod paa Grunden og som ellers kunde være blevet staaende i den nye Bygning; men jeg skulde rive dem ned til nederste Sten, der laa 4 Alen under Jordens Overflade og derefter rykke $3\frac{1}{2}$ Alen tilbage.

Nedrivningen var færdig ved Udgangen af 1809, og Kælderbjælkerne blev lagt i Foraaret 1810. Hele Sommeren gik med at mure Ydermurene op, saa Taget kunde blive lagt inden Vinter, og om Vinteren blev Skorstenen og de indvendige Mure bygget, saa at jeg allerede kunde flytte ind i Marts Maaned 1811. Den 31. Marts modtog jeg min Kone og hele Familjen. Alt var indrettet saa godt som muligt, og samme Dag aabnede jeg min Butik, hvilket altsaa var 3. Gang jeg etablerede mig.

Byggeriet kostede mig efter Omskrivningsforhold ifl. Forordning af 5. Juni 1813 15000 Rdl. Alt hvad jeg havde at bygge for, var 4000 Rdl., som det Harboeske Kloster havde forstrakt mig med som 1. Prioritet i mit forrige Hus. Det blev udbetalt af Brandkassen som Skadeserstatning. Endvidere fik jeg udbetalt 7000 Rdl. som første Prioritet af nævnte Kloster. Af Kreditkassen for Husejere fik jeg en anden Prioritet paa 2500 og af min Fætter Benzons 1700

Rdl. — Man maa lægge Mærke til, at jeg sagde 15000 Rdl. efter Omskrivningsforhold, det vil sige, at det har kostet mig 21—22000 Rdl. i dansk Kurant; men skulde jeg have solgt det straks efter at jeg havde bygget, kunde jeg have faaet 40.000 Rdl. for det, men det var langt fra min Agt at sælge det. Dertil havde jeg haft for mange mødige Timer, medens det var under Bygning, og jeg maatte oven i Købet strides med nogle simple Arbejdere. Kun den, der selv har bygget, kan forestille sig den Paapasselighed, der kræves ved et saadant Arbejde, og dertil kom, at alle Materialer Sten, Kalk o. s. v. næsten ikke var til at faa for Penge.

Nu troede jeg mig ret lykkelig, da jeg var kommet i Besiddelse af mit gamle Opholdssted, eller rettere af den gamle Jordlod, som havde tilhørt mig i den længste Tid af mit Liv, nemlig fra 1773. I det mindste var det en Glæde at eje og bo i sit eget Hus og selv være Herre, i Stedet for at bo tilleje, hvor man endog blev chikaneret af Beboerne, uagtet Værten var den bedste Mand og sammen med sin Kone gjorde alt for at gøre os tilpas.

Men Lykken var ikke saa stor, som jeg havde ventet. Handelen blev belagt med svære Baand. I dette eller det følgende Aar (1812), blev der lagt en Afgift paa 10 Procent paa alle de Varer, man havde at handle med. Endvidere skulde man angive en Kommission, hvad man havde solgt af Kolonialvarer. Dette var ganske vist trykkende for Detailhandlerne, men det der mest gav Anledning til, at jeg blev ked af at føre Handelen videre, var min Iver for Vor Frue Kirke. Denne havde saa ganske tiltrukket sig min Opmærksomhed, at jeg, idet jeg stolede paa mine Medhjælpere, næsten anvendte al min Tid paa den og til dens Fordel. Dette, i Forbindelse med at den offentlige Kredit aftog i saa høj Grad, bevirkede, at jeg besluttede at ophæve den Forretning, jeg havde ført med saa skiftende Skæbne siden 1773, altsaa i 40 Aar, og jeg lejede nu min Butik ud til

Urtekræmmer Fred. Schaldemose for 400 Rdl. aarlig Leje. Jeg lukkede Butikken, og han flyttede ind i November 1813.

Saa vel min Søn, som Johan Schmidt var blevet Svende. Den første var saa heldig gennem sine Venner at faa Plads paa Grosserer Mariboës Kontor, og den sidstnævnte rejste over til sin Fader, som var Proprietær i Jylland. Mine Varer havde jeg solgt ved Auktion, og de Penge, jeg fik for dem, brugte jeg tildels til at betale min Gæld med. Min Gæld var nu heller ikke særlig stor. De 1000 Rdl., som Faktor Schou havde forstrakt mig med, da jeg i 1807 aabnede min Butik paa Købmagergade, blev betalt i Begyndelsen af 1813 til hans efterladte Enke. Min øvrige Gæld bestod i de 3. Prioriteter i min Gaard, nemlig til Harboës Kloster (7350 Rdl.), til Kreditkassen for Husejere (950 Rdl.) og til min Fætter, Urtekræmmer Benzon (900 Rdl.). Men foruden denne Sum, der blev forrentet med 4 pCt., havde Forordningen paalagt Hæftelse til Banken, som beløb sig til 882 Rdl. af mit Sted, og da jeg ikke kunde betale det, skulde jeg forrente det med $6\frac{1}{2}$ pCt. Renten af Gælden var 651 Rdl. aarlig, og af Hæftelsen godt 110 Rdl., som jeg maatte betale foruden de betydelige Skatter, men deri deltog alle Beboerne af mit Hus, og Reparationerne af mit Hus var ikke mange, da det var saa nyt. De visse Indtægter af mit Hus var Leje af Urtekræmmeren (med Skatter) 700 Rdl., af Kaptajn Schultz 350 Rdl. og af Dr. Holm 120 Rdl. Jeg havde saaledes et Overskud af ca. 400 Rdl. Som Værge for Vor Frue Kirke fik jeg noget over 100 Rdl., og desuden blev jeg ansat som Materielforvalter og Regnskabsfører for Frue Kirkes og Latinskolens Bygninger, som der blev lovet mig Løn for; men der var ikke bestemt noget, og derfor kunde jeg ikke godskrive mig noget i Regnskabet. Mine Indtægter svarede saaledes ikke til Udgifterne, og jeg maatte med Sorg se, at jeg daglig kom dybere i Gæld. Jeg havde ganske vist nogle Kommissionsforretninger, som gav 2 % og maaske kunde indbringe 100 Rdl. aarlig, men i Betragtning af Dyr-

tiden foreslog det ikke meget til Husholdningen for mig, min Kone, min Søster, mine fire yngste Døtre og Tjenestepigerne, og havde mit Haab ikke staaet til Gud, vilde jeg være bukket under for Byrden.

En Dag, da jeg stod øverst i Kirketaarnet paa den yderste Bjælke og saa ned mod Jorden, kom jeg til at tænke paa, at jeg kunde ende al min Nød her; men i samme Øjeblik sagde jeg til mig selv: »Har Du gjort hvad Du kunde, og skulde der virkelig ikke være nogle Mennesker, som kunde hjælpe Dig med 15—1600 Rdl.? Jeg gik lige hjem derfra, satte mig ned og skrev et Brev til Major Aagaard, fortalte ham, at jeg manglede 1600 Rdl. og haabede, at han som Oldemand for Urtekræmmerlauget vilde skaffe mig et saadant Laan mod en 4. Prioritet i min Ejendom og 4 % Renter.

Efter 4—5 Dages Forløb havde han saaledes faaet samlet 12 Mænd i Lauget, som forstrakte mig med 1400 Rdl. Aagaard modtog min Obligation for Pengene, og hver af de andre fik et særskilt Bevis. Nu begyndte mit gode Humør at vende tilbage, skøndt mine aarlige Indtægter endnu ikke havde forandret sig.

I 1814 var jeg saa heldig, at Kommissionen for Kirkens Genoprejsning tillagde mig 650 Rdl. for Aarene 1811—14, og fra den Tid 400 Rdl. Sølvs aarlig, saalænge denne Kirke er under Bygning, og mit Arbejde som Materialforvalter og Regnskabsfører forvaltes som hidtil. Denne Gage gav mig Haab om at kunne leve nogenledes anstændigt med Kone og Familie, og Haabet blev endnu større Aaret efter, da jeg blev Kasserer for »Det forenede Enke-Understøttelses- og Brudegave-Selskab for alle Stænder« med en Gage af 300 Rdl. Sølvs aarlig.

Men hvad hjalp alt dette mig? Min ejegode Kone havde allerede i 1812 begyndt at mærke Vattersot i Benene, og den retskafne Læge, Etatsraad, Dr. Bang, kunde med al sin Kunst ikke hjælpe. Hun blev sendt ud paa Landet til

Justitsraad Brüel, hvor hun de sidste 3 Somre opholdt sig 5—6 Uger, men altsammen forgæves. Endelig søgte hun den saakaldte kloge Kone, som dog ikke var klogere end Professorens. Det var svært for mig og mine kære Børn at se hendes Smærter. Ja, Aarene 1812—15 var haarde Aar! At have en kær og god Hustru og i saa lang Tid at se hende omgivet af Lidelser, det er sandelig tungt. Hun udholdt sine Lidelser med en Taalmodighed, der var stor, et Bevis paa, at hun var en sand og Gud hengiven Kristen. I Omgangen med Mand og Børn var hun blid og venlig, da hun var syg, som da hun var rask. Skøndt hun ikke ønskede sig Døden, var hun heller ikke bange for den, men talte ofte om den, som en Gæst hun var parat til at modtage.

Den 23. November 1815 bad hun mig, om jeg vilde nedskrive noget, hun gerne vilde have udført efter sin Død. Jeg gjorde det, og hun dikterede:

„Ved min dødelige Afgang ønskede jeg at Cecilia
 „Christiane blev givet en Underdyne og 2 Hovedpu-
 „trine Margrethe 1 Overdyne, 1 Underdyne og 2 Hovedpu-
 „der, samt om Sagen kan mistes 2 Par, men skulde Tan-
 „te Petersen ved Døden afgaae ønskede jeg hende 2 Par
 „af hendes Sagen ifald hun ingen havde faaet af vores
 „egen. Ligeledes om Niels Sriderick skulde behøve nogle
 „Sengklæder, da beder jeg min Mand sørge for ham, en-
 „ten med en heel Seng, eller med saa mange Klæder til
 „en Seng som kan mistes, thi jeg holder for at min Mand,
 „foruden den Seng han ligger paa, endnu maa være for-
 „synet med Klæder til en opreedt Seng. Til Efterretning
 „tjener at Anton Wilhelm tilhører en Overdyne og 2 Ho-
 „vedpuder, hvoraf den ene findes i hans Seng, de øvrige
 „findes i en Sæk hvorpaa hans Moders Navn; 2 store Sen-
 „getepper findes paa Pulterkammeret, hvoraf det ene er
 „Carls og det andet Wilhelms, ligeledes findes i hans Kof-
 „fert 2 Stk. Dyne Vaar, som tilhører ham; saa og 6 Par

„Lagen, hvoraf 3 Par tilhører Carl og 3 Par Wilhelm, det
„øvrige i Kufferten er Wilhelms, da Carl har faaet sin
„Seng med sig, da han gik i Lære hos Schmidt og Friborg.
„Mine Guld Lænkeknapper beder jeg min Mand vil
„beholde for sig, samt udsøge en af mine Brystnaale som
„han har lovet selv at bruge til sin Dødsdag. Det øvrige
„af mine Efterladenskab, saavel Pretiosa som Gangklæder,
„beder jeg min Mand og begge mine Sønner, samt mine
„herværende Børn ville deele saaledes, at enhver af mine
„Børn fick en Erkiendtlighed og Erindring efter deres altid
„elskende Moder.“ —

Da jeg havde skrevet det gav jeg hende det, hvorpaa hun selv tog Pennen og underskrev det: M. S. FRIBORG. Dette Brev viser, at hun endnu til den Tid havde god Hukommelse og Omtanke og sædvanlig Moderkærlighed til alle sine Børn. Hendes Vilje blev ogsaa opfyldt efter hendes Død, og det som tilhørte Anton Wilhelm blev givet til hans Morbroder Eggert Friborg, som formodentlig har givet det til Carl Henningsen.

Min Hustru blev fra den Dag svagere og svagere indtil den 28. Marts 1816, da det behagede Gud om Morgenen Kl. 8 at bortkalde hende til det bedre. Den Dag havde jeg netop forladt hende tidligt om Morgenen, fordi Overpræsidenten i København skulde bisættes i Helligaands Kirke, og Stadens 32 Mænd eller en Del af dem var inviteret til at følge efter Liget. Da jeg derfor var paaklædt Kl. 5^{1/2}, saa jeg ind til hende, men jeg syntes, hun laa i en saa rolig Søvn, at jeg ikke vilde forstyrre, og derfor befalede jeg hende i Guds Haand og gik. Det var et fornemt og betydeligt Følge, der fulgte Overpræsident, Baron Adeler, og inden Ligprocessionen blev der efter adelig Skik trakteret prægtigt, saa at vi ikke naaede Kirken før Kl. 7. Før Talen blev de første to Vers af Salmen Nr. 423 sunget og efter Talen de sidste Vers, der lyder saaledes:

»Maaske det er Dit Raad, at ene
 »Tilsidst en af os færdes maa,
 »Ham dobbelt Styrke Du forlene,
 »Hint bedre Liv han tænke paa!
 »Hist i vort rette Hjem, igen
 »De Gode samles, Ven med Ven.

»Snart vi forlade denne Bolig,
 »Og Graven for os aabner sig,
 »Vor Hedenfart da være rolig,
 »Den trætte Vandrers Hjemfærd lig.
 »Og lad os for Dit Ansigt fro,
 »I alle Godes Samfund bo!« —

Ved at synge disse to Vers blev jeg saa inderlig rørt, at Vandet løb i stride Strømme fra mine Øjne, saa de nærmest siddende næsten alle saa hen paa mig. Jeg tænker min kære Hustru har været i mine Tanker i det Øjeblik, og maaske har opgivet Aanden samtidig med, at min Graad begyndte.

Da jeg kom hjem Kl. 8¹/₂ stod Eggert i Gadedøren og tog imod mig med de Ord: »Fader! Du maa ikke blive urolig!« Jeg svarede straks: »Er hun død?« og uden at tage Sørgekappen af stod jeg ved hendes Seng og saa det, jeg selv havde sagt.

Jeg gik nu ind for at trøste mine Børn, der maaske var endnu mere bekymrede end jeg, og som i det mindste ikke kunde bære deres Sorg saa godt som jeg; men de havde dog Taarerne til at lindre deres Sorg, og dem manglede jeg. Imidlertid havde den lange Tid hendes Lidelser havde varet forberedt mig paa at tage imod dette Sorgens Budskab, og nu maatte der handles for at bringe den kære afsjælede til sit sidste Hvilested. Dette gav Beskæftigelse, der ikke var behagelig, men nødvendig.

Den 3. April nedsænkede vi hendes jordiske Levninger

i en Grav, som jeg havde købt paa Frue nye Assistents Kirkegaard, og der haaber jeg, at mit Støv skal samles med hendes, naar det engang behager Gud at kalde mig herfra.

— — —

Jeg maa atter gaa noget tilbage i Tiden. Efter at Henningsen var død i 1810, og Boet var realiseret, rejste mine Døtre Johanne og Henriette til Norge, den første var inviteret af sin tilkommende Svigerfader, Hr. Justitsraad Wulfsberg, og den anden dels for at gøre hende Selskab og dels for at besøge vor Familje paa Saltværket i Tønsberg. Hanne, der allerede i en Del Aar havde været forlovet med Auditor Wulfsberg paa Frederikshald og tidligere havde været i Norge, var inden Henningsens Død kommet herved paa hans indtrængende Anmodning. Nu rejste hun derop for at blive gift, da Wulfsberg i 1810 var blevet Byfoged i Moss. Deres Bryllup stod den 7. Juni 1811 hos Brudgommens Fader, Justitsraad Jacob Wulfsberg paa Stensæt nær Drammen. De blev viiede af hans Broder, Arkivarius Niels Wulfsberg, som dengang var Præst i Kristiania. Ved Ansøgning til Magistraten her i Byen var jeg saa heldig at faa det Boertmanske Udstyrs Legat, som blev udbetalt hen i August Maaned samme Aar ved deres Nærværelse her med 933 Rdl. 3 Mk.

Fra den Tid har han haft samme Embede, og skøndt det ikke er stort, har de dog slaaet sig godt igennem med deres Børneflok, (som til Dato bestaar af en Søn, Jacob, og 4 Døtre) indtil Slutningen af sidste Aar, da han var saa heldig at blive konstitueret til Sorenskriver i samme Distrikt, saa han nu ved Forening af begge Embeder kan have Haab om at leve lykkeligt og uden Næringssorger. At de iøvrigt er og stedse har været lykkelige i deres Ægteskab, ved jeg. 1824 rejste han som udvalgt Stortingsmand til Kristiania, hvor han skal blive det meste af Sommeren for at varetage dette Embede.

— — —

I Aaret 1814 rejste Marie Henriette til Fyen, og den 28. April næste Aar indgik hun Ægteskab med Henrik Stoltenberg Blom, Birkedommer paa Grevskabet Mucadell. I gamle

Dage vilde man gerne læse et Brudevers, nu regner man det for naivt og gammeldags.

„**Cil Brudgommen,**

„værdige og velvise Hr. Birkedommer Henrik Stoltenberg Blom!

„**og Bruden,**

„den retskafne Pige, Marie Henriette Friberg!

„paa deres Bryllupsdag den 28. April 1815.

„Cil Brudgommen!

„**M**in gode Hr. Dommer nu Sommeren kommer

„Den kommer ret snart

„Men inden den kommer min gode Hr. Dommer

„Saa reys med en fart

„Cil Bernstofsminde og der skal du finde

„En Pige saa goed

„En Doctor, min kiere, som dig kan curere

„Og give dig Mod;

„Den Pige er Jette du maa ey forgiette

„At Pigen er din.

„Cil Bruden!

„Her ser du min Jette, med Glæde den rette

„Mand! Ja du seer meer:

„Din kiereste Broder, O! saadanne Goder

„Gud gav, og vi seer

„han daglig er Giver af Godt, og opliver

„Sin Verden med Trøst. —

„Lidt Froekost min Pige, jeg hører dem sige

„Som reiste med Løst;

„Du giver, du nyder dit Hierte sig fryder

„Og glædes derved. —

„Cilgiwt og Ønske:

„Gid gode Heste, Kier og Svin og Saar

„Gid Giæs og Fænder, Høns og Duer

„Maae stedse vrimle i jer lykkelige Gaard

„Gid Haugen give Krugt og Druer

„Og Marken give Korn, Græs og Kuug og Hvede

„Gid Konen give Børn og gode Raad

„Og Mandens Visdom folket stedse kiærligt lede

„Cil ærlig Sliid og gavnlige Daad?

„Da skal den Egn hvorhen Gud Eder sendte

„Et Eden blive til den sidste Ende!“ —

Saaledes tænkte og ønskede Eders Fader ogsaa! Og Herrens Navn være lovet! Ogsaa disse mine Børn lever glade og fornøjede. Deres Børn, Gustav Christoffer, Caroline Sophie, Harald og Betty, er alle sunde og raske. Ogsaa til Henriette var jeg saa heldig at faa Boertmans Udstyrs Legat med 857 Rdl. 16 Sk.

— — —

Jensine Sophie havde i et Par Aar været forlovet med Købmand Carstens, som havde lært Handelen hos Jørgensen og Spang, men som fornylig havde begyndt en Slags en Gros-Handel og i 1814 etablerede en Butik med Porcellain, Tobak o. s. v. Den 27. Maj 1815 blev de viet i Trinitatis Kirke af Provst Clausen. Et smukt Selskab, der dog kun bestod af Familjen, overværede Vielsen og tog tiltakke med et godt Aftensmaaltid hjemme hos os selv. Det var det sidste af vore Børn, min Kone saa forsørget.

Jeg havde søgt om Brocks Udstyrs Legat til hende, men til min store Sorg, var der to af Familjen, der søgte det samme Aar, og begge fik det. Længe havde jeg ikke den Glæde at beholde dem her i Byen, da Manden var uheldig i sin Forretning, maaske ogsaa noget uforsigtig, saa at han allerede 1817 gik Fallit. Han maatte rejse til Trondhjem, hvor hans Broder hjalp ham med at nedsætte sig som Købmand paa Norrland. Desværre har han haft Tab, hvergang han er rejst derop, saa han, saavidt jeg ved, er kommet i stor Gæld. Imidlertid har jeg hørt fra min Datter, og hun skriver, at hun har lært at lave Chokolade og har en god lille Fortjeneste, da hun har solgt over 500 \mathcal{R} , men det gav dog ikke nok til at de kunde leve af det, endsige aibetale Gælden.

Den 19. Juli 1817 havde min Datter *Petrine Margrethe* Bryllup og blev viet af Dr. *Mynster* i Trinitatis Kirke til Georg Primon, Klædekræmmer her i Staden. Deres Ægteskab er velsignet med 7 Børn:

Rudolf Moritz, født 8. Maj 1818,

Emil Albert, født 16. August 1819, holdt over Daaben af sin Bedstemoder,

Georg Ludevig, født 18. Juni 1821,

Anna Julie Margrethe, født 12. November 1823,

Othilie Wilhelmine, født 30. Maj 1826,

William Eduard, født 29. Juni 1828.

Hulda Philippa, født 25. Juli 1830.

— — —

Da min Hustru var død, vedblev mine to yngste Døtre, Cecilia og Petrine, at sørge for Husholdningen som tidligere, da hun var syg. I 1817 blev min Gage som Kasserer forhøjet fra 300 til 500 Rdl. Sølv aarlig. Grunden til denne Forhøjelse var den, at Kongen havde paalagt Direktionen at udbetale Enkerne en større Pension end Renterne af Kapitalen kunde give, og der var derfor ikke andet at gøre end at paalægge Selskabet ny Udskrivning, og dette forøgede naturligvis Kassererens Arbejde. Af den Grund søgte jeg om højere Gage, men jeg havde ikke troet at min fordums Ven, men senere kølige Modstander, Major Lassen, skulde være den, der især talte min Sag for Direktionen og Repræsentantskabet. Han forestillede dem, at 500 Rdl. var den Gage, der havde været fastsat fra Begyndelsen, at mit Arbejde vilde blive det, der oprindeligt havde været beregnet, og at en tro Arbejder var sin Løn værd. Denne Løn, der var bestemt efter Loven, blev tilstillet mig saalænge jeg lever og passer mine Sager nøje. Saaledes havde jeg nu 900 Rdl. Sølv aarlig, foruden hvad min Gaard indbragte mig, men Tiderne var ogsaa meget trykkede.

Hvad der er at bemærke om Tiden 1816 er, at det var meget trykkede Tider. Af mine Bøger ser jeg, at 1 Favn Brænde kostede 32 Rdl., 1 Ottingkar Sæbe 16 Rdl., 1 Læs Tørv 10 Rdl., en ny Hat 21 Rdl., 1 ℥ Smør 1 Rdl., 1 Tønde Rug 24 Rdl., en slagtet Gaas paa 3—4 ℥ 3 Rdl. 1 ℥ Hollandsk Ost 22 Sk. og 1 ℥ Oksekød 24 Sk. Det er derfor ikke underligt at min Husholdning kostede mig

2708 Rdl. foruden Klæder og Fodtøj. Min Hustrus Begravelse kostede 350 Rdl., og til Renter og Skatter gik der 1120 Rdl., saa derfor havde jeg et Underskud i mit Regnskab paa 8—900 Rdl. Dette var trist for mig, men da min Samvittighed sagde mig, at der ikke var givet en Skilling ud, som ikke var nødvendig, saa trøstede jeg mig med Haabet paa Gud, at han nok vilde hjælpe. Og sandelig, hidtil er mit Haab blevet opfyldt. Herrens Navn være lovet.

Mine kære Børn Cecilie og Petrine vedblev at føre Hus for mig indtil 1817, da Petrine blev gift med Klædehandler Primon, fra hvilket Tidspunkt Cecilia alene sørgede for Husholdningen. Jeg kan ikke lade være med at bemærke, at Bogholder Hulevad i Enkekassen døde dette Aar. Jeg havde ikke Grund til at sørge over hans Død, thi skøndt han flere Gange lod mig gøre sig Tjenester, opførte han sig lige modsat overfor mig. Men Gud ske Tak, det er glemt, for jeg kan tilgive enhver hans Fejl.

Jeg fortalte, at Primon havde Bryllup i dette Aar. Det blev holdt i Trinitatis Kirke og Dr. teol. Mynster holdt Talen, thi Provst Clausen var i Holsten paa det Tidspunkt. Lige inden Vielsen sendte min Søsterdatter, Madame Søndergaard Bud efter Hans Højeværdighed med Bøn, om han snarest mulig vilde komme hen og berette hendes Mand. Han gik ogsaa saa hurtigt efter, at han næppe fik Tid til at gratulere Brudeparret. Dagen efter fik jeg Bud, at Søndergaard var død. Han efterlod sig Hustru og 6 Børn.

I dette Aar blev den nye Metropolitanskole færdig. Hans Majestæt havde taget den i Øjesyn inden Fuldførelsen. Begyndelsen blev gjort den 26. August 1811, og den endtes efter mit sidst leverede Regnskab den 30. August 1816, i hvilket Aar den blev indviet og taget i Brug til Mikkelsdag, men da der endnu manglede Brandredskaber og andre Ubetydeligheder, fik jeg overdraget at sørge for det, og derfor blev Bygningen først endelig afleveret i 1817, hvorefter saalydende Skrivelser:

Kiøbenhavn, den 28. Februar 1817.

»Directionen tilstiller herved Hr. Capitain Friborg Quit-
 »tence for de af Dem i Anledning af den for Kiøben-
 »havns Cathedralsskole opførte Bygning, aflagte Regn-
 »skaber fra 26. Aug. 1811 til 30. August 1816 tilligemed
 »en verificeret Afskrift af Dicissionen over bemeldte
 »Regnskaber.«

MALLING.

ENGELSTOFF.

Lund.

Kiøbenhavn, den 28. Febr. 1817.

»Directionen for Universitetet og de lærde Skoler
 »gjør vitterlig:

»At Frue Kirkes borgerlige Værge, Hr. Capitain
 »Friborg, har ved sin, i Anledning af den for Kiøben-
 »havns Catedralsskole opførte nye Bygning aflagte Regn-
 »skaber fra 26. August 1811 til 30. August 1816 gjort
 »tilbørlig Rede og Rigtighed for de af ham i ovenmeldte
 »Henseende oppebaarne Indtægter og bestridte Udgiøter,
 »thi meddelis ham herved for benævnte Regnskabers Af-
 »læggelse fuld Quitting, dog saaledes, at for den 8^{de}
 »Dicisions Post over Antegnelser til foranførte Regnska-
 »ber ommeldte Cassebeholdning N. V. 466: 501 bliver
 »at aflægge nærmere Rigtighed i den Beregning, som
 »Directionen forventer sig tilstillet over Beløbet for de
 »Brandredskaber til bemeldte Skole, hvis Anskaffelse er,
 »ved Directionens Skrivelse af 14. Decbr. f. A. overdra-
 »get Regnskabsføreren og hvorhos bemærkes, at i følge
 »2^{den} Dicisions Post, tilkommer Regnskabsføreren en
 »Godtgjørelse af 48 Sk.«

MALLING.

ENGELSTOFF.

Lund.

»For den Uleilighed De har havt i Anledning af
 »Opførelsen af Kiøbenhavrs Catedralskoles nye Bygning,
 »har det behaget Hans Mayestædt Kongen under 25. f.
 »M.! paa Directionens allerunderdanigste Forestilling!
 »allernaadigst at bevilge Dem en Gratification af 1000
 »Rdl. N. V. fra den almindelige Skolefond. Paa Grund
 »heraf, og da De ifølge Indberetning af 5. Marts endnu
 »har en Beholdning af 115 Rdl. N. V. som kunde komme
 »til Afdrag, lader Directionen følge indsluttet, en Anvis-
 »ning paa Rigsbanken til Beløb 885 Rdl. for hvilken
 »Deres behagelige Quitering udbedes.«

»Den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler.

»Kiøbenhavn, den 5. May 1817.

MALLING. ENGELSTOFF. MYNSTER.

Lund.

Jeg havde meget Arbejde ved denne Bygning; men det morede mig, og jeg glædede mig og takkede Gud, naar jeg tænker paa, hvor godt jeg skilte mig fra det baade med Hensyn til Materialier og Pengesager. Dog vil jeg ikke raade nogen, der sidder i en god Forretning, til at paatage sig et lignende Arbejde, thi hans Tab bliver let større, end han tænker.

Næste Aar, 1818, gav min Ven, Major S. i Norge mig i Kommission at købe en Lotteriseddel i Klasselotteriet. Jeg gik derfor selv ud til Major Scheel, som dengang boede paa Kristianshavns Torv, og bad ham om jeg maatte udtrække en Seddel hos ham, men det skulde være en Seddel af dem, der gav Gevinst, da det var til en af hans og mine Venner. »Ja, træk selv den bedste«, svarede han, hvorpaa han tog en Pakke frem, hvoraf jeg trak en Seddel. Jeg anede ikke, at jeg nogle Maaneder efter kunde meddele min Ven, at han havde faaet en Gevinst paa 15000 Rdl. Han gav mig en Du-

cør paa 500 Rdl., og saasart jeg havde faaet disse Penge, afbetalte jeg en Del af den Gæld i mit Hus, hvoraf der endnu stod 1300 Rdl. igen. Det var mine Venner, der i sin Tid havde laant mig de Penge, og nu gav de mig hele Obligationen tilbage og sagde, at de havde været glade ved at hjælpe en gammel Ven. Ingen kan vel være i Tvivl om, at jeg var glad over at være kommet ud af denne Gæld.

Desuden havde jeg dette Aar den Glæde, at min yngste Søn, Niels Friborg, etablerede sig. Da Urtekræmmer Schaldemose flyttede fra mig i Maj Maaned, overlod jeg Niels Butikken, som han har endnu.

Et Bevis paa, at Priserne paa Levnedsmidler falder, har jeg i mine Bøger, der viser, at Husholdningen nu kun kostede mig 1663 Rdl. dette Aar (1818). Til min store Glæde ser jeg, at mine Indtægter oversteg Udgifterne med 71 Skilling, skønt jeg havde betalt 500 Rdl. af paa min Gæld. Det var mange Aar siden, mit Regnskab havde ballanceret saa godt, men til trods for at jeg derved havde lysere Udsigter for Alderdommen, saa følte jeg dog en Tungsindighed og Nedtrykthed fra dengang min Kone var gaaet bort. Fra om Morgnen Kl. 6 eller 7 og indtil Middagsmaden kom paa Bordet, var jeg alene og saa ikke andre end den Pige, der satte Themaskinen ind og tog den ud igen. Ved Middagsbordet havde jeg min Søster og mine Børn, og om Eftermiddagen gav mine Pligter mig ofte Anledning til at gaa hen til Pakhuset ved Frue Kirke. Om Aftenen var mine Børn ved Bordet, og derefter var vi samlede til Sengetid. Men det var ikke muligt at udfylde den Tomhed, der var blevet om Forniddagen, efter at min gode Kone var død.

Hvorledes kunde et ungt Menneske underholde en Mand paa henvend 70 Aar? Jeg svarede stadig mig selv, at en Veninde kunde det, eller tage Del i min Sorg og min Glæde. I dette Aar fik jeg Lejlighed til at finde mig en, idet Gud bortkaldte forhenværende Brygger og Borgerkapitajn Schultz, som boede paa 3. Sal i min Gaard. Han ef-

terlod sig en Enke uden Børn i sit 67. Aar, altsaa 3 Aar ældre end min kære Sophie havde været, hvis hun havde levet endnu.

Jeg overvejede Sagen længe og søgte at forkaste den, idet jeg tænkte paa min Alder og mine Børn, men de var gift paanær Cecilia og kunde ikke tabe ved, at jeg skaffede dem en Moder. Hendes Ægteskab med sin afdøde Mand kendte jeg, da de havde boet saa mange Aar i mit Hus, og jeg vidste, at hun hverken ved Gæstebud eller Galanteri og Fjas vilde forøde, hvad jeg havde. Efter at jeg var blevet enig med mig selv, gik jeg i Slutningen af 1818 op til hende. Jeg forsikrede hende, at det ikke var for hendes Penges Skyld, at jeg vilde ægte hende, og som Bevis herfor sagde jeg, at hun gerne selv maatte beholde dem eller oprette Ægteskabskontrakt med mig. Efter nogen Tids Betænkning, fik jeg hendes »Ja«.

Hun er barnefødt i København den 18. Maj 1753 og døbt i Trinitatis Kirke med Navnene Anna Margrethe. Hendes Fader var Farver Staal i Frederiksborggade. Hendes første Mand, Brygger Schultz, holdt Bryllup med hende den 19. November 1783 og døde den 3. Marts 1818. De havde ingen Børn. — Da jeg havde faaet hendes Ja, bestemte hun Brylluppet til April Maaned 1819, men dels til Sikkerhed for hende, og dels for at der ingen Uorden skulde være i Tilfælde af den enes Død, blev følgende Ægteskabspagt oprettet, approberet af Kongen og tinglæst:

„Ifølge af at vi undertegnede jeg J. C. Striborg
 „forhen Capitain ved det kongerlige Infanterie og
 „Urtekræmmer her i Staden, og jeg Anna Mar-
 „grethe Staal, Enke efter Konger Capitain og Brøgs-
 „ger Jens Schultz, som efter Testamente af 5. Decbr.
 „1794 allernaadigst konfirmeret 13. November 1811,
 „er hans Universalarving, have besluttet at indtræde
 „i Ægteskab uden Sællskab ihenseende til Formue,
 „bestemmer vi, i denne vores Ægtepagt:

„At den Formue jeg A. M. Schultz til min tilkommande Mand ved Ægteskabs Indtrædelse til ham indfører nemlig:

„5 Stk. Brandkasse Obligationer til	Beløb	4000 Rdl.
„5 dito dito. til	Beløb	835 —
„3 dito Sinantskasse dito	—	1700 —
„5 dito Depositocasse —	—	1400 —
„1 Rigsbankis Obligation af 30. Juli 1778 for rede Sølvs		1000 —
„1 Verel Obligation af Brøgger Winther her i Staden		2000 —
„1 omskrevne Obligation af Brøggerne Jørgensen og Nielsen		166 —
„1 Aktie paa Brøghuus ved Langebroe lydende paa		2100 —
„hvilken Sum ialt udgjør Rdl. Sølvs		13.201
„Sorarbejdet Sølvs af forskellige Ting til Dagens Pris bliver:		
„256 Lod a 7 Mark pr. Lod i Penge		298 Rdl.
„forskjelligt Linnet, Sengklæder, Kobbertøp m. m.		1000 —
	Rdl.	1.298

„skal fremdelis blive mit særskildt Egendom, saaledes, at om Gud bortkalder min Mand førend mig, at da bemeldte Capital og Actie, med Interesse fra hans Døed skal, ligesom det øvrige til 1298 Rdl. i Værdi ansatte Effecter tilhøre mig som hans Bo uvedkommende, og om Gud behager at bortkalde mig, bliver og samme at udlevere, enten til den eller dem jeg ved Testamente maatte have udnævnt til at arve mig eller til Skifteretten for at tildeles mine lovlige Arvinger; det er naturligt og billigt, at saa længe vi begge leve i Ægteskab med hinanden, skal Renterne og Udbyttet

„af ovenmeldte Capitaler være til fælles Brug og
 „Sornødenhed. Jeg Jens Christoffer Striborg forbin=
 „der mig til at opfylde de af min tilkommende Kone
 „anførte Vilkaar, saaledes at dersom jeg ved Dø=
 „den skulde afgaae førend hun, da udleveres hende
 „de specificerede Obligationer og Actie, ifald samme
 „er mig leveret, som da skal blive tilstaaet ved min
 „Underskrift paa dettes Original og Gienpart, lige=
 „ledes udleveres hende det anførte Sølv som og
 „Meubler etc. Ga jeg ingen Giæld paatager mig,
 „som min Kæreste kunde have paadraget sig, saa
 „erklærer jeg og herved, at den Giæld, saavel den
 „prioriterede i min Gaard Nr. 68 og 194 paa Hjør=
 „net af Cristalgaden og Siolstræde som al den anden
 „Giæld jeg enten før eller efter Egteskabet har eller
 „muligt kunde paadrage mig, skal tilligemed den Er=
 „hverv jeg nu har eller herefter kunde faae være
 „hende og Arvinger afdelis uvedkommerde. —

„Over det indbragte Sølv og Effecter skal jeg
 „formaae min Kæreste at give en Sortegnelse, og
 „hvad hun da i levende Live maatte selv behage at
 „bortgive, skal affskrives med hendes egen vedsatte
 „Qurdering, hvorefter det udgaar og affskrives den
 „for samme bestemte Summa. Til Bekræftelse have
 „vi denne vores Ægtepagt underskrevet og forseglet
 „i Overværelse af undertegnede som med og til Vit=
 „terlighed underskriver.

„Kjøbenhavn, den 26. Janr. 1819.

Denne Ægtepagt er derefter tinglæst og registreret.

Den 5. April 1819 blev bestemt til Brylluppet, og den
 Dag blev vi saa viede af Stiftsprovst Clausen. Tilstede ved
 Brylluppet var min Kones Søster, Fru Lützen, hendes Søn,
 Oberst Lützen med Frue og to Døtre, Etatsraad Bang med

Frue, og af mine Bekendte, min Søster Fru Petersen, Primon og Petrine Margrete, begge mine Sønner og min Datter Cecilia.

Inden mit Bryllup maatte jeg skifte med mine Børn. Hver af mine Sønner, Eggert og Niels, fik 300 Rdl. i Sedler, som paa det Tidspunkt stod i Pari, og hver af Døtrene 150 Rdl., saa det beløb sig til 1650 Rdl. ialt. Omkostningerne ved Skiftet beløb sig til 260 Rdl., hvilket i Sandhed er en høj Skat at betale, fordi en Fader deler med sine Børn.

Jeg befandt mig nu for anden Gang i den lykkelige Ægtestand. Gud være lovet, at vi begge er fornøjede og finder Glæde ved vor simple og jævne Husholdning. Ligesom den Kontrakt, vi har indgaaet, viser, at det ikke er min Kones Penge, jeg har eftertragtet, saaledes har vi ogsaa aftalt, at vor Kærlighed kun skal vare i dette Liv, og at vi efter Døden hver især vil tilhøre den, der har første Ret til vor Kærlighed og Taknemmelighed. Med dette gensidige Løfte er vi begge tilfredse, og ligesom jeg aldrig ophører min salige Hustrus Dyder for hende, saaledes lader hun mig ikke høre om hendes salige Mands Fuldkommenheder, og dog er de derfor ikke glemt i vore Samtaler.

Vi har nu i 5 Aar levet et hyggeligt Liv sammen. Det, der i Begyndelsen syntes at kunne ødelægge mit Humør, var, at mit tidligere saa gæstfri Hus blev en Del indskrænket under hendes strenge og nøjagtige Husførelse. Men nu er det blevet mig en Vane, og jeg takker hende for det, for jeg har i mange Aar skullet indskrænke mig, og naar man er over 70 Aar kan en saadan Indskrænkning ikke alene tilgives, men endogsaa være passende. Jeg lever et lykkeligt Liv inden for mine fire Vægge, gaar til Sengs Kl. 10^{1/2} og staar op Kl. 6 om Sommeren og Kl. 7 om Vintren. Min daglige Beskæftigelse er Regnskabsvæsen, thi det er betydelige Summer, der gaar gennem mine Hænder. I Terminen skal jeg hæve Renter af ca. 500,000 Rdl., og hvert Kvartal udbetaler jeg 6—7000 Rdl. til Enker.

Som Materialforvalter og Regnskabsfører ved Frue Kirkes Genopbyggelse har jeg i mine Regnskaber haft at gøre med Summer paa 30—50,000 Rdl. aarlig undtagen i 1817, da det var oppe paa over 200,000 Rdl., og i 1822, da det kun beløb sig til 16,676 Rdl. 50 Sk. Dette Regnskab var i Begyndelsen meget besværligt, da de mange Kobbersager, der var tilbage efter Branden, fyldte 6 Ark i Regnskabet. Mit Regnskab for de løbende Indtægter og Udgifter ved den i Brug værende Trinitatis Kirke var ikke af Betydning. Det sidste, for 1822, ballancerede med 1000 Rdl.

Jeg har i dette Aar (1823) haft den Glæde, at min Søn, Eggert Christian, er blevet gift med Jomfru Staal. Med denne særdeles behagelige Efterretning vil jeg slutte de vigtigste Begivenheder i mit Liv, hvor jeg ogsaa slutter det 50. Aar af min Manddomshistorie.

Herren være lovet, som førte mig saa vidt! Hans Mis-kundhed var stor over for mig og mine, han hørte alle mine Bønner, og gav han ikke altid det, jeg bad om, saa gav han det, der var tjenligt. O, Herre! Led min Alderdom, styrk min Tro og mit Haab, tag aldrig Dit Ords Lysestage fra mig, men giv mig fremdeles Din Naade, at min Alderdom maa være Dig helliget, og at jeg og mine Efterkommere i sidste Led stedse maa vandre for Dit Aasyn.

København, den 9. Novbr. 1823.

FRIBORG.

OLDINGEN.

Med dette Hædersnavn har jeg ofte været benævnt, men da jeg fandt, at jeg ikke passede til dette Navn, naar man tog Hensyn til min Sundhed og mine Sansers fulde Brug, saa har jeg nægtet at være en Olding. Men da jeg i Gaar lagde Mærke til, at jeg allerede for 50 Aar siden var Borger i Staden, og at jeg i denne Tid har baaret Statens Byrder og i den samme Tid vundet de Herligheder, som er tillagt en hæderlig Borger, og at jeg som Mand og Fader aldrig i denne Tid har været tiltalt for noget ulovligt og endeligt, at min hjemlige Livsførelse ikke har givet Anledning til Forargelse, men at jeg har levet i Fred med enhver, saa tror jeg, at jeg nu i mit 77. Aar kan tage imod denne Titel.

Egentlig burde jeg maaske slutte dette vistnok unyttige Arbejde her, men jeg ved ikke, om den gode Gud fremdeles vil unde mig Liv, Kræfter og Sansers Brug, som jeg endnu er i Besiddelse af. I saa Fald er det min Pligt at arbejde, og den der er betroet et Arbejde, skal aflægge Regnskab derfor. Held mig, ja, Held enhver, der med god Samvittighed kan aflægge sit Regnskab, naar Dommens Dag kommer; men om man end kan sige: »Jeg ved mig ikke skyldig i noget!« saa er der dog saa mange Ting, vi har forøvet, som vi ansaa for smaa, men som dog har været store, og derfor kan vi være glade, at vi har en naadig og god Gud, som gerne høre vore Bønner, naar vi i Haab og Tillid beder om Tilgivelse. Dette har jeg gjort og det samme

raader jeg enhver, som læser dette, til at gøre. Efter at jeg havde nedskrevet dette, faldt Adresseavisen mig i Hænde, og allerøverst paa Siden fandt jeg nedenstaaende*):

„Særskilte Bekjendtgjørelser:

„S. C. Herr Capatain Friborg lykønskes til sit 50-aarige „Jubilæum som Kjøbenhavnsk Borger. Den ædle og agtede „Dannemand ville modtage denne Lykønskning som et Be- „viis paa, at flere af hans Medborgere ære ham i deres Hjer- „ter! — Bæderværdige Olding! Din indre Følelse, at Du har „handlet i Dit lange, jordiske Liv, som ægte Dansk, er mere „værd end alle Jordens mest glimrende Belønninger. Denne „Følelse og Dine Medborgeres Ægtelse ville, som to venlige „Stjerner, pryde Din Alderdom og ledsage Dig over i Ewig- „heden.

„Den 10. November 1823“.

Denne Dag gik med sædvanligt Arbejde. Mine Børn og nogle af min Kones Venner og Familje var inviteret til et lille Aftensmaaltid. Ved Bordet blev jeg overrasket med den nedenstaaende sang, som glædede mig, da jeg læste den, medens de andre sang den. Den var mig ikke ukær, da den bar Sandhedens Præg uden Smiger**).

„S A N G

ved

„det 50-aarige Jubilæum

„den 10. November 1823.

„Mel.: Om hundrede Aar er alting glemt.

„Brødre og Venner! her saa fro
„Ville vi højt vor Tak fremstamme,
„Her i det elskte Fædreneboe
„Nære vi Kjærligheds evige Flamme;
„Ton da, vor Sang, højt mod Himlens Skye!
„Ton djærvveligen i Axels Bye! :|:

*) Her er Avisudklippet indklæbet.

**) Den trykte Sang er indklæbet.

„Fader! her i den muntre Kreds
 „See Du med Fryd din Ungdom lue!
 „Her skal dit Bryst slaae veltilfreds.
 „Her skal Belønningens Roser du skue!
 „Blomsten sig slynge med sjelden Glands
 „Om din Tinding til Hæderskrands! :|:

„Herligt saaes du i Manddom staa,
 „Glædens Roser smykked' din Bane;
 „— Da drog hen over Bølgen blaa
 „Kampens røde, blodgerrige Hane; —
 „Brandpilen hvisled' — dit Hus stod i Brand,
 „Det sank; men Du, Du stod som en Mand! :|:

„Hæder og Glæde skal følge Dig
 „Paa Din Vandring igjennem Livet!
 „Elskte Fader! lev lykkelig!
 „Nyd i din Alder, hvad Himlen har givet,
 „Glimrende Ordner var ej din Lyst,
 „Den skjønneste Orden bor i dit Bryst! :|:

„Brødre og Venner! stem i min Sang!
 „Lad den til blaanende Hvælving tone!
 „Englene smaa med Jubelklang
 „Række dig, Fader! en Borgerkrone:
 „Den skal, o! Olding, dig pryde saa fro,
 „Mellem de sneehvide Lokker sig snoe! :|:

„Halvhundred' Aar var Du Borger og Mand!
 „Halvhundred' Aar var Du Handelens Ære!
 „Du var en Pryd for din værdige Stand!
 „Festdagens Minde os helligt skal være!
 „Fader! end længe Du leved paa Ford,
 „Agtet, som hæderlig Borger i Nord! :|:“

To Dage efter, nemlig den 12. November, blev jeg glædet med den Efterretning, at min Datter, Petrine Primon, var nedkommet med en sund og velskabt Datter, og ikke længe efter meddelte Posten mig, at min Datter, Henriette Blom, den 1. December havde faaet en Søn, der havde faaet Navnet Victor Eduart. Saaledes blev Familien i Løbet af de sidste 3 Maaneder forøget med 3 Personer. Gud give dem Lykke.

Den sidste Dag i mit 77. Aar blev mig en Glædesdag; thi jeg havde den Fornøjelse at føre min 7. Datter, min kære Cecilie, til Brudeskamlen i Trinitatis Kirke, hvor Stiftsprovst Clausen den 11. Maj 1825 Kl. 6^{1/2} Eftm. viede hende til sin værdige Peter Joh. Seehusen. Kun de nærmeste af Familien overværede denne Højtidelighed. Vi tog fra Kirken hjem til mit Hus, hvor min gode Kone havde et godt Aftensmaaltid til os. Gæsterne var Brudgommens Moder og Søster samt en Købmand eller Mægler Steenberg. Stiftsprovsten var ogsaa indbudt og gjorde os den Glæde at komme. Af min Kones Familie var hendes Niecer Jomfruene Lise Staal og Andrea Staal inviteret, men Lise var ikke rigtig rask og kunde ikke komme. Min Søn havde ladet sin Kone rejse herover for at overvære Brylluppet, men det mærkeligste var dog, at min ældste Datters (Karen Georgine Henningsen) Børn var med og Carl, som er den ældste af alle Børnebørn, havde sin Forlovede, Jomfru Sophie Eegholm, med. Der var dækket til 18, men min gamle Søster, Fru Petersen, og Jomfru Staal kom ikke, saa der maatte tages to Kuverter bort.

Dagen efter fejrede jeg mit 78. Aars Begyndelse hos de nygifte. Den følgende Søndag havde jeg den Glæde at være tilstede ved min Datter Petrine Primons ældste Datters Daab. Hun kom til at hedde Anna Julie Margrethe, efter Primons Moder og efter mine to Hustruer. Min Søns Hustru og Jomfru Eegholm holdt Huen.

I en norsk Avis har jeg fundet følgende Avertissement, efter at min Datter skriftlig havde meddelt mig det samme:

„Tirsdagen den 5. Septbr. var det den gode Guds Villie
„at bortkalde, efter 14 Dages Sygdom, fra en værdig Bed=
„stefader og en ædel Pige, Slægtninge og Venner, som el=
„skede og agtede ham, og en Moder, der satte sit Haab og
„Tillid til en elsket Søn:

Jacob Lerche, 22¹/₂ Aar gl.

„kaldet til Præst i Vestbye Sogn. Venner og Bekendte! vi
„ere uden al Bevidnelse visse paa eders Deltagelse i vor
„billige Sorg.

„Malløe Saltværk, den 8. Septbr. 1825.

„K. M. Lerche.“

Dette Dødsfald var et haardt Stød for mig lige efter, at jeg havde haft den Glæde at have min Svigersøn og Datter, Byfoged Wulfsberg og Kone og 5 flinke og velopdragne Børn paa Besøg hos mig.

Siden har jeg levet godt og kan ikke nok takke den naadige og gode Gud for hans Beskærmelse og Varetægt indtil 1826, da jeg var noget utilpas i Begyndelsen af April. Jeg vilde dog ikke gerne give mig før den 19. April, da jeg maatte gaa til Sengs med en svær Forkølelse og Nervefeber. Inden Natten var min Bevidsthed borte, og indtil den 2. eller 3. Maj laa jeg saaledes hen, saa Etatsraad Fenger ikke turde give noget Haab om mit Liv, men snart sagde han dog, at jeg var udenfor al Fare. Det var underligt for mig, da jeg atter kom til mig selv. Jeg havde i al den Tid ikke vidst hvor jeg var, og da jeg kom op af Sengen og ind i de andre Værelser, kendte jeg dem ikke igen. Kun det Fag Vinduer, der havde været lige for min Sygeseng, kendte jeg. Jeg kan ikke takke Gud nok, som lod Forandringen ske saa hurtigt.

Efter Løfte i Fortalen til denne Bog indfører jeg i Korthed alt, hvad der kan være at sige om mit Liv indtil mit 81. Aar.

Jens Christopher Friborg er født paa Højstrup den 12. Maj 1747. Hans Fader var Forvalter Eggert Christian Friborg paa Wemmetofte. Denne satte ham i Lære hos Urtekræmmer Wahlbohm i København den 4. Oktober 1761. Han blev Svend den 1. Januar 1768, og den 10. November 1773 blev han Borger og Urtekræmmer, paa hvilken Dag han aabnede sin Butik i det Hus, han havde købt paa Hjørnet af Store Fiolstræde og Skidenstræde.

Den 3. September 1773 indgik han Ægteskab med Jomfru Margrethe Sophie Horn¹, Datter af Kammeraad og Arkivar Horn. Med hende fik han 4 Sønner og 8 Døtre, hvoraf den første Søn var dødfødt, og den 3. Datter kun levede 4 Uger efter Fødslen.

I dette Aar (1773) blev han ansat som Korporal ved Klædeboe Kompagniet, hvor han i Februar 1801 avancerede til Stabskaptajn med 100 Rdl. aarlig Gage. Denne Post beholdt han og forestod Kompagniet, saavel efter Major Møllers Død som under hans Efterfølgers, Kaptajn Gamsts Sygdom indtil hans Død, og endelig under Bombardementet under den daværende Kompagnichef, Kaptajn Lunds Sygdom, indtil 1808, da han blev afskediget i Naade. Af Byens øvrige Hverv har han haft følgende:

Ombaaret Kollekte i Frue Sogn fra 1778—1783. Fattigforstander i samme Sogn fra 1783—1795. Borgerlig Værge for Frue Kirke 1795. Kommitteret i Københavns Brandkasse 1797. Oldemand for Urte- og Issenkræmmerlauget 1793—1803. Direktør ved Københavns almindelige Fattigvæsen, kaldet dertil af Plejekommissionen i Frue Sogn 1798, og altsaa med til at udarbejde Lovene. I dette Embede virkede han til 1816, da Kongen befalede 3 af Kommissio-

nens Medlemmer at administrere Forretningerne. Dog vedblev han med at have sin Plads i den almindelige Direktion.

Hans Handel og borgerlige Stilling var god indtil 1807, da Bomberne, medens han var vagthavende paa Helters Bastion, ødelagde begge hans Huse. Hans gode Kone og 6 af Børnene, som endnu boede hjemme, havde søgt Ly hos Crilles Petersen i Taarnby paa Amager. Denne retskafne Mand tog ikke alene godt imod dem, men han lod endogsaa næste Dag sin Vogn køre ind til Byen for at hente deres Sengeklæder. Dette var ogsaa næsten alt, hvad der blev reddet, thi den følgende Nat blev begge Husene fortæret af Ilden. Derved mistede han ikke alene sit betydelige Varelager, men hele sit Indbo og alle sine Ejendele. Han stod saaledes helt tilintetgjort med Kone, 6 uforsørgede Børn, en gammel Søster og 4 Tjenestefolk, men hans Haab stod til Gud.

Under Bombardementet havde han aftalt med sin Chef, Kaptajn Lund, at hvis den enes Hus eller Gaard brændte, og den anden beholdt sit, saa skulde han være beredt til at modtage den ruinerede med Familie. Ifølge denne Aftale tilbød den ejegode Kaptajn Lund ikke blot at dele sin Privatlejlighed med ham, men han overlod ham endog 3 Fag af sin Vinkælder ud imod Købmagergade, saa han kunde indrette sig en Urtekræmmerbutik. Denne fik Friborg ved Venners Hjælp færdig, saa han kunde aabne sin Butik nogenlunde velforsynet den 26. September eller 20 Dage efter Bombardementet. Han var heldig og fik saa megen Handel, at den gav ham og Familien et knebent Udkomme.

Imidlertid gav hans Embede som Kirkeværge ham anden Beskæftigelse. Dagen efter Bombardementet begyndte han med Opsamlingen af de mange Materialier af Kobber, Jern o. s. v., som under Branden var faldet fra Kirken og ned i de tilstødende Gader. Han antog Tømrer og Murer til at gøre Kirken i Stand til at rumme de mange Ting, der var samlet op, og i Vinterens Løb lod han det sortere og

lod Kobberet fylde i 774 Sække, hvis Vægt var 137 Skip-pund og $8\frac{1}{2}$ Lispund. Der var henved 30 Sk. Ø Klokke-metal, flere Hundrede Sk. Ø Jern, noget Tin og Bly.

Efter at være blevet færdig med Kirken maatte han ligelêdes paatage sig Overopsynet med de to Grunde paa de afbrændte Præsteboliger, hvilket gjorde, at han ikke kunde varetage sin egen Grund før i 1810, da han for Alvor begyndte paa at bygge, saa at Huset var færdigt i 1811. Sidst i Marts flyttede han ind med hele sin Familie og aabnede sin Butik paa det Sted, hvor han aabnede den for første Gang for $38\frac{1}{2}$ Aar siden. Men Konjunkturerne var anderledes end før. Gaderne var blottede for Huse og Mennesker, der var paalagt Handelen mere Tvang, og i 1813 besluttede han at ophæve sin Forretning og leje sin Butik ud, efter at han selv i 57 Aar havde prøvet Lykken og Handelens Ustadighed.

I 1811 blev han af den kongelige Kommission for Frue Kirkes Genopbyggelse antaget som Materialforvalter og Regnskabsfører ved Bygningen.

I 1814 blev han ansat som Kasserer ved det forenede Enkeunderstøttelses- og Brudegaveselskab for alle Stænder. Saaledes sørgede Gud for ham, at han ved Flid kunde ernære sin Familie i en anden Stilling, men den onde Skæbne var endnu ikke ked af at forfølge ham. Den 28. Marts 1816 var en Sorgens Dag for ham, da det behagede Gud at bortkalde hans elskede og retskafne Hustru efter et kærligt Ægteskab i $39\frac{1}{2}$ Aar. Hun efterlod 6 Døtre og 2 Sønner samt en Del Børnebørn.

Efter 3 sorgfulde Aar søgte han den 5. April 1819 at oprette sit Tab, idet han den Dag indgik Ægteskab med Fru Anna Margrethe Staal, Enke efter afdøde Kaptajn og Brygger Schultz. Hendes kærlige Væsen forsødede ham Livet indtil 1826. Hendes Helbred tog stadig mere og mere af paa Grund af Nervesvækkelse og Gigtsmerter, men hun bar det dog med Taalmodighed for sin Mands Skyld, ligesom

han paa sin Side med sin Kærlighed søgte at lette hendes Lidelser baade Dag og Nat, da han næsten altid var om og hos hende.

Han var stedse munter og glad og i det 81. Aar havde han den sjældne Glæde, at hans ældste Dattersøn, Carl Henningsen, fik en rask Dreng med sin unge Kone. Hans næst-ældste Datters Datter var blevet gift med en ung Mand, som blev kaldet til Sognepræst i Laskestad i Norrland (Norge). Han var Søn af Ridder og Købmand Stoltenberg i Tønsberg.

Hermed mener jeg at Historien kan endes. Mine Regnskaber er i Orden og min Kassebeholdning for Frue Kirke ogsaa. Tak Gud, som hjalp mig til at udføre alle mine Forretninger. Hans Navn være lovet i Evigheden.

København, den 29. Februar 1828.

FRIBORG.

Den 23. Juni 1832 behagede det Gud at bortkalde min inderligt elskede og retskafne Kone, Anna Margrethe Staal. Hvad jeg føler ved hendes Død, kan jeg ikke udtrykke her; men i Betragtning af hendes Lidelser i de senere Aar og især i den sidste Tid, saa havde alle hendes Venner og jeg Grund til at takke Gud, som løste op for hende. Af den Grund fandt jeg mig taalmodigt i min Skæbne. — Først i Aaret 1833 saa jeg mig i Stand til at opfylde et Ønske, jeg i mange Aar havde haft, nemlig at besøge mine Børn paa Fyen.

Den 14. Maj Kl. 7^{1/2} Morgen satte jeg mig paa Dagvognen sammen med min Dattersøn, Georg Primon, som dengang gik i sit 12. Aar. Kl. 9 Aften kom vi til Slagelse, og der opholdt vi os saa længe, at vi ikke var i Korsør før Klokkeren havde slaaet 1. Vi fik gode Senge og sov roligt til Kl. 7. Imidlertid blev Passet paategnet og der var bestilt Plads til os paa Dampskibet(!) som fører Postsækken til Ny-

borg. Vi gik ombord Kl. 10, og Kl. 12 var vi ovre. Vi var ikke saasnart kommet i Land fra Skibet, før jeg havde den Glæde og se og blive modtaget af min Søn Eggert. Han førte os til Gæstgivergaarden, hvor hans Vogn stod, og da han havde truffet Aftale med sin Kusk om Hjemrejsen, gik vi hen til min Søstersøn Eggert Christian Guldberg, som var Adjunkt ved den lærde Skole. Saavel han selv som hans elskværdige Kone tog godt imod os og bad os til at spise med til Middag, men da vi ikke kunde modtage denne deres velmente Indbydelse, bad vi om en Snaps, som vi fik med stor Beredvillighed.

Derpaa besøgte vi min afdøde Hustrus Søstersøn, Kammerherre og Kommandant Lützen. Han var ikke hjemme, men Hendes Naade tog meget elskværdigt imod os, og medens vi ældre fik en passende Frokost, lod hun sin yngste Datter vise Georg omkring i deres Have. Derefter kom Eggerts Vogn og vi kørte saa ud ad Landporten for at tilbagelægge de ca. 5 Mil til Skovsgaard, hvor vi ankom saa tidligt, at vi kunde spise til Aften i Dagslys. Derefter fik Georg og jeg anvist et pænt Værelse, og min Rejsekammerat og jeg gik snart i Seng.

Jeg sov roligt til Kl. 6, stod op, stoppede som sædvanlig min Pibe, gik ned i Køkkenet og fik den tændt, og efter faa Minutters Forløb var Kaffe- og Thebordet dækket, og jeg var i mit Es. Kl. 11 kom Henriette og hendes yngste Datter, og dem var der ogsaa indrettet et Værelse til.

Om Lørdagen kørte vi alle til Sallinge, hvor jeg blev modtaget af den kære Børneflokk. De fem mindste modtog jeg med Glæde og gav dem min bedste Velsignelse, men den sjette bukkede jeg meget dybt for. Det var et ungt Menneske, der var et Hoved højere end jeg selv, og da først hans Fader*) sagde: »Vil Fader ikke hilse paa min August?«

*) Henrik Stoltenberg Blom.

kunde jeg kende ham, og nu blev han mig lige saa kær som de andre.

Da vi havde spist Middag og faaet Kaffe om Mandagen den 20. August, satte Georg og jeg os paa Bloms sædvanlige Rejsevogn med hans 2 bedste Heste for og begyndte den 9 eller 10 Miles Rejse fra Sallinge til Middelfart. Da Kusken var kendt med Vejen nævnede han de Steder vi kom igennem eller forbi: Sønderborg, Allerup, Vøjstrup, Højrup, Kiøng, Glendsberg, Bukkerup, Vedtofte, Kaslunde, Hærup, Hjorte, Brede Mølle, Gammeldam Mølle, Melby, Roelund, Viby og tilsidst Middelfart. Hertil kom vi Kl. 10 Aften, og medens Baaden blev bestilt og Passet paategnet, spiste vi en Del Smørrebrød og gik derefter selv til Baaden.

Paa Vandet havde vi et smukt Syn, Maanen var ildrød, vi hørte stærke Tordenskrald og saa Lynglimtene. Det regnede paa Fyen og i Jylland. — En halv Time brugte vi til at sejle den halve Mil til Snoghøj, hvor vi gik i Land, og vi var næppe kommet ind ad Kromandens Dør, før Regnen begyndte.

Jeg bad Værten, der var meget snakkesalig, om $\frac{1}{2}$ Flaske Vin, men det kunde jeg ikke faa, derimod $\frac{1}{2}$ Pægl. Saa bad jeg om 3 halve Pægle til ham og til os, og imedens overlod jeg mit Pas til rette Vedkommende, og bad dem bestille Vogn til Horsens til Kl. 5 Morgen. Der blev nu anvist os et pænt Kammer med gode Senge, og jeg aftalte med Pigen, at hun skulde kalde paa mig Kl. 4 og give os Kaffe og The senest Kl. $4\frac{1}{2}$.

Søvnen smagte os godt i de virkelig gode Senge.

Om Morgenen havde jeg allerede Underbenklæderne paa, da Pigen bragte vore Støvler og lovede snart at komme med Thevandet. Jeg kaldte nu paa Georg, og som sædvanlig sprang han hurtigt ud af Sengen og klædte sig paa, saa han kunde hente Ild til min Pibe. Jeg skænkede nu først The, og inden den var drukket kom Kaffen med Tvebakker

til; men den drak vi ikke før vi var fuldt paaklædte til Rejsen.

Da vi var færdige gav jeg Pigen 24 Sk. i Drikkepenge og Værten 8 Mk. for Logi og Mad. Kl. 6¹/₄ satte vi os paa Vognen og kørte de 4 Mil til Vejle paa 3 Timer. Der havde vi Fornøjelsen at tale med Niels Gylling Borch, som jeg lovede at besøge paa Tilbagerejsen. Efter en Times Ophold fortsatte vi Rejsen til Horsens, hvor vi Kl. 1 holdt uden for min Søsters Gadedør. Jeg spurgte en gammel Mand om hun boede der og blev snart overtydet om det, for hun kom selv ud og tog imod mig.

Den Dag kom der mange Visitter, deriblandt Dr. Mynsters Hustru og flere Efterkommere efter min gamle Ven Peter Hiort. Om Aftenen kom I. P. Rosendahl, som gjorde mig den Tjeneste at sætte mit Uhr i Gang, den foregaaende Nat var det faldet ud af min Bukselomme og ned paa Gulvet og gaet i Staa.

Kl. 10 gik vi i Seng og sov roligt til min Søster kom Kl. 7 og sagde god Morgen.

Køkkenet, Bryggerset og Nødvendighedshuset var paa samme Sted, som da jeg for 30 Aar siden besøgte hende med min Søn Eggert Christian; men Værelserne var blevet forandrede ved hendes Mands Død, saa jeg ikke kendte dem. De var meget bekvemt indrettet til hendes Brug. Gaarden og den lille Have var ligesom i 1803.

Georg var hende meget velkommen. Hun gav ham en Sølv 4 Daler, for hvis der var en eller anden lille Ting fra Horsens, han gerne vilde have og hun lovede, at han som hendes Gudsøn skulde arve et Gulduhr, som hendes Mand havde baaret i mange Aar, og som var hende meget kært.

Da det var Onsdag og »Prækensdag«, gik vi i Kirke efter Frokost. Præsten talte højt, men saa utydeligt, at jeg ikke forstod et Ord af hvad han sagde, skøndt jeg havde sat mig lige ved Prædikestolen ved Siden af en Herre, som jeg kendte fra København, og som ofte har haft Hilsen til

mig fra min Søster. Derefter havde jeg den Fornøjelse at høre min første Hustrus Fætter messe for Alteret. Det var Hr. Magnus Horn, og jeg maa tilstaa, at jeg ikke kender nogen i København, der gør det bedre, og jeg tør godt sammenligne ham med Provst Clausen, skøndt han er over 80 Aar gammel.

Efter Gudstjenesten maatte jeg besøge ham og 2—3 Familjer af min Hustrus nærmeste Venner. Vi nød ikke noget nogetsteds, for det var Aftalen, at vi skulde spise Kl. 12^{1/2} for at køre tidligt til Hatting og besøge Provst Rosensendahl, en Farbroder til vor Ven, Fuldmægtig Rosendahl i Horsens, og Fader til de 2 Rosendahler, som mine Børn kendte fra den Tid, de studerede i København.

Vejen dertil gik forbi Bygholm, hvor jeg for 30 Aar siden havde besøgt Amtmand Thygesen, en af Jyllands største Jordbesiddere, sammen med min Svoger Borch.

Vi var i Hatting Kl. 3 og blev særdeles godt behandlede af Provsten og Provstinden. Da de vidste, vi kom, var Kaffebordet dækket og Kaffen snart bragt ind og budt om. Efter Kaffen var Provsten saa venlig at gaa med mig op i Kirken, der laa lige op til Provsteboligens Have, saa der var ikke mange Skridt at gaa. Da vi havde set Kirken, gik han med mig ud i Haven, men jeg husker ikke meget af den. Derimod husker jeg bedre hans store Skilderisamling, hvor jeg genkendte mange lærde Mænd, som havde levet samtidig med mig, ja endog nogle som havde været mine Venner. Det var en langt større Samling, end jeg nogensinde før havde set paa et Sted.

Vi var færdige med Aftensmaaltidet Kl. 8^{1/2} og var hjemme Kl. 9. Min Søster og jeg havde begge moret os godt, men hun kunde ikke sove Natten derefter, rimeligvis paa Grund af Køreturen.

Fredag Formiddag var vi paa Visitter og endte hos Rosendahl, hvor hans vakre Kone med den mindste Glut paa Armen tog godt imod os. Kl. 12 kom Manden hjem og for-

sikrede os om, at vi var velkomne. Han nødte os til at drikke endnu et Glas Vin. Det glædede mig, at han boede godt, og at det Hus, han boede i, var hans Ejendom, men især at han levede saa godt med sin Hustru, der sammen med ham er villig til at sætte Tæring efter Næring. Han har ganske vist to Embeder, men de er begge kun lidt indbringende, skøndt han maa arbejde ude af Huset fra Kl. 8—12 og fra Kl. 2—7.

Rosendahl fulgte selv med os hjem og spiste til Middag hos min Søster. Om Eftermiddagen var der mange Visitter.

Om Aftenen var vi inviteret hen til min afdøde Hustrus Fætter, Pastor Horn, som sammen med sin Hustru og Datter tog venligt imod os. Den sidstnævnte kendte jeg fra København, hvor hun havde været i sin Farbroders, Kammerraad Horns Hus. Her traf jeg mange Venner, saasom Prokurator Horn (Søn af Præsten) med Hustru, Prokurator Niels Borch og flere andre, som jeg ikke længer husker. Min Søster, som ikke befandt sig godt, havde i sit Sted ladet mig faa Frøken Rosendahl med. Vi var saaledes, Georg iberegnet, 3, og vi morede os godt, da Selskabet var meget livligt.

Den næste Dag, Pinselørdag, stod jeg tidligt op, men fik dog The med det samme. Kl. 9 havde vi allerede Visitter, saa jeg fik kun talt lidt med min Søster. Venskabs og Modens Skikke hindrede det, saa jeg næppe fik $\frac{1}{2}$ Time til at tale med hende.

Klokken var lidt over 12, da Rosendahl kom, og Maden var paa Bordet. Kl. 2 havde vi drukket Kaffe, og Georg og jeg sagde Farvel til min kærlige Søster og hendes nærmeste Venner.

I Vejle tog vi ind hos Niels Gylling Borch, som var sengeliggende; men hans Kone gav os Thevand, imedens den nye Vogn blev bestilt og kom.

Kl. 10 var vi i Snoghøj, og der spiste vi Smørrebrød og drak et Glas Øl, medens Sengene blev redt. Kaffe og The og Baad til Middelfart blev bestilt til Kl. 5 Morgen og

alt var lige saa godt som da vi for 4 Dage siden havde været der, kun var Værten allerede gaaet i Seng, da vi kom, men om Morgenen gjorde han os sin Opvartning.

Klokken var ikke meget over 6, da vi var i Middelfart. Vi fik noget Smørrebrød og Brændevin, medens Vognen blev bestilt, hvilket varede en halv Time. Vi tilbagelagde de $6\frac{1}{2}$ Mil til Odense saa hurtigt, at vi var der Kl. $12\frac{1}{2}$.

Min Søn Eggert var allerede kommet og havde efter Af-tale indlogeret sig hos Gæstgiver Larsen i Korsgade. Han var allerede gaaet i Byen for at sælge 4 Ottinger nykærnet Græssmør, men foruden Middagsmad havde han ogsaa bestilt Værelser til sin Søster, Fru Blom, og begge hendes Døtre, der som sædvanlig tog kærligt imod os. Georg gik straks i Byen med Smaapigerne; men jeg talte med min Datter, medens hun pyntede sig. Da hun var færdig med det, bød hun mig sin Arm, og vi gik hen til en pæn Butik, der var vel-forsynet med al Slags Damepynt. Her traf vi hendes Døtre og Georg. Da Henriette (Blom) havde fortalt Købmanden, hvem jeg var, blev han meget elskværdig, bad mig sidde ned og fortalte, at min Søn lige havde været der og overladt ham 1 Otting nykærnet Smør, som han var meget glad for.

Damerne gav sig god Tid til at udsøge sig deres Fornødenheder, saa Tiden faldt mig temmelig lang.

Omsider blev vi færdige her, men de unge skulde hen et andet Sted med Moderen, dog mødte vi til alt Held Eggert, og jeg overtalte ham til at gaa med hen til Kroværten og faa en Snaps, for min Middagsklokke var forlængst slaaet. Derefter blev min Søn, der havde Forretninger, borte til Kl. 5, hvilket var noget sent for mig at spise Middag.

Vi kom saaledes sent til Vogns, og der trak nogle Regnskyer op over vore Hoveder. Da det blev helt mørkt, og vi ikke kunde se en Haand for os, blev vi overfaldet af en øsende Regn, saa vi blev vaade til Skindet. Vi var ganske vist ikke langt fra en By, men der var ingen, der kendte

den, og alle Lysene var slukkede, saa vi kørte blot videre igennem den uden at vide, om det var den rette Vej. En Timestid derefter var vi paa Skovsgaards Enemærker, som baade min Søn og hans Karl kendte. Vi kørte rask igennem Porten og op foran Stuedøren, hvor den gode Line tog imod os med forgrædte Øjne, for hun var ikke vant til, at hendes kære Mand blev saa længe borte.

Første Pinsedag var det fugtigt og koldt, dog fulgtes jeg med min Søn op til Heringe Kirke for at høre en meget god Prædiken af den værdige Præst Hr. Lund. Derefter spiste vi Frokost hos ham og hans gode Kone. Da vi kom hjem til Middag, var Blom, Salomon og Havemann allerede kommet. Børnene legede Soldater i Gaarden. Naturligvis var Georg som Københavner valgt til Anfører, og jeg maa sige, at jeg har ikke set nogen Anfører føre sig som Hr. Georg. Damerne maatte ogsaa lege med og de blev sat paa Post, saavel som lange Gustav og hans 3 mindre Brødre.

Til Aften kom Pastor Lund, og han, Salomon, Eggert og jeg morede os med en L'hombre. Min kære Svigersøn, Kancelliraaden (Birkedommer Blom) kunde ikke deltage i Festen, thi hans Koldfeber holdt ham til Sengen eller Sofaen; men vi besøgte ham dog.

Anden Pinsedag vilde Georg og jeg gerne have været i Espe Kirke og høre Pastor Schönberg; men Regnen og Kulden holdt os tilbage. Vi morede os saa godt vi kunde, dels i Haven og Skoven og dels ved Frokost og Middagsbordet, thi Mad og Drikke undværer man ikke gerne, naar man er hos sine Venner paa Landet. Jeg fik navnlig min Lyst styret med Hensyn til Asparges, da jeg fik dem Morgen, Middag og Aften. Mange Tak kære Børn, som gjorde Eder saa megen Umage for at glæde mig.

Nu kom 3. Pinsedag. Jeg saa alle min Søns Marker med alle de græssende Kreaturer og hans Skov og Have. Denne Dag gik hurtigt ligesom de andre, og vi gik tidligt i Seng for tidligt om Morgenen at forlade dette for mig saa kære Sted.

Efter en god Frokost og en kærlig Afsked satte Eggert og jeg os paa Vognen og rullede rask afsted og naaede Nyborg i saa god Tid, at vi kunde hilse paa Kammerherre Lützen, som efter en halv Times Forløb inviterede os med til Bords. Vi fik to Retter Mad og et Glas Vin og gik straks efter Maaltidet til Eggerts Logi, hvor Hr. Salomom havde bestilt Kaffe til os. Han havde truffet en Herre og 3 Damer, der gerne sammen med os vilde leje en Jagt for 11 Rdl. Den vilde saa straks føre os til Korsør. Jeg tog med Glæde imod Tilbudet, og inden en Time var gaaet, sad vi ombord i Skibet med Retning mod Korsør. Der var en haard Kuling, saa Skibet snart laa paa den ene og snart paa den anden Side, men paa mindre end to Timer naaede vi Korsør.

Salomon og jeg blev enige om straks at bestille en Vogn og rejse videre til Slagelse, og efter kort Tids Betænkning bad de andre om de ogsaa maatte være med. Vi tog saa en dobbelt Vogn med 4 Sæder og 3 Heste, og snart efter fvar vi paa Vej. 2 Timer efter var vi i Slagelse, og jeg besøgte mine Forældres Grave uden for Indgangen til Kirken. Jeg saa efter alt det, der havde været mig kært ved min Afrejse fra Byen*), men alt var forandret og uden Interesse or mig.

Georg og jeg gik nu hjem og gik i Seng i Kroen. Den næste Morgen Kl. 7 rejste vi med Dagvognen og da Vejen var god, var Turen ikke saa ubehagelig. Kl. 7³/₄ Aften naaede vi København, og et Kvarter efter var jeg hjemme, hvor jeg fandt alt vel.

Mandag den 11. August kom Konferensraad Rothe op til mig. Han fortalte mig, at han som Præcis i Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler havde indstillet mig til Ridderkorset paa Grund af min lange Tjeneste som Værge

*) For 72 Aar siden!

for Vor Frue Kirke. Jeg vilde rimeligvis Dagen efter faa Ordre fra General Bülow til at møde i Kongens Palæ for at modtage det.

Som han havde sagt, saaledes skete det ogsaa. Onsdagen den 13. kørte jeg til Palæet i Wiernervogn Kl. 10^{1/2}. Snart efter indfandt Ordenskansleren, Geheimeraad og Statsminister Møsting*) sig i Kongens Forgemak, hvor jeg var tilsagt til at møde. Han tog venligt imod mig og mindede mig om vort Bekendtskab fra tidligere Tid. Derefter blev han kaldt ind til Kongen, og inden 2 Minutter var gaaet, blev det af den vagthavende Adjutant betydet mig, at jeg skulde træde ind. Hs. Majestæt tog imod mig med megen Mildhed og Naade. Han spurgte, hvorlænge jeg havde været Væрге for Kirken, og paa mit Svar: 39 Aar, sagde han: »Det er en lang Tid, men nu skal jeg belønne Dem«. Derpaa lagde han Ridderkorset med Baandet i min Haand. Da jeg havde takket ham, sagde han: »De har jo været Militær?«, hvortil jeg svarede: »Ja, Deres Majestæt, men jeg fik min Afsked!« — »Jo, jeg erindrer det!« sagde han og bukkede, hvilket var Bevis paa, at jeg kunde gaa. Imidlertid havde jeg selv sat Ordenen i Knaphullet i Kongens Nærværelse, saa at jeg kunde forlade Gemakket som virkelig Ridder. Og med Tak bukkede jeg og ønskede min Konge Guds Velsignelse og Naade.

Tre Timer efter at jeg var kommet hjem, modtog jeg følgende Skrivelse fra Ordenskapitlet:

1. *»Fra Hans kongelige Mayestæts Ordenscancellie!*

»Undertegnede Cantsler for Hs. Kongelige Mayestæts Ridderorden gjør hermed vitterligt: at det allernaadigst har behaget Hs. Mayestæt ved allerhøjest Rescript af 11. Aug. d. A. at udnævne hidtil værende borgerlige Væрге ved Vor

*) Geheimeraad Johan Sigismund Møsting.

»Frue Kirke i Kiøbenhavn, og Materialforvalter ved denne
 »Kirkes Gienopbyggelse, Herr afskediget Borger-Capi-
 »tain, Jens Christopher Friborg til Ridder af Dannebrog-
 »ordenens fjerde Klasse.

»Kiøbenhavn, den 13. August 1834.

»MØSTING«.

2. »Da Hans Mayestæt Kongen under 11te dennes
 »har benaadet Deres Velbyrdhed med Ridderkorset af
 »fjerde Klasse, gjør jeg mig en Fornøjelse af herved at
 »fremsende det for Dem i Ordenscancelliet udfærdigede
 »Certificat, der skal tjene Dem som Legitimation som
 »Ridder af Dannebrogen tilligemed et Exemplair af
 »det kongelige aabne Brev under 28. Juni 1808, samt et
 »Exemplair af den Eed, hvilken de der indlemmes i
 »Dannebrogordenen have at aflægge, dette sidstnævnte
 »Exemplair ville De behage at tilbagesende efter at De
 »derpaa have tegnet Datum, Deres Opholdssted, fulde
 »Døbe- og Tilnavn samt Embede etc.

»Idet jeg herved, til Afbenyttelse ved de Ordens-
 »historieografen paalagde Arbejder, anmoder Deres Vel-
 »byrdighed om, snarest muligt at ville tilsende mig en
 »kort Optegnelse af Deres hidtilværende Levnetsløbs vig-
 »tigste Begivenheder, tilføyer jeg Forsikringen om min
 »Deeltagelse ved denne kongelige Naadesbevisning.

»Kiøbenhavn, den 13. August 1834.

»MØSTING«.

Desuden indeholdt Kuverten det kongelige aabne Brev angaaende Dannebrogordenen af 28. Juni 1803.

I det Levnedsløb jeg skulde indsende har jeg nævnt følgende:

1777 blev jeg ansat som Korporal i Klædeboe Kompagni, hvor jeg gennemgik alle Grader, indtil jeg den 2. Februar

1801 blev udnævnt til Stabskaptajn med 100 Rdl. i aarlig Gage. Jeg blev beordret til at have Kommandoen over Kompagniet under Major Møllers Sygdom og efter hans Død under Kaptajn Gamst's Sygdom indtil hans Død. Endelig under Bombardementet havde jeg Kommandoen i Stedet for Kaptajn Lund, der var svagelig. Jeg efterkom mine Ordre uden nogen Klage fra »Stadshauptmandskabet«, men i 1808 fik jeg uden Ansøgning min Afsked i Naade.

Af Byens øvrige Tillidshverv har jeg haft følgende:

Ombaaret Kollekte fra 1778 til 1783.

Fattigforstander fra 1783 til 1795.

Borgerlig Værge for Vor Frue Kirke fra 1795 til 1834.

Kommitteret i Københavns Brandkasse fra 1795 til

Dato (1834).

Oldermand for Urte- og Issenkræmmerlauget fra 1793 til 1803.

Udnævnt blandt Stadens 32 Mænd som deputeret Borger 1798.

Direktør ved Københavns almindelige Fattigvæsen fra 1798 til 1816.

Min Handel og Stilling var god indtil 1807, da jeg som vagthavende paa Helmers Bastion hørte, at Bomberne havde ødelagt begge mine Huse, og at min Hustru og mine 6 hjemmeværende Børn havde søgt Tilflugt paa Kristianshavn.

Mit betydelige Varelager, som fandtes paa Loftet og i Kælderen, mit Indbo og alt brændte. Imidlertid stod mit Haab til Gud, og en Aftale, som Kaptajn Lund og jeg havde truffet under Bombardementet, hjalp paa mit Humør. Kaptajn' Lund mindede mig selv om vor mundtlige Samtale og tilbød mig broderligt, at jeg maatte indrette mig en Butik i det halve af hans Vinkælder. Det gjorde jeg og ved mine Venners Hjælp, aabnede jeg sidst i September Maaned samme Aar en velforsynet Urtekræmmerforretning paa Købmagergade.

Paa Grund af mit Arbejde med Oprydning ved Frue Kirke, fik jeg ikke Tid til at tænke paa mit eget Hus før

1810, da jeg begyndte at bygge, og den 10. Marts 1811 stod der en lille Gaard, hvor tidligere mine 2 Huse havde staaet.

Jeg nedlagde min Forretning 1812 og 1813 blev jeg ansat som Kasserer ved »Det forenede Enke Understøttelses- og Brudegaveselskab for alle Stænder af 1794.«

København, den 18. August 1834.

FRIBORG.

Det havde været mig umuligt at gætte Geheimekonferensraad Rothes Ærinde, da han kom op til mig den 11., thi al Tanke om Belønning i dette Liv var borte. Derimod vil jeg ikke nægte, at jeg havde ventet det, da Kirken var genopbygget i 1830, men nu skete det i 1834 gennem Consistorium og Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler.

Samtidig med at jeg indleverede mit Regnskab for Frue Kirke for 1. Maj 1833 til 1. Maj 1834 sendte jeg følgende Brev til Professor Clausen:

*»Feg har havt den Ære at tiene som borgerlig Værge
 »ved Vor Frue Kirke siden først i Januar 1795, og i
 »denne Tid været saa heldig, stedse at finde mig op-
 »muntret saavel af det høje Consistorium som af Kirkens
 »Patroner ved de Handlinger der paa Kirkens Vegne
 »beskieftigede mig. Men ved at forfatte mit nu indleve-
 »rede Regnskab til 1. May d. a., finder jeg mig, som er
 »indtraadt i det 88., saa svækket at jeg tror det min
 »Pligt at udbede Deres høiyædle Høiyærværdighed behage-
 »ligst ville for det høje Consistorium foreslaae en anden
 »goed Borger i mit Sted, som kan og vil forestaae Em-
 »bedet! Til hvem jeg da kan overlevere saavel Regn-
 »skabet som Kirkens Bøger etc.*

Ærbødigst

»FRIBORG.«

Her ender Manuskriptet, mens Jens Christopher Friborg levede endnu et Par Aar. Han døde den 22. Januar 1838, 90 Aar, 8 Mdr. og 10 Dage gammel, og blev faa Dage efter begravet paa Assistens Kirkegaard, i den samme Grav, hvor hans Hustru, deres afdøde Børn og hans Søster Sophie Hedevig hviler.

randsen, f. 1639, Præst til Hundsbj Menighed paa Lolland, g. m. Miss Williamsen, udvandet fra England. Antog Navnet Friborg.

gert Christian Friborg, f. 1696, Forvalter paa Vemmetofte, senere Forpagter paa Højstrup, Alkestrup og Aunsee indtil 1760, Døde i Slagelse 1780. G. 1731 m. Kirstine Marie Randrup, f. 1714.

Jens Christopher Friborg, f. 1747, R. af D., Urtekræmmer i Kbhvn., g. m. Sofie Margrete Horn, f. 1758, d. 1817, og g. m. Anne Margrethe Schultz, f. Staal, f. 1753.

Maria Henriette Friborg, f. 1789, d. 1858, g. m. Henrik Stoltenberg Blom, f. 1788, d. 1868, Birkedommer i Sallinge (Fyn), Justitsraad.

Johanne Iverine Friborg, f. 1787, d. 1863, g. m. Gregers Winther Wulfsberg, f. 1780, d. 1846, Amtmand i Smaalene.

Nicoline Iverine Johanne Friborg, f. 1786, d. 1786.

Hans Jochum Friborg, f. 1784, d. 1804.

Eggert Christian Friborg, f. 1782, d. 1868, g. m. Michaeline Johanne Lorentzen Staal, f. 1799, d. 1875. Ejede Skovsgaard paa Fyn.

En dødfødt Søn, 1881.

Kirstine Marie Friborg, f. 1779, d. 1842, g. 1801 m. Vincent Lerche, f. 1768, d. 1820, Forvalter paa Vallø Saltværk i Norge.

Jørgen, f. 1844, Johanne Kirstine, f. 1743, Else Marie, f. 1742, Niels, f. 1741, Maren, f. 1740, Nicoline, f. 1738, Caroline Augusta, f. 1737, Sophie Hedevig, f. 1735, Frederika Cicilia, f. 1734, Else Marie, f. 1732.

Karen Georgine Friborg, f. 1778, d. 1806, g. m. Nicolai Abraham Henningsen, d. 1810, Klædehandler i Kbhvn.

Carl Friderick Henningsen, f. 1800, d. 1842, g. m. Dorothea Eegholm, f. 1803.

Anton Wilhelm Henningsen, f. 1804, g. m. Andrea Sørensen.

Jakob Lerche, f. 1803, resid. Kapellan i Vestby, d. 1825.

Jens Friborg Lerche, f. 1805, d. 1822. Frederik Georg Lerche, f. 1807, Prokurator i Trondhjem, g. m. Susanne Døderlein, f. 1814, og g. m. Julie Molas.

Vincent Lerche, f. 1809, Skibsfører og Skibsreder i Tønsberg, g. 1835 m. Jane Mathew Døderlein, f. 1805, d. 1860, og g. 1861 m. Marie Kirstine Rosenvinge, f. 1838.

Margrethe Sofie Lerche, f. 1811, g. 1827 m. Christian Bull Stoltenberg, f. 1801, Sognepræst i Rallag, d. 1875.

Maren Wilhelmine Lerche, f. 1815, g. 1833 m. Johan Nicolai Hvosef, f. 1796, Købmand i Tønsberg, d. 1876.

Kirstine Marie Lerche, f. 1818, g. 1858 m. Cecile Augusta Lerche, f. 1819.

Jensine Sofie Wulfsberg, f. 1812, g. 1842 m. Poul James Reinhold Harald Gram, f. 1818, Sorenskriver i Tune.

Emilie Mathilde Wulfsberg, f. 1814, d. 1890.

Thora Elisa Wulfsberg, f. 1817, g. 1843 m. Johan Collet Wulfsberg (hendes Fætter), f. 1817, Byskriver i Bergen.

Jacob Edvard Wulfsberg, f. 1819, d. 1892, cand. jur., Gaardbruger, Maltkontrollør, g. 1848 m. Christiane Augusta Nerdrum, f. 1825, d. 1850, og g. 1857 m. Marie Antoinette Stoltenberg, f. 1826, d. 1867.

Lagertha Cecilie Wulfsberg, f. 1820, g. 1853 m. Christopber Hansteen, f. 1822, Assessor i Højesteret, d. 1912.

Christian Friborg Wulfsberg, f. 1826, d. 1834.

Gustav Blom, f. 1817, d. 1880, Landmand i Sallinge (Fyn), g. m. Ida Schønheyder, f. 1824.

Caroline Blom, f. 1818, d. 1893, g. 1842 m. Carl Mackeprang, f. 1816, Forpagter af Juelsberg (Fyn).

Carl Eegholm Henningsen, f. 1827, Postmester i Rønne, g. m. Hansine Henriette Petersen, f. 1827.

Georg Vilhelm Henningsen, f. 1829, Cecilie Sofie Henningsen, f. 1831, g. m. Emil Müller, f. 1830, Bogholder i Kbhvn.

August Emil Henningsen, f. 1837, Vinhandler i Kbhvn., g. m. Anna Johanne Wiese, f. 1841.

Thorvald Friborg Henningsen, f. 1838, Købmand i Nyborg, g. m. Anna Johanne Lagoni, f. 1843.

Johanne Georgine Camilla Henningsen, f. 1840, g. m. Malte Frederik Friis, f. 1837, Fabrikbestyrer i Slagelse.

Lovise Henningsen, f. 1841.

Frederikke Lerche, f. 1857, g. 1879 m. Alfred Sansot, f. 1851 (bor i Frankrig).

Vincent Stoltenberg Lerche, f. 1837, d. 1892, Arkitekturmaler, g. m. Marie Rillershausen, f. 1842.

Jane Mathew Lerche, f. 1863. Marie Kirstine Susanne Lerche, f. 1865. Axel Rosenvinge Lerche, f. 1867, d. 1870. Margrethe Sofie Stoltenberg Lerche, f. 1869. Hedvig Margrethe Døderlein Lerche, f. 1869. } Tvillinger. Valborg Lerche, f. 1873.

Charlotte Desirée Stoltenberg, f. 1828, d. 1877.

Vincent Lerche Stoltenberg, f. 1830, Købmand i Porsgrund og Christiania, g. m. Marie Pedersen. Theodor August Stoltenberg, f. 1832, udvandret til Amerika.

Kirstine Marie Stoltenberg, f. 1834. Camilla Stoltenberg, f. 1844, d. 1864. Bernhard Stoltenberg, f. 1847, g. 1888 m. Ingrid Torstensen, f. 1854.

Johanne Kirstine Marie Hvosef, f. 1836. Jensine Hvosef, f. 1838, d. 1871. Jacobine Frederikke Hvosef, f. 1838. } Tvillinger. Fritz Lauritz Johan Wilhelm Hvosef, f. 1848, g. 1881 m. Maude Russel Pontifat. Vincent Lerche Hvosef, f. 1850, d. 1878. Hedvig Georgine Døderlein Hvosef, f. 1853.

Frederik Lindemann, Organist i Trondhjem, d. 1848.

Jens Reinhold Gram, f. 1843, Løjtnant, g. 1875 m. Valborg Rogstad, f. 1851, d. 1882.

Gregers Winther Wulfsberg Gram, f. 1846, Dommer i Ægypten, senere norsk Statsminister i Stockholm, Amtmand, g. 1878 m. Antoinette Brodkorb, f. 1857.

Johan Christian Andreas Frederik Gram, f. 1853, d. 1855.

Petra Johanne Gregoria Wulfsberg, f. 1844. Niels Gregers Ingvold Wulfsberg, f. 1847, d. 1888, g. 1877 m. Bollette Munthe, f. 1846. Edvard Hugo Wulfsberg, f. 1849, d. 1873. Eyvind Wulfsberg, f. 1857, Sømand, g. m. Bollette Munthe (se ovenfor).

Gregers Wulfsberg, f. 1858, d. 1859. Augusta Wulfsberg, f. 1859, d. 1859. Christiane Augusta Wulfsberg, f. 1861.

Johanne Marie Wulfsberg, f. 1864. Gregers Winther Wulfsberg, f. 1865, Lagertha Christowna Wulfsberg, f. 1865, d. 1867. } Tvillinger.

Valborg Sofie Hansteen, f. 1854, d. 1855. Ida Therese Hansteen, f. 1856.

Albert Valdemar Hansteen, f. 1857, g. 1888 m. Elisabeth Catharine Scheel, f. 1867.

Johanne Severine Sofie Hansteen, f. 1861.

Waldemar Blom, f. 1854, g. m. Marie Augusta Truelsen, f. 1860.

Harald Blom, f. 1856, g. 1889 m. Augusta Klein. Landmand i Sallinge (Fyn).

Ida Mackeprang, f. 1843, g. m. Sofus Baron Schafalitzky, f. 1836, d. 1892.

Harald Johannes Mackeprang, f. 1845, Løjtnant, g. 1875 m. Hansine Ferdinanda Aagaard, f. 1849, d. 1891.

Bernhardt Eggert Mackeprang, f. 1846, Forpagter af Juelsberg, g. m. Henriette Elisabeth Blom, f. 1853 (se nedenfor).

Elisabeth Jacobine Mackeprang, f. 1847. Anton Valdemar Emil Mackeprang, f. 1850, Forpagter af Borgeskov, g. 1880 m. Gustava Lucie Hofflund, f. 1852.

Johannes Blom Mackeprang, f. 1856, g. 1883 m. Nicoline Tolstrup, f. 1855.

Henriette Elisabeth Blom, f. 1853, g. m. Forpagter Mackeprang (se ovenfor). Henrik Ricardt Oscar Blom, f. 1854, g. m. Johanne Voigt.

Frederich Waller Stoltenberg Blom, f. 1856, g. m. Rosa Wenger, f. 1865.

Sofie Louise Henningsen, f. 1860.

Carl Ludolf Henningsen, f. 1862, g. m. Kirstine Wegner. } Anna Marie Henningsen, f. 1889. Viggo Wegner Henningsen, f. 1890.

Eggert Henningsen, f. 1863. Viggo Henningsen, f. 1865. Aage Henningsen, f. 1867. Axel Henningsen, f. 1869.

Købmand i Odense, g. m. Gustava Frank, f. Staal. Emil Müller, f. 1859, g. m. Elna Agnete Grundtvig, f. 1870. Anna Dorothea Müller, f. 1861, g. m. Professor Lytken. Elise Nathalie Müller, f. 1873.

Anna Augusta Henningsen, f. 1872, d. 1892. Sofus Carl Christian Henningsen, f. 1873, d. 1885. Bertha Henningsen, f. 1875. Richard Henningsen, f. 1878. Anker Henningsen, f. 1879. Maja Sofie Henningsen, f. 1881.

Karen Marie Sofie Henningsen, f. 1870. Johanne Cecilie Henningsen, f. 1872. Julie Henningsen, f. 1875. Cecilie Henningsen, f. 1877.

Thorvald Eggert Henningsen, f. 1881, d. 1891. Harald Lagoni Henningsen, f. 1883, d. 1886. Augusta Henningsen, f. 1886.

Dagmar Margarethe Friis, f. 1865. Ove Trap Friis, f. 1867. Helga Cecilie Johanne Friis, f. 1871.

Jules Frederik Sansot, f. 1885.

Hans Stoltenberg Lerche, f. 1867. Else Stoltenberg Lerche, f. 1868. Susan Stoltenberg Lerche, f. 1870. Axel Stoltenberg Lerche, f. 1872. Gunhild Stoltenberg Lerche, f. 1873, d. 1883.

Christian Stoltenberg, f. 1863. Inger, Margrethe Stoltenberg, f. 1869. Gustav Bruun Stoltenberg, f. 1869. Carl Christian Stoltenberg, f. 1871.

Kristiane Margrethe Stoltenberg, f. 1889.

Marie Gram, f. 1876. Harald Gram, f. 1878. Ida Frederikke Gram, f. 1880. Harald Gram, f. 1887. Herman Gram, f. 1889.

Marie Gram, f. 1876. Harald Gram, f. 1878.

Ida Frederikke Gram, f. 1880. Harald Gram, f. 1887. Herman Gram, f. 1889.

Johan Gerhardt Wulfsberg, f. 1883. Thora Sigr Desirée Wulfsberg, f. 1884. Hugo Christopher Wulfsberg, f. 1886.

Johan Gerhardt Wulfsberg, f. 1883.

Thora Sigr Desirée Wulfsberg, f. 1884. Hugo Christopher Wulfsberg, f. 1886.

Johan Gerhardt Wulfsberg, f. 1883.

Thora Sigr Desirée Wulfsberg, f. 1884. Hugo Christopher Wulfsberg, f. 1886.

Thora Sigr Desirée Wulfsberg, f. 1884.

Hugo Christopher Wulfsberg, f. 1886.

Ida Sophie Frederikke Blom, f. 1885.

Gustav Harald Blom, f. 1887.

Carl Gustav Blom, f. 1888.

Gustav Christopher Blom, f. 1892.

Edith Blom, f. 1889.

Gustav Christopher Blom, f. 1892.

Anna Schafalitzky, f. 1864.

Lovise Schafalitzky, f. 1866.

Oscar Schafalitzky, f. 1872.

Gustava Mackeprang, f. 1876.

Harald Carl Mackeprang, f. 1879.

Carl Maurits Mackeprang, f. 1880, d. 1882.

Einar Mackeprang, f. 1882.

Otto Mackeprang, f. 1886, d. 1891.

Hedvig Julie Caroline Mackeprang, f. 1887, d. 1891. Elisa Ada Mackeprang, f. 1891.

Anna Theodora Mackeprang, f. 1881.

Carl Maurits Mackeprang, f. 1882.

Gustav Blom Mackeprang, f. 1885.

Harald Johannes Mackeprang, f. 1889.

Carl Tolstrup Mackeprang, f. 1885.

Anna Caroline Nicoline Mackeprang, f. 1886.

Ellen Mackeprang, f. 1889.

Axel Viggo Blom, f. 1881.

Erika Blom, f. 1885.

Dora Blom, f. 1893.

Erik Walter Blom, f. 1888.

Erna Hedevig Blom, f. 1890.

Erna Blom, f. 1888.

Egert Christian Friborg, f. 1696, Forvalter paa Vemmetofte, senere Forpagter paa Højstrup, Alkestrup og Aunsee indtil 1760. Døde i Slagelse 1780. G. 1731 m. Kirstine Marie Randrup, f. 1714.

Jens Christopher Friborg, f. 1747, R. af D., Urtekræmmer i Kbhvn., g. m. Sofie Margrete Horn, f. 1758, d. 1817, og g. m. Anne Margrethe Schultz, f. 1753.

Søster, f. 1697.
Eleonore Margrethe, f. 1699.
Sidsel, f. 1700.
Adam, f. 1701.
Frantz Richardt, f. 1702.
Ditlew, f. 1704.
Nils, f. 1706.
Else, f. 1708.

Elisabeth, f. 1750.
Anne Cathrine, f. 1755.

1670. Ejeede Skovsgaard paa Fyn.

Hans Jochum Friborg, f. 1784, d. 1804.

Nicoline Iverine Johanne Friborg, f. 1786, d. 1786.

Johanne Iverine Friborg, f. 1787, d. 1863, g. m. Gregers Winther Wulfsberg, f. 1780, d. 1846, Amtmand i Smaalenene.

Maria Henriette Friborg, f. 1789, d. 1858, g. m. Henrik Stoltenberg Blom, f. 1788, d. 1868, Birkedommer i Sallinge (Fyn), Justitsraad.

Niels Friderich Friborg, f. 1791, d. 1836, Købmand i Kbhvn., g. m. Caroline Olsen, d. 6 Uger efter Brylluppet.

Jensine Sophie Friborg, f. 1793, d. 1867, g. 1815 m. Købmand Carstens i Trondhjem, d. 1839.

Cecilia Christiane Friborg, f. 1795, d. 1858, g. 1824 m. Johan Peter Seehusen, f. 1791, Kortgravør ved Generalstaben i København.

Petrine Margrethe Friborg, f. 1797, d. 1854, g. 1817 m. Georg Christian Primon, f. 1790, d. 1860, Klædehandler i Kbhvn.

Kirstine Marie Lerche, f. 1818, g. 1858, m. Cecile Augusta Lerche, f. 1819.

Jensine Sofie Wulfsberg, f. 1812, g. 1842 m. Poul James Reinhold Harald Gram, f. 1818, Sorensskriver i Tune.

Emilie Mathilde Wulfsberg, f. 1814, d. 1890.

Thora Elisa Wulfsberg, f. 1817, g. 1843 m. Johan Collet Wulfsberg (hendes Fætter), f. 1817, Byskriver i Bergen.

Jacob Edvard Wulfsberg, f. 1819, d. 1892, cand. jur., Gaardbruger, Maltkontrollør, g. 1848 m. Christiane Augusta Nerdrum, f. 1825, d. 1850, og g. 1857 m. Marie Antoinette Stoltenberg, f. 1826, d. 1867.

Lagertha Cecilie Wulfsberg, f. 1820, g. 1853 m. Christopber Hansteen, f. 1822, Assessor i Højesteret, d. 1912.

Christian Friborg Wulfsberg, f. 1826, d. 1834.

Gustav Blom, f. 1817, d. 1880, Landmand i Sallinge (Fyn), g. m. Ida Schønheyder, f. 1824.

Caroline Blom, f. 1818, d. 1893, g. 1842 m. Carl Mackeprang, f. 1816, Forpagter af Juelsberg (Fyn).

Harald Blom, f. 1820, Boghandler i Bern, g. m. Sofie Margrete Julie Stämpfli, f. 1832.

Betty Blom, f. 1822, g. m. August Clausen, f. 1830, Landinspektør i Varde.

Edvard Blom, f. 1823, Læge i Assens, g. m. Marie Blom, f. 1824.

Valdemar Blom, f. 1825, d. 1846.

Alexandrine Cecilie Seehusen, f. 1825, d. 1899. Jens Johannes Vilhelm Seehusen, f. 1826, d. 1849.

Julius Chr. Seehusen, f. 1832, Godsforvalter paa Giesegaard ved Køge, g. m. Cathinka Borgen.

Chr. Sophus Rasmus Seehusen, f. 1840, g. 1868 m. Emilie Rasmussen, d. 1881.

Rudolf Moritz Primon, f. 1818, d. 1878, g. m. Sofie Henriette Høst f. Schalburg, f. 1819.

Emil Albert Primon, f. 1819, d. 1910, Manufakturhandler i Kbhvn., g. m. Dorothy Georgine Fife, f. 1823, d. 1900.

Georg Ludvig Primon, f. 1821, d. 1879, Julie Anna Margrete Primon, f. 1823, d. 1854. Othilia Vilhelmine Primon, f. 1826, d. 1893. William Eduard Primon, f. 1828, d. 1861, g. m. Laura Eegholm, f. 1838, d. 1916. Hulda Philippa Primon, f. 1830, d. 1863.

Frederik Lindemann, Organist i Trondhjem, d. 1848.

Jens Reinhold Gram, f. 1843, Løjtnant, g. 1875 m. Valborg Rogstad, f. 1851, d. 1882.

Gregers Winther Wulfsberg Gram, f. 1846, Dommer i Ægypten, senere norsk Statsminister i Stockholm, Amtmand, g. 1878 m. Antoinette Brodkorb, f. 1857.

Johan Christian Andreas Frederik Gram, f. 1853, d. 1855.

Petra Johanne Gregoria Wulfsberg, f. 1844.

Niels Gregers Ingvald Wulfsberg, f. 1847, d. 1888, g. 1877 m. Bollette Munthe, f. 1846. Edvard Hugo Wulfsberg, f. 1849, d. 1873.

Eyvind Wulfsberg, f. 1857, Sømand, g. m. Bollette Munthe (se ovenfor).

Gregers Wulfsberg, f. 1858, d. 1859.

Augusta Wulfsberg, f. 1859, d. 1859.

Christiane Augusta Wulfsberg, f. 1861.

Johanne Marie Wulfsberg, f. 1864.

Gregers Winther Wulfsberg, f. 1865.

Lagertha Christowna Wulfsberg, f. 1865, d. 1867.

Valborg Sofie Hansteen, f. 1854, d. 1855.

Ida Therese Hansteen, f. 1856.

Albert Valdemar Hansteen, f. 1857,

g. 1888 m. Elisabeth Catharine Scheel, f. 1867.

Johanne Severine Sofie Hansteen, f. 1861.

Waldemar Blom, f. 1854, g. m. Marie Augusta Truelsen, f. 1860.

Harald Blom, f. 1856, g. 1889 m. Augusta Klein, Landmand i Sallinge (Fyn).

Ida Mackeprang, f. 1843, g. m. Sofus Baron Schafalitzky, f. 1836, d. 1892.

Harald Johannes Mackeprang, f. 1845, Løjtnant, g. 1875 m. Mansine Ferdinanda Aagaard, f. 1849, d. 1891.

Bernhardt Eggert Mackeprang, f. 1846, Forpagter af Juelsberg, g. m. Henriette Elisabeth Blom, f. 1853 (se nedenfor).

Elisabeth Jacobine Mackeprang, f. 1847.

Anton Valdemar Emil Mackeprang, f. 1850, Forpagter af Borgeskov, g. 1880 m. Gustava Lucie Hofflund, f. 1852.

Johannes Blom Mackeprang, f. 1856, g. 1883 m. Nicoline Tolstrup, f. 1855.

Henriette Elisabeth Blom, f. 1853, g. m. Forpagter Mackeprang (se ovenfor).

Henrik Ricardt Oscar Blom, f. 1854, g. m. Johanne Voigt.

Frederich Walter Stoltenberg Blom, f. 1856, g. m. Rosa Wenger, f. 1865.

Carl Rudolf Ernst Blom, f. 1861, g. m. Pauline Skroder, f. 1854.

Hedvig Margrethe Blom, f. 1859, g. 1885 m. Moritz Ahlemann.

Marie Helene Blom, f. 1863, g. 1893 m. Ingeniør Sauer.

Harald Valdemar Blom, f. 1870, g. 1894 m. en Dame fra Basel.

Hanne Blom, f. 1851.

Gustav Vilhelm Blom, f. 1853, g. 1888 m. Vilhelmine Gotschalck, f. 1850.

Marie Henriette Blom, f. 1856.

Elisabeth Blom, f. 1859.

August Alexander Blom, f. 1860.

Mathilde Blom, f. 1862.

Agnes Franciska Blom, f. 1867.

Ellen Sehusen, f. 1875, g. 1898 m. Arnold Backe, f. 1871, Dr. phil.

Julie Sehusen, f. 1876.

Kai Borgen Sehusen, f. 1878.

Agda Cecilie Caroline Seehusen, f. 1885.

Vilhelm Seehusen, f. 1871, d. 1877.

Alexander Seehusen, f. 1872.

Sofie Seehusen, f. 1874.

Amdine Vilhelmine Seehusen, f. 1880.

Petrine Georgia Primon, f. 1847, g. m. August Torp, Grosserer, f. 1847.

Sofie Emilie Primon, f. 1849, g. m. Fritz Colding, f. 1845, Præst i Jylland, senere i Kiøng (Fyn).

Rudolf Carl Primon, f. 1851, d. 1875, Styrmand.

Julie Anna Margrete Haraldine Primon, f. 1854, g. m. Købmand Johannes Larsen, f. 1852, d. 1888.

Olaf Axel Primon, f. 1856, d. 1875.

Dagmar Emilie Primon, f. 1855, d. 1862.

Thyra Frederikke Primon, f. 1858, g. 1886 m. Herman Georg Martin Carl, f. 1857, Skibsreder i Kbhvn.

Agnes Georgine Primon, f. 1860, g. 1884 m. Georg Edward Fife, f. 1848, d. 1914, Grosserer, spansk Konsul.

Constance Dagmar Emilie Primon, f. 1862, g. 1884 m. Daniel Simoni, f. 1842, d. 1910.

Ellen Sofie Simoni, f. 1885, g. 1916 m. Vilhelm Bokkenheuser, f. 1879, Læge paa Glorup (Fyn).

Emil Simoni, f. 1886, g. 1916 m. Ellen Hoeck, f. 1887.

Svend Torp, f. 1875, d. 1875.

Ellen Torp, f. 1876, d. 1876.

Inger Torp, f. 1877, g. 1907 m. Poul Frisenette, f. 1884.

Augusta Torp, f. 1879.

Else Torp, f. 1880.

Margrete Torp, f. 1882.

Karen Margrethe Colding, f. 1879, g. 1903 m. Pastor Hans Drejø.

Peter Andreas Primon Colding, f. 1880, g. m. Ebba Lorentzen.

Rudolf Colding, f. 1882, g. m. Alexandra Colding.

Asta Colding, f. 1887.

Anna Sophie Drejø, f. 1913.

Nina Drejø, f. 1916.

Gerda Primon Colding, f. 1918.

Fritz Colding, f. 1914.

Torben Colding, f. 1918.

Olaf Primon Larsen, f. 1881, d. 1881.

Hans Primon Carl, f. 1887, g. 1915 m. Ingeborg Lissau, f. 1889.

Jørgen Martin Lissau Carl, f. 1916.

Ib Fritz Lissau Carl, f. 1916.

Dagmar Clara Carl, f. 1889, d. 1892.

Erik Adolf Carl, f. 1892, g. 1917 m. Mary Fanning.

Axel Harald Carl, f. 1895.

Knud Jørgen Carl, f. 1898.

Dorothy Elisabeth Fife, f. 1885, g. 1913 m. Hans Valdemar Hansen, f. 1870, Dir. for Kastrop Glasværk.

Peter Chr. Erik Bokkenheuser, f. 1918.

Esther Simoni, f. 1918.

Købmand i Kbhvn.

Anina Eegholm Marguerita Primon, f. 1860.

